

BATI TRAKYA MÜSLÜMAN TÜRK AZINLIĞI İNSAN HAKLARI RAPORU 2012

MAZLUMDER Genel Merkez
Mithat Paşa Caddesi No: 62/4 Kızılay/ANKARA
Tel: +90 (312) 418 10 46 - Faks: +90 (312) 418 70 93
[http:// www.mazlumder.org.tr](http://www.mazlumder.org.tr) - E-Posta: info@mazlumder.org.tr

Kapak Resmi: Gümölcine hükümet binasına Batı Trakya bayrağı çekilirken

2012

BATI TRAKYA MÜSLÜMAN TÜRK AZINLIĞI
İNSAN HAKLARI RAPORU

Hazırlayan

MAZLUMDER Dış İlişkiler Komitesi

KISALTMALAR

LBA	Lozan Barış Antlaşması
LBK	Lozan Barış Konferansı
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
GTGB	Gümölcine Türk Gençler Birliği
İTB	İskeçe Türk Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
SÖPA	Selanik Özel Pedagoji Akademisi
BAKEŞ	Batı Trakya Azınlığı Kültür ve Eğitim Şirketi
BTAYTD	Batı Trakya Azınlığı Yüksek Tahsilliler Derneği
ECRI	Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu
PASOK	Pan Helenik Sosyalist Hareket
AŞÖ	Altın Şafak Örgütü
PKK	Kürdistan İşçi Partisi
ABTTF	Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu
BTTÖB	Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği
YDP	Yeni Demokrasi Partisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
BTTDD	Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği
AB	Avrupa Birliği
MDAD	Milletlerarası Daimi Adalet Divanı
FPÖ	Özgürlükçüler Partisi

İÇİNDEKİLER

Abstract / 7

Giriş / 10

Genel Bilgiler / 11

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar /13

BATI TRAKYA TÜRKLERİNİN HUKUKİ STATÜSÜNÜN KAYNAKLARI /13

LB'DA MÜSLÜMAN TÜRK AZINLIĞIN HUKUKİ STATÜSÜ VE ÖZERKLİĞİ / 14

MÜTEKABİLİYET MESELESİ ETRAFINDA HUKUKİ STATÜYLE
İLGİLİ YANLIŞ ALGILAR VE ÖNERİLER / 16

Eğitim Hakkı ve Yaşanan İhlaller / 21

EĞİTİMİN ÖZERKLİĞİ VE LOZAN / 22

EĞİTİM ALANINDAKİ BAŞLICA SORUNLAR / 24

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller / 27

SORUNLAR / 28

BAŞMÜFTÜLÜK VE MÜFTÜLÜK PROBLEMİ / 29

İMAM TAYİNİ SORUNU / 32

KUTSAL DEĞERLER VE MEKÂNLAR İLE KİMLİĞE YÖNELİK
İRKCİ VE DİNSEL KAYNAKLI SALDIRILAR / 32

Türk Kimliğinin ve Kültürünün İnkârı / 37

BATI TRAY'DA POMAKLARIN ETNİK VE KÜLTÜREL AİDİYETİ SORUNU / 40

MENTEŞE ADALARINDA YAŞAYAN TÜRKLER / 42

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü / 43

SİYASAL KATILIM, TEMSİLİYET VE SORUNLAR / 43

BATI TRAKYA TÜRK AZINLIĞI YÜKSEK KURULU / 45

DERNEKLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK ENGELLEMELER, SALDIRILAR VE AİHM
KARARLARI / 46

AZINLIK TEMSİLCİ VE BİREYLERİNİN SİYASAL VE SOSYAL SÜREÇLE İLGİLİ BAZI
GÖRÜŞLERİ / 48

Basın ve İfade Özgürlüğü Önündeki Engeller / 50

HARA NİKOPOULOU OLAYI VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ / 50

BASIN MENSUPLARINA YÖNELİK SALDIRILAR / 51

AZINLIK BASINININ KARŞILAŞTIĞI DİĞER SORUNLAR VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ / 52

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller / 52

VAKIFLAR VE DİĞER TAŞINMAZLAR SORUNU / 52

SOSYAL VE EKONOMİK ALANDA YAŞANAN BAZI

İHLAL VE OLAYLAR / 53

AZINLIK İŞLERİNİN DİŐİŐLERİ BAKANLIĞINA BAĞLI OLMASI SORUNU / 57

YASAK BÖLGE UYGULAMASI / 58

İKTİSADİ ALANDAKİ SORUNLAR / 58

İŐTİHDAM SORUNU VE MEMUR ALIMINDA KOTA UYGULAMASI / 58

DEĞERLENDİRME / 61

Vatandaşlıktan Çıkartılmalar / 63

GAZETECİ SELAHATTİN GALİP OLAYI / 64

Kronoloji / 65

Sonuç ve Öneriler / 68

Ekler / 73

Abstract

In this report you will find the documentation of human rights violations in Western Thrace region of the Greece based on the results of our research and visit to the region.

The Turkish Muslim minority in Western Thrace face with practices which violate their religion, educational, economical, freedom of the press and other basic rights. In addition to these, about 50,000 people who are forced migration in Western Thrace want to re-establishment of their rights.

The attacks on religious places such as mosques and cemeteries increase in Western

Thrace and it grows anti-Islamic rhetoric in Greece.

Greece must implement the Treaty of Lausanne and legitimize its people as a national minority in Western Thrace. In this context, the concept of “Turkish” must be allowed to be used for the minority and EU should apply the sanctions to Greece for racism and discrimination.

We hope this report will contribute the solution of the problems, sorrows and human rights violations of the people of Western Thrace.

Teşekkür...

MAZLUMDER olarak Dış İlişkiler Komitesi'nin hazırlamış olduğu Batı Trakya raporuna Yunanistan ve Batı Trakya'yı ziyaret ederek yaptıkları gözlem ve görüşmelerle katkıda bulunan Tuba Nur Sönmez ve Selçuk Şengül'ün yanı sıra; raporun yazımı, kontrolü, çevirileri, dizaynı, vb. aşamalarında büyük özveri ile bizlere yardımcı olan üyelerimiz Emine Karasüleymanoğlu, Murat Karaca, Hümeyra Mercan, Zeliha Altuntaş ve Esra Yıldırım'a teşekkür ederiz. Raporumuzu inceleyerek gerekli düzeltmeleri yapmamızı sağlayan BAKES yetkilileri Sayın Cemil Kabza ve Sayın Pervin Hayrullah'a raporun zenginleşmesindeki önemli katkılarından ötürü ayrıca teşekkür ederiz.

Batı Trakya ziyaretimiz esnasında heyetimizi bir an olsun yalnız bırakmayan ve heyetimize her konuda yardımcı olan Gümülcineli dostlarımız Abdullah Ahmet Ali ve Mustafa Baş'a özel olarak teşekkür eder dostluklarını kazandığımız için çok mutlu olduğumuzu belirtmek isteriz. Bunun yanında heyetimize misafirperverlik gösterip bilgi ve tecrübelerini paylaşan başta tüm Batı Trakya halkı olmak üzere sivil toplum temsilcileri, basın mensupları, Gümülcine Türk Konsolosluluğu ve din görevlilerine şükranlarımızı sunar, MAZLUMDER olarak raporumuzun Batı Trakya Türklerinin mücadelesine küçük de olsa bir katkı yapacak olmasından büyük sevinç duyacağımızı ifade ederiz.

Giriş

Etnik ve dini ayrımcılığın devlet düzeyinde uzun yıllardır yaşandığı bir bölge olan Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesindeki insan hakları ihlallerini belgelemek üzere MAZLUMDER olarak yaptığımız araştırma ve bölgeyi ziyaretimiz sonucu elinizdeki raporu hazırladık.

Yunanistan ülkesinde yaşanan azınlıklara karşı sürdürdüğü ırkçı ve ayrımcı politikalar nedeniyle sık sık eleştirilen bir ülke. Raporumuza konu olan Batı Trakya Türkleri dışında ülkede başta Arnavut, Ulah, Makedon azınlık grupları olmak üzere sayıları daha az olan Yahudi, Roman, Katolik gibi azınlıklar da bulunmaktadır. Bu azınlık gruplarından özellikle bazıları tarihsel olarak çok ciddi ayrımcılık ve baskılara maruz kalmışlardır. Yunanistan'ın geleneksel azınlık grupları dışında ülkenin özellikle büyük kentlerinde artan Müslüman ve Afrikalı göçmenler de Yunan politikalarının ayrımcı uygulamalarından artan ölçüde nasibini alıyor.

Yunanistan hâlihazırda ekonomik krizin en yoğun yaşandığı Avrupa Birliği ülkelerinin başında geliyor. Ülke, halkın alım gücünün neredeyse yarı yarıya düştüğü, işsizlik ve pahalılığın bariz şekilde sokağa yansıdığı, vatandaşların siyasi iktidardan beklentilerinin karşılanmadığı, dolayısıyla siyasi istikrarsızlığın hâkim olduğu bir dönemde.

Atina'da suç oranı her geçen gün artıyor ve insanlar güvensiz bir ortamda gündelik hayatını sürdürüyor. Bunun yanı sıra illegal göçmenlerle birlikte artan uyuşturucu trafiği

ve fuhuş çeteleri sokaklarda yaygın. Fakat bütün bu olumsuzluklardan bağımsız olarak ülkede yaşayan Müslüman azınlık nüfusa uygulanan ayrımcı politikalar uzun yıllardır bir AB ülkesi olmasına rağmen, uluslararası antlaşmalar ve AB normlarıyla çelişen haliyle uygulanmaya devam ediyor. Azımsanmayacak bir Müslüman nüfusa sahip Atina'na hizmet veren hiçbir cami olmaması, Müslümanların gömüleceği Müslüman mezarlıkları konusunda yaşanan sıkıntılar, ülkede tarihi yapıdaki camilerin müzeleştirilmesi, Cuma namazlarında dahi ibadet hakkına sahip olmayan vatandaşlar için üzücü, inanç özgürlüğü kapsamında utanç verici bir durumdur.

Bu tespitlerle beraber raporun kapsamı ülkedeki en büyük Müslüman Türk nüfusun bulunduğu Batı Trakya ile sınırlandırılmış, bölgenin tarihi, hukuki, siyasi, dini ve sosyal değerlendirmesi yapılmıştır. Her kesimden azınlık vatandaşlarla yapılan görüşmeler, siyasi ve dini temsilcilerle derinlemesine mülakatlar yapılmış, kanaat önderleri, sivil toplum kuruluşları, basın yayın organları, öğrenciler, köylüler ve esnafla konuşularak bölgenin nabzı tutulmuş, dile getirilen görüşler yansıtılmış, çözüm önerileri paylaşılmıştır.

MAZLUMDER Batı Trakya Raporunun yaşanan acılar ve hak ihlallerinin son bulmasına katkıda bulunması ve sorunların çözümünde faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Ahmet Faruk Ünsal
MAZLUMDER Genel Başkanı

Genel Bilgiler ve Kısa Tarihi Süreç

Raporumuza konu olan Batı Trakya Bölgesi Yunanistan'ın dokuz coğrafi bölgesinden biridir. Doğuda Meriç Nehri ile Türkiye'den, kuzeyde Rodop dağları ile Bulgaristan'dan ayrılmakta, güneyde Ege Denizi ile çevrili bulunmaktadır.

Batı Trakya 1913'te kurulan "Batı Trakya Hükümet-i Müstakilesi" sınırları esas alındığında, bir kısmı Yunanistan'ın, diğer bir kısmı da Bulgaristan'ın sınırları içinde kalmaktadır. 1923 Lozan Antlaşması'yla sınırları yeniden çizilen Batı Trakya ise bugün tamamen Yunanistan'ın idaresinde bulunan bölgedir. Batı Trakya, 8.578 km² olup, İskeçe, Gümülcine, Dedeağaç olmak üzere üç ayrı vilayetten oluşmaktadır. 1913 yılından itibaren Bulgaristan ve Yunanistan arasında el değiştiren Batı Trakya bölgesi en son Yunanistan'da kalmıştır. 1. Dünya Savaşı'nın ardından gelişen Türk İstiklal Savaşı Trakya'ya sıçramadan bir ateşkesle sonlandırılmış ve Lozan'la birlikte Batı Trakya, Misak-ı Millide olmasına rağmen, Yunanistan'a bırakılmıştır. Burada yaşayan Türklerin azınlık hakları ise LBA'da

güvence altına alınmıştır.

1930'lu ile 50'li yılların ilk yarısı Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının görece en rahat olduğu yıllardır. 1930'lu yıllarda Yunanistan ile Türkiye arasındaki ilişkiler düzelmeye başlamıştı. Ancak bu süreç içerisinde Türkiye'nin Cumhuriyetin ilk yıllarında Batı Trakya politikasında iki tarihsel hata söz konusudur. Bu iki hatanın da temel problemi Türkiye'nin kendi iç politik gündemini hiçbir özen göstermeden Batı Trakya'ya taşınmasıdır. Bunlardan ilki "Yüzellilikler" listesinde bulunan son Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin Türkiye'nin baskıları neticesinde Batı Trakya'dan sürülmesidir.¹ İkinci hata dönemin başbakanı İsmet Paşa ve Dış İşleri Bakanı T. Rüştü Aras'ın 1931 yılının Ekim ayında Yunanistan'a yaptıkları ziyaret esnasında, Venizelos'tan Batı Trakya'da şeriat uygulamasını kaldırmasını ve İslam Mahkemelerini lağvetmesini talep etmeleridir. Yunanlılar tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen bu görüşme Türk kaynaklarında da dönemin koşulları değerlendirildiğinde gerçekleşmiş olma ihtimalinin yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir.² Venizelos ise bunun antlaşmalarla korunduğu için yerine getirilemeyeceğini belirtmiştir. Özellikle ikinci girişim Batı Trakyalıların kimliklerinin ayrılmaz bir parçası olan dinin ve dinsel kurumların zayıflatılmasına dönük düşüncesiz bir hareket olmuştur. Batı Trakyalılar Hıristiyan bir ülkede yaşamaktadırlar ve potansiyel olarak asimilasyon tehdidiyle yüz yüzedir. Bu yüzden Türkiye'nin bu girişimi olumlu sonuçlanmış olsaydı bunun etkileri vahim olabilirdi. Bu yıllardan sonra ise Türkiye ve Yunanistan arasında yaşanan birtakım problemler Batı Trakya Müslüman

Türk azınlığını oldukça olumsuz etkilemiş, Yunan yönetimi azınlığa ait temel insan hakları bir tarafa, en sıradan sosyal haklarında dahi büyük kısıtlamalara gitmiştir.

Dönemsel krizlerin sürekliliği neticesinde azınlık üzerinde gerçekleşen baskı, yıldırma ve asimilasyon kampanyaları bir türlü eksilmemiştir. 1990'lı yıllarda azınlığın siyasal mücadelesini daha örgütlü ve kapsamlı yürütmesi ise bu baskıların şiddetinin daha da artmasına yol açmıştır. Bu yıllarda yaşanan krizler Yunan fanatizminin Azınlık üzerinde fiili şiddet uygulaması şeklinde tezahür etmiştir. Ancak yükselen siyasal mücadele neticesinde Yunanistan bazı haksız uygulamalarından vazgeçmek zorunda kalmıştır. 1990'lı yıllar azınlığa yönelik toplu saldırılara, cami yakmalara, kutsal değerlere ve etnik kimliğe yönelik sözlü ve fiili saldırılara, siyasal katılımın engellenmesine ve bunlara benzer birçok olaya sahne olmuştur. Ancak Müslüman Türk Azınlık başlattığı ve gerçekten barışçıl olduğu herkes tarafından kabul edilen siyasal mücadelesinden vazgeçirilememiştir. Bunun neticesinde yasak bölge uygulamaları, idari baskılar, bazı vatandaşlık uygulamaları gibi önemli konularda Yunan yönetiminin geri adım atması başarılmıştır. Dr. Sadık Ahmet önderliğinde gelişen bu

dönem Azınlığın kendisini “doğrudan” ifade edebilecek mekanizmalara sahip olduğunun göstergesi sayılmaktadır.

Bugüne gelindiğinde azınlık, kendisine antlaşmalarla tanınmış, dinsel özgürlük, Türk kimliğini ifade etme ve eğitim gibi en temel haklardan ise hala büyük oranda yoksundur. Bir takım dönemsel iyileştirmeler yaşanmış olsa da gerek Yunanistan gerek AB bu konuda üstüne düşen görevi büyük bir vurdumduymazlıkla ihmal etmektedir. Bu konuda dikkati çeken en kritik noktanın AB'nin bu konudaki kayıtsızlığı olduğu söylenebilir. Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı'nın mevcut mağduriyetlerinin giderilmesi ve insan ve azınlık haklarının tanınip uygulamaya yansımaları için AB'nin ciddi bir politika geliştirmesi kaçınılmazdır. Aksi durum ise AB projesinin (kültürel çoğulculuk, eşitlik, farklılıklara saygı temelinde) sorgulanması ve çifte standardın belgelenmesi sonucunu doğuracaktır.

.....
¹Turgay Cin, Yunanistan'daki Türk Azınlığın Hukuki Özerkliği: Müftülük Meseleleriyle İlgili Yunan Yargıtay ve Danıştay Kararları ve Diğer Belgeler, Orion, Ankara, s. 33.

²Turgay Cin, Yunanistan'daki Türk Azınlığın Hukuki Özerkliği: Müftülük Meseleleriyle İlgili Yunan Yargıtay ve Danıştay Kararları ve Diğer Belgeler, Orion, Ankara, s. 81.

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

Lozan Barış Antlaşması (LBA) görüşmeleri sırasında Fransa'nın ve İngiltere'nin Fener Rum Patrikhanesi'nin İstanbul'da kalması yönündeki ısrarı ile Yunan tarafının İstanbul'da yaşayan Rum azınlığın mübadele dışı tutulmasını istemesi üzerine Türkiye de Batı Trakya Türklerinin mübadele dışı kalmasını istemişti.³ Böylelikle LBA, siyasi hesaplar uğruna, iki devletin de istememesine rağmen⁴ bir azınlıklar statüsü yaratmış oldu.

Mübadeleyle homojen bir ulus-devlet formuna kavuşmayı hedefleyen Türkiye, İstanbul Rumları ve Patrikhane konusunda başının sürekli ağrıyacağını bildiğinden Yunanistan'a karşı bir koz olsun diye Batı Trakya Türklerini mübadele dışı tutmayı başarabilmişti.⁵ Gerçekten de büyük bir nüfusu teşkil eden Batı Trakya Türkleri Balkanların yerleşik en eski Türk unsuruydu ve mübadeleyle uğramaları hem onların hem de yeni devletin altından kalkmakta oldukça zorlanacağı sonuçlar doğurabilirdi. Bu olgu Türk devletinin bir diğer önemli gerekçesiydi.

Böylelikle her iki devlet LBA'da azınlıklarla ilgili bir takım yükümlülükler üstlenmiş oldu. Bu yükümlülükler ana hatlarıyla Türkiye ve Yunanistan'da yaşayan dinsel⁶ azınlıklara eğitim, din, hukuk gibi alanlarda özerklik⁷ tanırken öte taraftan, azınlıkların vatandaşlık haklarından diğer yurttaşlarla eşit oranda faydalanmalarına dair güvenceler sağlamaktaydı. Ancak sonraki yıllarda

antlaşmanın iki ülke tarafından sürekli ihlal edildiği görüldü. Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı'nın hakları gündeme geldiği zaman Yunanistan konunun iç işleri olduğunu söylemekle yetiniyordu. Böylelikle hem Yunanistan'da yaşayan Müslüman Türk azınlığın hem de Türkiye'deki Gayrimüslimlerin statüsü yeniden tartışmaya açılmış oldu.

Yunanistan soruna, hala, insan hakları perspektifinden uzak sığ bir çerçeveden bakıyor. Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına yönelik gerçekleştirdiği haksız uygulamaları Lozan'ı çarpıtarak ve Lozan'da olduğunu iddia ettiği mütakabiliyet ilkesine dayandırarak meşrulaştırmaya çalışıyor. Günümüze gelene kadar Yunanistan, insan ve azınlık hakları konusundaki zihniyet değişimlerini ve Lozan sonrasında birtakım uluslararası anlaşmalarla üstlenmiş olduğu yeni yükümlülükleri sürekli olarak görmezden gelmiştir ve bu tutumunu hala sürdürmekte ısrarlıdır.

BATI TRAKYA TÜRKLERİNİN HUKUKİ STATÜSÜNÜN KAYNAKLARI

Batı Trakya Türk azınlığının hukuki statüsü en temelde LBA'nın "Azınlıkların Korunması" başlığı altında bulunan 37-45. maddelerindeki hükümlere dayanmaktadır. Bundan başka Azınlıklarla ilgili Londra Protokolü, Yunanistan ve Türkiye arasında ya-

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

pılan 1881 İstanbul Antlaşması, 1913 Atina Barış Antlaşması ve Protokolleri, 1920'de imzalanan Yunanistan'daki Azınlıkların Korunmasına Dair Sevr Antlaşması, Türkiye ile daha sonra yapılan sözleşme ve protokoller ile Yunanistan Anayasası'nın 18. Maddesi hükmü gereği bu antlaşmalar neticesinde düzenlenmiş iç hukuk metinleri, Batı Trakya Türklerinin Hukuki statüsüne dayanak teşkil eden diğer bazı antlaşma ve maddelerdir.⁸

1881 Antlaşması'nın 8. maddesi Yunanistan'da yaşayan Müslümanların hukuki özerkliğini tanıyan bir hüküm içerir. Bu protokolün bir diğer önemi Yunanistan'ın sadece Türklere değil ülkesinde yaşayan bütün Müslümanlara bu hakkı vermiş olmasıdır.⁹ 1913'te Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında imzalanan Atina Antlaşması, Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk azınlık açısından Yunanistan'a en fazla sorumluluk getiren antlaşmadır. Bu Antlaşmanın 2. maddesine göre 1830 Londra Protokolü ile 1881 tarihli İstanbul Sözleşmesi'nin hükümleri yürürlükte kalmaya devam edecektir.¹⁰

Antlaşmanın 3 Numaralı Protokolü baş müftü ve müftülük kurumunu ihdas edip bunların özerkliğini tanımakta, Yunanca öğretimi zorunlu kılınmak koşuluyla azınlığın Türkçe eğitim hakkını tanımaktaydı. Protokol sadece Batı Trakya Türkleri için değil Yunanistan'da yaşayan bütün Müslümanlar için geçerli olması açısından da önemlidir. Ancak Yunanlı yazar Ktistakis'in görüşüne göre bu yasa, bütün Yunanistan için değil, Yunanistan'a sonradan dâhil edilen topraklardaki azınlıklar bakımından geçerlilik taşımaktadır.¹¹ Yunanistan Danıştayının 2001-2003 kararları Atina Protokollerinin LBA'yla feshedildiği görüşüne yönelikken buna karşın Yunanistan Dışişleri Bakanlığının 1925'teki açıklamasında Atina Antlaşmasının yürürlükte olduğu ve ne savaş durumunun ne de LBA'nın antlaşmayı feshetmeyeceği belirtilmektedir.¹²

1920 yılında Sevr'de imzalanan ve Türkiye'nin taraf olmadığı antlaşma Yunanistan'daki azınlıkların haklarıyla ilgili düzenlemeler getirmektedir. Bu Antlaşma imzalanmasından 3 yıl sonra, Yunanistan Hükümet Gazetesi'nde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.¹³ Sevr Antlaşması hükümleri Lozan'dan farklı olarak Yunanistan'daki bütün azınlıkları ilgilendirmektedir. Ktistakis'e göre Sevr'in düzenlemiş olduğu alanlar genel olarak Lozan'da tekrarlanmıştır.¹⁴ Sevr Antlaşması resmi olarak iptal edilmemiş olmasına rağmen bazı görüşlere göre Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyeti'nin ortadan kalkmasıyla sona ermiştir. Ancak bu mantıktan yola çıkıldığında Lozan'ın da sona erdiği yorumu çıkar ki Lozan hala yürürlükte dir. Ayrıca Yunan Yargıtay ve Danıştay'ının ilgili kararları Sevr'in hala yürürlükte olduğuna dair kabuller içermektedir.¹⁵ Örneğin Yunan Yüksek İdare Mahkemesi bir özel okulla ilgili davada Yunan Sevri'nin 8. maddesini değerlendirerek LBA'ya bağlı 16 No'lu protokol çerçevesinde Sevr'in yürürlükte olduğunu belirtmiştir. Yine Yunan Sevri'nin yürürlükte olduğuna yönelik 2 Mart 1994 tarihli bir karar da Yunan Yargıtayı tarafından kabul edilmiştir.¹⁶

Yunanistan bunlardan başka, taraf olduğu birtakım uluslararası sözleşme ve protokoller aracılığıyla da sorumlu kabul edilebilir.¹⁷ Bu sözleşme ve protokollerin bazıları şunlardır: Birleşmiş Milletler Şartı, Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirisi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (CERD), Birleşmiş Milletler Ulusal Veya Etnik, Dini ve Dilsel Azınlıklara Mensup Kişilerin Haklarına Dair Bildiri, 1981 Tarihli Dine ve İnanca Dayalı Müsamahasızlığın ve Ayrımcılığın Bütün Şekilleriyle Orta-

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

dan Kaldırılması Hakkında Bildiri, AGİK/T Sözleşmeleri. Bu sözleşmelerden bazıları Yunanistan için bağlayıcı nitelikteyken bazıları tavsiye metinlerdir. Bütün bu metinlere bakıldığında insan ve azınlık haklarının olabildiğince geniş yorumlandığını ve azınlıklara önemli kazanımlar sağladığını gözlemlemekteyiz. Bu sözleşme ve protokollerden biri olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Protokollerini incelediğimizde bunun Batı Trakya Türkleri için önemli bir koruma sağladığını görebilmekteyiz.

*“Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinin 14. maddesi, diğerlerinin yanı sıra, ulusal, ırksal, dinsel, dilsel azınlık mensubu olma temeline dayalı ayrımcılığı yasaklamaktadır.”*¹⁸

Sadece bu maddeye baktığımızda bile azınlıklar meselesinin Yunanistan tarafından ne ölçüde dikkate alındığını tespit edebiliriz.

LBA'DA MÜSLÜMAN TÜRK AZINLIĞIN HUKUKİ STATÜSÜ VE ÖZERKLİĞİ

LBA azınlık rejimiyle ilgili en temel metin olarak karşımıza çıkmaktadır. LBA'nın Siyasi Hükümler adını taşıyan I. Kısmının 3. Bölümünde Ekalliyetlerin Himayesi (Azınlıkların Korunması) başlığı altında düzenlenmiş hükümler, Türkiye'de yaşayan Gayrimüslimler ile Yunanistan'da yaşayan Müslümanlara¹⁹ azınlık statüsü vermektedir. Bu başlık altındaki hükümler özetle azınlıkların, hem vatandaşlık hakları konusunda eşit muameleye tabi tutulmasını hem de hukuk (aile, borçlar, miras gibi medeni hukuk alanıyla sınırlandırılan), din, eğitim, vakıflar gibi alanlarda özerklik tanınmasını öngören birtakım pozitif ve negatif hakları sıralamaktadır.

LBA'nın ilgili hükümleri incelendiği vakit 38 ve 39. Maddeler genel olarak vatandaşların herhangi bir ayırım gözetilmeksiz-

zin kanun önünde eşit olacağını ve herkesin diğer vatandaşların yaralanacağı haklardan yararlandırılacağını öngörerek hem pozitif hem de negatif haklar sağlamaktadır.²⁰ Geri kalan maddelerin ise özel olarak azınlıkların haklarını düzenlediğini görüyoruz.

40. madde azınlığın, giderlerini kendileri ödemek üzere, her türlü hayır kurumlarıyla, dinsel ve sosyal kurumlar, her türlü okullar ve buna benzer öğretim ve eğitim kurumları kurmak, yönetmek ve denetlemek

Hem Türkiye hem Yunanistan azınlıkları adeta “rehineleri” olarak görmektedir. Bu antlaşmanın ilgili hükmü ise azınlığın güvencesinin Birleşmiş Milletler olduğunu söylemektedir. Bunu bir perspektif olarak kabul etmek dahi tek başına alışılmış politikalardan vazgeçilmesine yönelik önemli bir adım olacaktır.

ve buralarda kendi dillerini serbestçe kullanmak ve dinsel ayinlerini serbestçe yapmak konularında eşit hakka sahip olacaklarını belirtmektedir. 41. madde daha ziyade eğitim hakları ile ilkokullarda anadilde eğitim gibi konuları içermektedir.

LBA'nın 42. maddesi azınlıkların birtakım statülerini belirleyen maddesidir. Buna

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

göre:

“Yunan hükümeti, Müslüman azınlığın aile durumlarıyla (statüleriyle, aile hukukuyla) kişisel durumları (statüleri, kişi halleri) konusunda, bu sorunların, söz konusu azınlıkların gelenek ve görenekleri uyarınca çözümlenmesine elverecek bütün tedbirleri almayı kabul eder.”

devamında ise;

“Bu tedbirler, Yunan Hükümetiyle ilgili azınlıklardan her birinin eşit sayıda temsilcilerinden kurulu özel Komisyonlarca düzenlenecektir. Anlaşmazlık çıkarsa, Yunan Hükümetiyle Milletler Cemiyeti Meclisi, Avrupalı hukukçular arasından birlikte seçecekleri bir üst-hakem atayacaklardır”, denilmektedir. Maddenin devamında azınlığın var olan vakıf ve hayır kurumlarının korunmasının yanında Yunan Hükümetinin yeni vakıf ve hayır kurumları kurulması için, Yunanistan’ın gerekli kolaylıkları sağlayacağı belirtilerek azınlığın hukuki özerkliği de aynı zamanda tanınmış olmaktadır. Nitekim Yunan yazar Georguli’nin ifadesine göre

“Venizelos, Lozan Konferansında sadece azınlıkların geleneklerinin korunması gereğinin değil, Müslümanların yargılama yetkisine sahip olan organlarının/kurumlarının da güvence altına alınmasının altını çizdi.”²¹

Bu konuyla ilgili Yunan kaynakları 1931 yılında Yunanistan’ı ziyaret eden İsmet İnönü ile Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras’ın Yunanistan’dan Batı Trakya’daki İslam Mahkemeleri’ni kapatmasını istediklerini Venizelos’un ise bunun Yunanistan’ın üstlendiği uluslararası yükümlülüklerle aykırı olacağını söylediği bilgisini aktarır.²² Bu yönleriyle bakıldığında her iki tarafın da Batı Trakyalıların sahip olduğu hukuki özelliğin farkında olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

43. madde özet olarak din ve ibadet özgürlüklerinin kamu düzenini sağlamak dışında engellenemeyeceği hükmünü içerir.

44. madde bu antlaşmanın, uluslararası

nitelikte olduğundan hareketle, Milletler Cemiyeti (artık Birleşmiş Milletler) şemsiyesi altında olduğunu ve Birleşmiş Milletler üyesi her devletin bu antlaşmadaki hükümlere aykırı davranışlarda bulunan devlete karşı bu ihlalleri Birleşmiş Milletlere sunma hakkı olduğunu belirtmektedir. Madde ayrıca antlaşmadan doğan uyumsuzlukların Milletler Cemiyeti Misakı’nın 14. maddesi gereği iki tarafın rızası koşuluyla Milletlerarası Sürekli Adalet Divanına götürüleceğini ve Divanın kararlarının kesin olacağını belirtmektedir. 45. madde her iki ülkenin antlaşmada olduğunu iddia ettikleri “mütekabiliyet” ilkesinin geçtiği madde olarak bilinir:

“Bu kesimdeki hükümlerle, Türkiye’nin gayrimüslim azınlıklarına tanınmış olan haklar, Yunanistan’ca da, kendi ülkesinde bulunan Müslüman azınlığa tanınmıştır.”

MÜTEKABİLİYET MESELESİ ETRAFINDA HUKUKİ STATÜYLE İLGİLİ YANLIŞ ALGILAR VE ÖNERİLER

Hem Türkiye’deki Rum azınlığının hem Yunanistan’daki Türk azınlığının karşılaştığı sorunlarda sık sık yapılan hata “mütekabiliyet” meselesinin yanlış bir çerçevede gündeme getiriliyor olmasıdır. Buradaki ilk yanlış 45. maddenin karşılıklılık prensibine dayandığı ve bir insan hakları ve azınlık hakları konseptine sahip olan Batı Trakya meselesinde bu ilkenin karşılıklı yaptırımlar şeklinde ele alınabileceği değerlendirmesidir. Oysa “bu bir ‘karşılıklılık’ (mütekabiliyet) değil ‘paralel yükümlülük’ maddesidir.”²³ Antlaşma metninde olmayıp Lozan Barış Konferansı metinlerinde geçen mütekabiliyet (LBK metinlerinde geçtiği haliyle “karşılıklı olma”) kavramı Türkiye ve Yunanistan tarafından, antlaşmaya taraf olan bir ülkenin ülkesindeki azınlıklarla ilgili yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde diğer ülkenin

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

de kendisine düşen yükümlülükten feragat edebileceği şeklinde algılanmak istenmiştir. Uygulamada da bu algı üzerinden hareket edilmiş ve her iki ülke, azınlıkların haklarını antlaşmada olduğunu iddia ettikleri bu ilkeye dayanarak, yani hukuk kılıfı altında çığ-nemiştir. Karşılıklılık ilkesi daha çok ticari, ekonomik ve siyasi ilişkilerde geçerli olan bir ilkedir. İki ülke arasında bu ilişki gereği bir ülke, akdine uymadığı vakit, bundan dolayı zarar gören diğer ülkenin aynı oranda o ülkeye zarar verme durumunu ifade eder. Dolayısıyla Lozan'da bundan bahsedilmediği gibi söz konusu ilke, insan ve azınlık hakları alanında geçerli olamaz.

Türk ve Yunan ortak tezinin ikinci yanılığısı Lozan madde 45'in kendilerine taraf olma statüsü verdiği yönündedir. Bununla kastedilen şey daha net olarak Türkiye ve Yunanistan'ın azınlıklar üzerinde hak sahibi olduğudur.²⁴ İki ülkenin bir "hak sahibi" olduğu doğrudur. Ancak bize göre bu iddianın sahipleri bu "hakkın" hukuksal sonuçları noktasında yanılmaktadır. Bu görüşü savunanların temel yanılığısı "taraf olma" statüsünün antlaşmaya ve dolayısıyla antlaşmanın hükümlerinden doğan ödevlerle ilgili taraf olmakla sınırlı olduğunu görmezden gelmeleridir. Bu noktada 44. madde dikkatli incelendiğinde demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır. Türkiye ve Yunanistan antlaşmaya taraf ülkelerdir ancak, antlaşmada Batı Trakya azınlığıyla Türkiye'deki gayrimüslim azınlığın tarafı ne Türkiye ne de Yunanistan'dır! Her iki ülkedeki azınlığın "hukuksal tarafı" (koruyucusu da diyebilirsiniz), madde 44'te de belirtildiği üzere, Milletler Cemiyeti (yani Birleşmiş Milletler) ve Milletlerarası Daimi Adalet Divanı'dır.²⁵ Divanın hem hakem hem de tahkim boyutu vardır.²⁶ 44. madde uyarınca

"Türkiye (Yunanistan), bu kesimin bundan önceki maddelerdeki hükümlerin, Türkiye'nin (Yunanistan'ın) Müslüman ol-

mayan (Müslüman) azınlıklarıyla ilgili olduğu ölçüde, uluslararası nitelikte yükümler meydana getirmelerini ve Milletler Cemiyetinin güvencesi altına konulmalarını kabul eder"²⁷ denilmektedir. Türkiye ve Yunanistan arasındaki azınlıklar meselesini çıkmaza sokan esas konu bu hükmün görmezden

***Tarihsel reflekslerinden
kurtulamayan Yunanistan'a
AB'nin gösterdiği tepkilerin
cılız kalması ise ayrıca
sorgulanması gereken bir
durum. AB'nin 3000 kişilik
bir cemaati ilgilendiren
Heybeliada Ruhban
Okulu meselesini sürekli
gündemleştirirken 150
bin Müslüman Türk'ün
bu sorununu gündeminin
alt sıralarına koyması
hakkaniyet ilkesiyle
bağdaşmamaktadır.***

gelinmesidir. Hem Türkiye hem Yunanistan azınlıkları adeta "rehineleri" olarak görmektedir. Bu antlaşmanın ilgili hükmü ise azınlığın güvencesinin Milletlerarası Daimi Adalet Divanı olduğunu söylemektedir. İki devlet de bu statünün eksik olduğuna dair şimdiye kadar ciddi bir itirazda bulunmamış ve ihtilaflar konusunda, bir iki istisna dışında, bu mekanizmaya başvurmamıştır. Aksine azınlıkla doğrudan ilgili olmayan aralarındaki ihtilaflarda azınlık kartını kullanmaları

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

azınlık sorunlarının daha da içinden çıkılmaz bir hal almasına sebep olmuştur. Türkiye ve Yunanistan'ın bu bağlamda taraf olma durumu bize göre azınlıklarla ilgili “doğal ve tarihi taraflar” olmasından ibarettir. İki ülke, azınlıkların doğrudan hukuki hamileri değildir. Antlaşmanın düzenlendiği yıllarda bunun böyle algılandığını bir an için varsayacak bile günümüz insan ve azınlık hakları bu yaklaşımı geçersiz kılacak sayısız hükme sahiptir. Kaldı ki antlaşma metninden çıkarılan da bundan farklı bir şey değildir. Türkiye ve Yunanistan'ın tarihi ve doğal taraflar olarak süreci yakın takip etmeleri doğaldır ancak, azınlığı hukuksal argümanlar kullanarak ipotek altına almaya çalışmaları bize göre hiçbir metinde bu ülkelere verilmiş bir hak/yetki değildir.

Sorunların “mütekabiliyet” penceresinden görülmesi hem sorunların çözümünü zora sokmakta hem de ülkelerin yükümlülüklerinden kaçmalarına olanak sağlamaktadır. Azınlık haklarının insan hakları üst başlığıyla değerlendirilmesi gerektiğinden hareketle Yunanistan'ın kendisini savunurken öne sürdüğü gerekçelerin, ister uluslararası ister ikili anlaşmalar olsun, hiçbir anlaşmaya dayandırılmayacağını rahatlıkla söyleyebiliriz. Kaldı ki bir AB üyesi olan Yunanistan'ın AB'nin bütün anlaşmalarına taraf olduğu gerçeğini göz önünde bulundurarak, azınlıklar konusunda uyması gereken yükümlülüklerden oldukça uzak olması, tek başına dahi, bütün öne sürülen gerekçeleri geçersiz kılmaktadır.

Ancak bu durum bizleri, Yunanistan'ın taraf olduğu başta AB antlaşmaları olmak üzere diğer uluslararası antlaşmalar nedeniyle LBA'da ve Türkiye ile yaptığı diğer anlaşmalarda üstüne aldığı yükümlülüklerin dikkate alınmayabileceği sonucuna götürmemelidir. İnsan haklarındaki uluslararası standartlar o ülkelerin uyması gereken asgari limitleri belirler. Bu yönüyle ülkelerin diğer

devletlerle yapmış olduğu antlaşmalar, pek tabii, söz konusu asgari limitlerin üzerinde olabilir. Ancak uygulamaya baktığımızda Yunanistan'ın Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına uyguladığı standartlar LBA'nın hükümlerinden uzak olmakla kalmayıp ne AB standartlarında ne de uluslararası standartlardadır. Türkiye ve Yunanistan azınlıklar meselesinde Lozan hükümlerini bir kenara bırakmadan ama sorunu mütekabiliyet meselesine indirgemekten de vazgeçerek ve insan haklarının geldiği noktayı esas alarak karşılıklı güven ilişkisi içinde çözmek zordur.

Birinci Dünya Savaşı'nın azınlık rejiminin dönemsel kaldığı gerçeğinden hareketle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelişen insan hakları kavramının, azınlık haklarında

***Batı Trakya Müslüman
Türk azınlığının önünde
duran en büyük sorun
uluslararası arenadaki
yalnızlığını kırabilmektir.
Türkiye bu konuda hala
Batı Trakya Müslüman
Türk azınlığının
tek umududur. AB
Batı Trakyalıların
sorunlarının çözümünde
şaşırtıcı bir biçimde pasif
kalmaktadır.***

yeni ve daha makul bir perspektif taşıdığı-
nın esas alınması gerektiği açıktır.²⁸ Aksi

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

durumda mesele siyasi boyutta keskin ama dramatik bir şekilde çözülmeye çalışılır ki bu da ne bu yola başvuran devletlere ne de azınlıklara bir yarar getirir.

Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı ile Türkiye'deki Gayrimüslim azınlık LBA'da MDAD dışında haklarını arayacakları aktüel ve işlek bir mekanizmadan yoksun bırakılmışlardır. Böylelikle Azınlıkların sorunlarının çözümünde adım atılabilmesi için LBA'ya taraf ülkelerin hareket etmesi tek seçenek olarak sunulmuştur. LBA'da MDAD dışında bir "garantörlük" kurumu belirtilmediği gibi²⁹ iki egemen ülke olarak Yunanistan ve Türkiye, aynı zamanda vatan-daşları olan azınlıkların bir başka ülkenin garantörlüğünde bulunmasına egemenlik haklarının zedeleneceği düşüncesiyle hiçbir zaman yanaşmamışlardır. Bunun yerine her iki ülke azınlıklarla ilgili söz sahibi olduklarını belirtmekle yetinmektedirler.

Bu durum Azınlıkların hak arama süreçlerini önemli ölçüde baltalamakta ve azınlıkların kaderini iki ülke arasındaki ilişkilere bağlamaktadır. Bu konuda Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı daha şanssız bir konumdadır. Yıllarca Türkiye'deki Gayrimüslim azınlık konusunda hem Yunanistan hem AB hem de uluslararası toplum tarafından sürekli sıkıştırılan Türkiye'ye rağmen Yunanistan, en ufak bir şekilde dahi Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı konusunda ciddi bir yaptırım veya uyarı görmemiştir. Bundan ötürü Yunan Hükümetleri, Türk azınlıkla ilgili Türk Kimliğinin inkârı gibi en ırkçı uygulamaları dahi hala hiçbir ciddi tepki almadan sürdürebilmektedir.

Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının önünde duran en büyük sorun uluslararası arenadaki yalnızlığını kırabilmektir. Türkiye bu konuda hala Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının tek umududur. AB Batı Trakyalıların sorunlarının çözümünde şaşırtıcı bir biçimde pasif kalmaktadır. Yunanistan'a bu-

nunla ilgili hiçbir ciddi yaptırımda bulunmamıştır.

Oysa 2000 yılında Avusturya'da aşırı sağ bir parti olan Özgürlükçüler Partisi'nin (FPÖ) iktidar ortağı olmasından ötürü AB, bu ülkeyle ilişkilerini dondurma kararı almıştı. Ayrıca AB dönem başkanı Portekiz AB adına yaptığı başvuruda, AİHM Başkanı Luzius Wildhaber'den, Avusturya hükümetinin, göçmenler ve azınlık hakları ile ilgili olarak Avrupa değerleri üzerindeki tutumunu anlamak için 3 uzman görevlendirmesini talep etmişti.³⁰ Söz konusu uygulama Yunanistan için hiçbir zaman gündeme gelmemiştir. Kanaatimizce bu türden bir yaptırım Yunanistan için geç kalınmış bir adımdır ve AB samimiyetini ortaya koymak istiyorsa bunu derhal gündemine almak zorundadır. Son dönemde parlamentoya ırkçı AŞP'nin girmesi ve artan ırkçı söylemler bu adımı daha da gerekli kılmaktadır.

Sonuç olarak Batı Trakya Türk azınlığının sorunlarının çözümü için pratik bir mekanizmaya ihtiyaç vardır. Bundan dolayı en pratik çözümün AB inisiyatifiyle sağlanabileceğini düşünmekteyiz. Bundan ötürü AB'nin bu konuda adımlar atmasının sağlanması gerekmektedir. Türkiye de bundan hareketle Yunanistan'a karşı gücü ölçüsünde, insan haklarını saklı tutmak kaydıyla, bazı yaptırımlar uygulama seçeneğini değerlendirmelidir. Ayrıca Türkiye'nin LBA'nın uygulanması ve bir ulusal azınlık olarak Batı Trakya Türk azınlığının her türlü haklarının geri verilmesi için BM ve özellikle AB nezdinde daha aktif girişimlerde bulunması gerekmektedir. Kaldı ki Türkiye azınlıklarla ilgili son yıllarda attığı ileri adımlardan ötürü Yunanistan karşısında daha avantajlı bir konumdadır.

Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı konusunda şimdiye kadar esaslı bir politika geliştiremediğini düşündüğümüz Türkiye'nin bu çerçevede kapsamlı bir poli-

Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü ve Bu Konudaki Tartışmalar

tıkayı benimsemesi kaçınılmazdır. Aksi takdirde “Soydaşlarımız” söylemlerinin arkasının gelmediği görülürse Türkiye kendisine umut bağlayanlar konusunda onarılamaz hayal kırıklıkları yaratacaktır.

³ Ömer Karakaş, Lozan Tutanaklarına ve TBMM Zabıt Ceridelerine Göre Lozan’da Azınlıklar Meselesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008, s. 202.

⁴ Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu: Konferans Notları 25 Kasım 2006, Mümtaz Soysal, yay.haz: Pervin Hayrullah, BTAYT, s. 20.

⁵ Ömer Karakaş, a.g.e., s. 202.

⁶ LBA’da azınlık dönemin koşulları ve Türk devletinin henüz inkâr etmediği dinsel karakterinden ötürü etnisite değil din esasına göre belirlenmiştir. Yunanistan bunu gerekçe göstererek Batı Trakyalıların Türk olmadığını iddia etmektedir. Oysa ayırımın din üzerinden yapılmış olması bu unsurların kendilerini tanımladıkları bir ulusal kimliklerinin olmadığı anlamına gelmeyeceğinden Yunanistan’ın bu gerekçesi gerçekliğe aykırı olmanın ötesinde komiktir. Yunanistan bu uygulamasından ötürü AIHM tarafından defalarca mahkûm edilmiştir.

⁷ Antlaşmanın azınlıklara söz konusu “özerkliği” tanıyıp tanımadığı doktrinde tartışmalıdır.

⁸ Turgay Cin, Türk Yunan İlişkilerinde İki Eski Başkent: Gümülcine-İstanbul, Orion, Ankara, s. 213-233.

⁹ Turgay Cin, Yunanistan’daki Türk Azınlığın Hukuki Özerkliği: Müftülük Meseleleriyle İlgili Yunan Yargıtay ve Danıştay Kararları ve Diğer Belgeler, Orion, Ankara, s. 64.

¹⁰ <http://www.batitrakya.org/bati-trakya/hukuki-statuu/1913-atina-anlasmasi.html>

¹¹ Turgay Cin, a.g.e., s. 67-68.

¹² Turgay Cin, a.g.e., s. 68.

¹³ Turgay Cin, a.g.e., s. 73.

¹⁴ Turgay Cin, a.g.e., s. 73.

¹⁵ Turgay Cin, a.g.e., s. 74-75.

¹⁶ Emre Aykoç, “Türkiye ve Yunanistan’ın Azınlık Politikaları: İkili İlişkiler, Ulusçuluklar ve Azınlık Hakları Ekseninde Karşılaştırmalı Bir İnceleme”, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler ABD, Doktora Tezi, s. 364.

¹⁷ Turgay Cin, a.g.e., s. 50-61.

¹⁸ Turgay Cin, “Batı Trakya Türklerinin Hukuki Statüsü Sorunları ve Avrupa Birliği”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt: 11, Sayı:1, 2009, s. 154.

¹⁹ Lozan Konferansı sırasında TBMM Hükümeti ile Yunanistan hükümeti arasında imzalanan “Halkların Mübadelesi

Sözleşmesi” ile Türkiye’de yaşayan Rumlarla, Yunanistan’da yaşayan Türkler mübadele edildiler. Ancak 1912 yılındaki yasa ile sınırlandırıldığı şekliyle İstanbul Belediyesi (Şehremaneti) sınırları içinde, 30 Ekim 1918 tarihinden önce yerleşmiş bulunan Rumlarla, 1913 Bükreş Anlaşması’yla sınırları çizilen Batı Trakya’nın batı sınırının doğusunda yaşayan tüm Müslümanlar mübadele dışında tutulacak ve bunlar établi (yerleşik) sayılacaktır. LBA dar anlamda yorumlandığı vakit sadece établi belgesine sahip kişilerin azınlık olarak kabul edildiği sonucu çıkmaktadır. Lozan’daki statüyle ilgili esas tartışma alanlarından birisi bunun geniş yorumlanıp yorumlanamayacağıdır. Antlaşmada geçen “Müslümanlar” ifadesi de bir diğer ihtilaf konusudur.

²⁰ M. Semih Gemalmaz, Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş, Legal, İstanbul, 2005, s. 990.

²¹ Turgay Cin, a.g.e., s. 79.

²² Turgay Cin, a.g.e., s. 81.

²³ Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, Ed: Baskın Oran, C. I., İstanbul, İletişim, 2005, s. 229

²⁴ Turgay Cin, a.g.m., s. 152.

²⁵ Remzi Altunpolat, “Uluslararası Hukuk Açısından Lozan Barış Antlaşması’nın Siyasal Hükümleri Işığında Türkiye’de Azınlıklar Sorunu: Tarihten Güncelliği” T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku (Uluslararası Kamu Hukuku) Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, s. 83.

²⁶ http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktarafliisoz/bm/bm_02.pdf

²⁷ Baskın Oran, a.g.e., s. 229

²⁸ Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu: Konferans Notları 25 Kasım 2006, Mümtaz Soysal, yay.haz: Pervin Hayrullah, BTAYTD, s.18.

²⁹ BTDD Federasyonu Genel Sekreteri Av. Necmettin Hüseyin ile yaptığımız görüşmede Hüseyin, Türkiye’nin Batı Trakya konusunda garantörlük hakkı olduğunu hatta bunun Türkiye’nin Kıbrıs’taki garantörlüğünden daha güçlü olduğunu iddia etmiş ve bunu LBA’daki ilgili hükümlere dayandırmıştır. Oysa Kıbrıs konusunda Türkiye, Yunanistan ve İngiltere’nin Kıbrıs üzerinde garantörlük hakkı olduğu Londra ve Zürih Antlaşmalarıyla açıkça belirtilmişken LBA’da böylesi bir sarahatten söz edilemeyeceği gibi buna yönelik en ufak bir değinmede dahi bulunulmamıştır. Bu konuda Kıbrıs ile Azınlıkların kıyas edilemeyeceğini ve bunun zorlama bir yorum olduğunu düşünüyoruz. Kaldı ki Türkiye hiçbir zaman resmen Batı Trakya konusunda böyle bir iddiada bulunmamıştır.

³⁰ <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/15361.asp>

Eğitim Hakkı ve Yaşanan İhlaller

Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına dini, hukuki ve idari özerklik gibi Lozan'da tanınmış bir hak olan eğitim hakkı ve özerkliği meselesi azınlığın en güncel ve acil meselesi olarak değerlendirilebilir.

Azınlık bu konunun kendileri için acil çözümü gerektiren en önemli konu olduğunu düşünmektedir. Azınlık eğitim alanındaki engellemelerin ve haksız uygulamaların dini ve kültürel varlıklarına yönelik bir tehdit olduğu görüşünde birleşmektedir.

Azınlığın eğitim hakkı meselesinde bulunduğu nokta hala insan hakları standartlarından uzak bir görünümde. Önemli bir kısmı eğitimsiz çiftçilerden oluşan azınlığın okuyan kesiminin de kaliteli bir eğitimden faydalanamaması bu bölgenin Yunanistan'ın eğitim seviyesi en düşük bölgesi olmasına neden olmuştur. Bu bilançonun oluşmasındaki baş sorumlu ise Yunan politikalarıdır.

Yunanistan'ın eğitim alanında azınlığa karşı uyguladığı politikanın birçok gerekçesi vardır. Bu gerekçelerin arkasında "asimilasyon" gibi bir niyetin olduğu iddiaları bir bütün olarak bakıldığında delilden yoksun görünmemektedir. Azınlık çerçevesindeki Türk-Yunan ilişkilerinin değişmez söylemi olan "mütekabiliyet" meselesinin eğitim alanında da kendisine karşılık bulunduğunu söyleyebiliriz. Nitekim Türkiye'deki Heybeliada Ruhban Okulu'nun kapalı olması Yunanistan'ın Batı Trakya'daki azınlığa eğitim alanında çıkardığı zorlukların temel siyasi gerekçesini oluşturmaktadır.³¹

Son yıllarda Yunanistan, azınlığın vatandaşlık hakları konusunda nispi bir ilerleme kaydetmesine rağmen azınlık hakları konusunda hala cesur adımlar atabilmiş değil. Azınlık için ciddi bir yara olan SÖPA'nın ka-

patılıp yerine daha bilimsel ve nitelikli bir kurumun kurulacak olması ayrıca Türkiye'den ders kitapları getirilmesinin önündeki engellerin kaldırılması Yunanistan'ın bu alanda attığı ender somut adımlardan. Azınlık hala eğitimin özerkliği, anaokulları, öğretmen sorunu, azınlık liselerinin niteliksizliği ve yetersiz sayıda olması, eğitim araç gereçlerinin donanımsızlığı, bazı azınlık okullarının mülkiyeti meselesi gibi birçok sorunun çözüme kavuşmasını bekliyor. Özellikle çocuklarının anadilini git gide unutmaktan korkan ebeveynler her şeyden önce bu sorunun çözümlenmesini istiyor. Eğitimin özerkliği yanında kalitesi meselesi de azınlığın çözümünü beklediği konulardan biri. Yunanistan'ın türlü oyunları neticesinde sadece göstermelik bir eğitimin veriliyor olması Batı Trakya'da yaşayan azınlığın diğer yurttaşlarla eşit koşullara sahip olmasının önündeki büyük bir engel.

Bir AB üyesi olmasına rağmen Yunanistan, özellikle eğitim konusunda AB standartlarının çok altında bir tavır sergilemekte. Tarihsel reflekslerinden kurtulamayan Yunanistan'a AB'nin gösterdiği tepkilerin cılız kalması ise ayrıca sorgulanması gereken bir durum. AB'nin 3000 kişilik bir cemaati ilgilendiren Heybeliada Ruhban Okulu meselesini sürekli gündemleştirirken 150 bin Müslüman Türk'ün bu sorununu gündeminin alt sıralarına koyması hakkaniyet ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bu bağlamda görüşmecilerimizden, insan ve azınlık hakları uzmanı ve aynı zamanda da BAKES yöneticisi olan, Pervin Hayrullah'ın bize yapmış olduğu bir aktarım insan hakları çevrelerinin tutarsızlığını göstermesi bakımından dikkate değerdi. Pervin Hayrullah Bilgi Üniversitesi'nde ka-

Eğitim Hakkı ve Yaşanan İhlaller

tıldığı “Nefret Suçları Karşısı Buluşma” adlı etkinlikte çoğunluğunu insan hakları meseleleriyle doğrudan ilgili kişilerin oluşturduğu katılımcıların Gayrimüslim meselesine olan duyarlılığı Batı Trakya Sorununa göstermemesini hatta onun kadar çok bilinmiyor olmasını şaşkınlıkla karşıladığını belirtti. Bu durumdan yola çıkarak Batı Trakya meselesinin insan hakları çevrelerinde tartışılmasından öte algılanmıyor dahi olduğuna kanaat getirdiğini ve esas sorunun da “algılamama-görmezden gelme” durumu olduğunu belirten Hayrullah, bunu gözlemlemiş olmasının kendisi için üzüntü verici olduğunu belirtti. Batı Trakya meselesinin hem Türkiye’deki hem de Yunanistan’daki insan hakları çevreleri tarafından önemsenmemesinin basit bir mesele olmadığını bunun ardında yatan nedenlerin muhakkak sorgulanması gerektiğini düşünüyoruz.

EĞİTİMİN ÖZERKLİĞİ VE LOZAN

Gerek Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan LBA, 20 Nisan 1951 tarihli Kültür Protokolü, 1968 Türk-Yunan Protokolü³² ve 1952 yılında gerçekleştirilen azınlık okullarında görevlendirilecek Kontenjan Öğretmenlerine dair Nota Teatısı gibi antlaşmalar gerek Yunanistan’ın bağlı olduğu diğer uluslararası sözleşmeler, ulusal azınlık olan Batı Trakyalı Müslüman Türklerin eğitim özerkliğine dair açık yükümlülükler getiren hükümlerle doludur. Uluslararası hukukun insan haklarıyla ilgili bütün bağlayıcı ve tavsiye metinlerindeki ulusal azınlıkların eğitim haklarına ve özerkliklerine dair standartlar tek başına incelendiğinde dahi Batı Trakya’daki azınlığın mevcut durumunun bu standartların altında olduğu rahatlıkla görülecektir. Bu bilgiler ışığında Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının eğitim özerkliği hususunda var olan hukuki durumunu ince-

lememiz gerekiyor. Öncelikli olarak daha somut ve bu konuyla doğrudan ilgili olduğundan LBA’na bir göz atalım. LBA’nın 45. maddesine³³ dayanarak 40. Maddesi:

“giderlerini kendileri ödemek üzere, her türlü... okul ve buna benzer öğretim ve eğitim kurumları kurmak, yönetmek ve denetlemek ve buralarda kendi dillerini serbestçe kullanmak... konularında eşit hakka sahip olacaklardır.”

hükmünü içermektedir. 41. maddede ise *“Genel kamusal eğitim konusunda, Türk Hükümeti, Müslüman-olmayan uyrukların önemli bir oranda oturmakta oldukları il ve ilçelerde, bu Türk uyruklarının çocuklarına ilkokullarda ana dilleriyle öğretimde bulunulmasını sağlamak bakımından, uygun düşen kolaylıkları gösterecektir... Müslüman-olmayan azınlıklara mensup Türk uyruklarının önemli bir oranda buldukları il ve ilçelerde, söz konusu azınlıklar, Devlet bütçesi, belediye bütçesi ya da öteki bütçelerde, eğitim, din ya da hayır işlerine genel gelirlerden sağlanabilecek paralardan yararlanmaya ve pay ayrılmasına hak gözetiliğe uygun ölçülerde katılacaklardır.”*

hükmü yer almaktadır.

LBA’nın yanı sıra yukarıda ismi geçen ve Türkiye ile Yunanistan arasında eğitim konusunu içeren iki anlaşma daha mevcuttur. Bu anlaşmalar Yunanistan’daki Türk okullarında görev yapacak Türk öğretmenlere ve okutulacak kitapların Türkiye’den getirilmesine ilişkin yapılan sözleşmeleri içermektedir.

1913 yılında imzalanan Atina Antlaşması’nın 3 numaralı Protokolü’nün 15. maddesi Müslüman azınlık okullarını tanımakta, ayrıca bunların gelir kaynaklarına saygı gösterileceğini ve bu okullarda Türkçe eğitim yapılacağını belirtmektedir. 1920 Yunan Sevr’i ise zaten LBA’yla teyit edilmiştir.

Türkiye ile Yunanistan’ı ilgilendiren antlaşmaların yanı sıra Yunanistan’ın altında

imzası olan uluslararası metinler³⁴ de azınlıkların eğitim haklarını ve özerkliğini koruyan hükümler içermektedir.

Hem LBA ve diğer ikili protokoller hem de Yunanistan'ın taraf olduğu insan ve azınlık haklarıyla ilgili sözleşme ve protokoller birlikte değerlendirildiğinde Yunanistan'ın azınlığın eğitim özerkliği; eğitimde fırsat eşitliği, öğretmen istihdamı, anadilde eğitimin yapılması için gerekli koşulları sağlama gibi temel konular başta olmak üzere birçok alanda insan hakları ihlalleri işlemekte olduğu sonucuna varmaktayız.

Batı Trakya'da halen 174 Azınlık İlkokulu faaliyet göstermekte ve bu okullarda 6500 öğrenci okumaktadır. Bu okulların çoğu çağdaş donanım ve eğitimden yoksundur. Batı Trakya'daki lise düzeyinde eğitim yapan azınlık okulu sayısı da yetersizdir. Nüfusun yarısından fazlasının azınlık mensubu olduğu Rodop ilinde 24 devlet lisesine karşılık tek bir azınlık lisesi ile bir medrese bulunmaktadır. Azınlığın nüfusun % 45'ini oluşturduğu İskeçe'de 37 devlet okuluna karşılık yalnızca bir Azınlık lisesi ile bir medrese bulunmaktadır. % 10'luk bir azınlık barındıran Evros ilinde ise hiç azınlık lisesi bulunmamaktadır. Bu nedenle azınlık öğrencilerinin çoğu eğitimlerini Yunan okullarında sürdürmektedir.³⁵

Eğitimin Özerkliğini Ortadan Kaldırmaya Dönük Uygulamalar

Yunanistan'da eğitimin özerkliğine karşı yapılan baskılar Kıbrıs meselesiyle başlamış ve 1970'lerin sonlarında bu baskılar sonucunda özerkliğe resmi olarak son verilmiştir. Batı Trakya Müslüman Azınlık Okullarına İlişkin" 694/1977 sayılı yasa ile onun akabinde çıkarılan "Azınlık Okulları ile SÖPA Öğretim ve Denetim Kadrosunun Sorunlarının Çözümüne İlişkin" 695/1977 sayılı yasa birbirlerini tamamlar niteliktedir. 694 sayılı

yasa cemaat yönetim kurulları ile okul encümenlerinin Türk okullarının kurulması ve yönetimi konusundaki yetkilerini fiilen ve resmen sıfıra indirmiş ve tüm düzenlemeler bakan veya valilerin takdirine bırakılmıştır. 695 sayılı kanunla azınlık okulu müfettişlerine özel yetkiler tanınmış ve bu yetkilerin boyutlarının belirlenmesi Milli Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı'nın kararlarına bırakılmıştır. 695 sayılı yasanın 3. maddesinin 7. fıkrasına

Yunanistan'ın azınlığın eğitim özerkliği; eğitimde fırsat eşitliği, öğretmen istihdamı, anadilde eğitimin yapılması için gerekli koşulları sağlama gibi temel konular başta olmak üzere birçok alanda insan hakları ihlalleri işlemekte olduğu sonucuna varmaktayız.

göre ise azınlık okullarındaki öğretmenlerin SÖPA'dan tercih edileceği belirtilmektedir.³⁶ Eğitim özerkliğiyle ilgili konuştuğumuz azınlık fertleri bu alanda okul encümen heyetlerine sahip olmalarına rağmen bu heyetin özerkliği sağlamada bir gücünün bulunmadığını dile getirdiler.

Lozan'da Yunanistan'ın eğitim konusunda çok sınırlı yetkisinin bulunmasına rağmen şu an azınlık okullarının denetimi büyük oranda Yunanistan'ın elindedir ve çifte standarda tabidir. Eğitim konusunda sorunları temelden çözecek en önemli adım okulların denetiminin gerçek anlamda azınlığa bırakılmasıdır.

EĞİTİM ALANINDAKİ BAŞLICA SORUNLAR

Okul Birleştirmeleri

Yunanistan son ekonomik krizden dolayı öğrencisi az olan köy okullarını birleştirme kararı aldı. Bu kararın azınlık ilkokullarına da uygulanacağı belirtiliyor. Buna göre 35 azınlık ilkokulu bu kapsama alınacak.³⁷ 20011-2012 öğretim yılı başlamadan bu okullardan 14'ü birleştirilmiştir. Azınlık mensuplarıyla yaptığımız görüşmede insanların bir kısmı bazı köylerdeki ilkokullarda 5-6 öğrencinin olduğunu ve bu nedenle kararın haklı sebepleri bulunduğunu belirttiler. Ancak azınlık mensupları bu okulların geçici olarak kapatılmasını, tüzel kişiliklerinin bundan etkilenmemesi gerektiğini dolayısıyla Yunanistan'ın bunu bir fırsata çevirmemesi gerektiğini düşünüyor. Ancak farklı düşünenler de var. Görüştüğümüz bazı kişiler ekonomik kriz bahane edilerek kapatılan okulların artık tekrar açılmayacağını iddia ediyor. Bu konuda Yunanistan, endişeleri giderici adımlar atmalı ve bu konuyu azınlığa danışarak halletmelidir. Kanaatimiz okulların durumuyla ilgili nihai kararı azınlığın vermesi yönündedir.

Türkçe Okutulan Ders Sayısının Azaltılması

Batı Trakya Azınlık öğrencilerine okutulacak Yunanca ve Türkçe ders sayısı ve saatlerine ilişkin ilk düzenleme 162 sayılı ve 1958 tarihli kanundur. Daha sonra yürürlükteki bu kanun 1975 yılında revize edilmiştir. 1984 yılına kadar iki dershaneli azınlık okullarında okutulan Yunanca dersler toplam 20 saat, Türkçe okutulan dersler ise 48 saat idi. Ancak 1984 kanun değişikliğiyle bu durum Yunanca için 27 saat, Türkçe için 37 saat şeklinde değişmiş ancak bazı genelge ve

uygulamalarla Türkçe okutulan ders 33 saate düşmüştü. Bunlarla birlikte Yunanistan 1985 yılında Türkçe okutulan Hayat Bilgisi dersinin bir kanunla Yunanca okutulacağını hükme bağlamıştır.³⁸ Sonuçta Yunanca ders saati toplam 29 olurken Türkçe 31 saate düşmüştür. Azınlık bu dersin Yunanca okutuluyor olmasını kabul etmemekte ve tekrar Türkçe okutulmasını talep etmektedir.

Süreç içerisinde Yunanistan Türkçe okutulan ders sayısını azalttığı gibi ders saatlerini de azaltmıştır. Bu durum da azınlığın tepkisine yol açan bir diğer sebeptir. Kendisi de bir öğretmen olan GTGB Başkanı Koray Hasan, görüşmemiz esnasında, bu konuda şunları ifade etti:

“Hâlihazırda okullarda öğrenim saati çok az ve yeterli değil. Azınlık okullarında öğrenim çift dilde olduğu için saatlerin artırılması isteniyor. Bir yıl boyunca tatiller çiktartılıp hesaplandığında toplam 5 ay eğitim yapılıyor. Cumalar, İslam dini bayramları, Hıristiyan dini bayramları dâhil tatil yapılıyor azınlık okullarına.”

Batı Trakya'daki en büyük sorunun eğitim olduğuna vurgu yapan Hasan, her geçen gün eski sistemi özlediklerini dile getirdi.

Yunanistan Millî Eğitim Bakanlığı 1995 yılında almış olduğu bir kararla “Beden Eğitimi, Resim, Müzik” gibi yetenek derslerinin branş öğretmenleri tarafından okutulacağı hükmünü getirmiştir. Ancak Türkçe okutulması gereken bu derslerin 4 dershaneli ve üzeri okullarda Yunan öğretmenler tarafından okutulduğuna dair bilgiler mevcuttur.

Gelinen noktada okullarda okutulacak derslerin hangi dilde olacağına ilişkin karmaşık bir durum söz konusudur. Bu karmaşıklığın yeni bir statü kurularak giderilmesi akla en yatkın olanıdır. Ancak bunun için Azınlık mensubu uzman ve yetkili kişilerin görüş ve onayı alınması sorunun esaslı çözümü için gereklidir.

Azınlık Anaokulları Sorunu

Yunanistan'da 2006'da kabul edilen bir yasayla 2007-2008 eğitim döneminden itibaren bir yıllık anaokulu zorunlu kılınmıştır. Ancak hala bir azınlık anaokulu bulunmamaktadır. Bu nedenle azınlık çocukları Yunanca ders yapılan azınlık anaokullarına gitmektedir. Görüştüğümüz azınlık mensupları bu uygulamadan dolayı çocuklarının Türkçeyi unutmalarından korktuklarını ve bu nedenle bu konunun kendileri için çok önemli olduğunu aktardılar. Azınlık bundan yola çıkarak azınlık anaokullarının açılması talebini yetkili kişilere ilettiklerini belirttiler. Lozan Barış Antlaşmasının ilgili hükmüne baktığımızda şunu görürüz:

Özellikle, giderlerini kendileri ödemek üzere, her türlü hayır kurumlarıyla, dinsel ve sosyal kurumlar, her türlü okullar ve buna benzer öğretim ve eğitim kurumları kurmak, yönetmek ve denetlemek ve buralarda kendi dillerini serbestçe kullanmak ve dinsel ayinlerini serbestçe yapmak konularında esit hakka sahip olacaklardır.

denilmektedir. Buradan hareketle anaokulları da bu kapsamda değerlendirilmeli ve azınlık anaokullarının kurulmasının yasal ve fiziki şartları bir an önce sağlanmalıdır.

SÖPA ve Kapatılmasına Yönelik Karar

Bu akademi Azınlık okullarına öğretmen yetiştirmek üzere kurulmuştu. Okulun kendisi tek başına eğitim özerkliğinin açık ihlaliydi. Bunun yanında eğitiminin kalitesizliği, mezun olan öğretmenlerinin çoğunun doğru düzgün Türkçe bilmemesi, SÖPA'nın diğer olumsuz yanlarıydı. Kendisi de SÖPA mezunu olan Mustafa Baş görüşmemizde, okulda kendilerine verilen eğitimin çok yetersiz olduğunu, öğretmen yetiştirmek için değil de başka amaçlar için bu okulun kurulduğunu düşündüğünü belirtti.

Neyse ki bilimsellikten uzak bu okulun kapatılacağı ve yerine azınlıkla ilgili peda-

gojik araştırmaların da yapılacağı bir enstitünün kurulacağına yönelik karar sonunda alındı. Son olarak SÖPA'nın kapatıldığı haberi de azınlık tarafından doğrulandı.³⁹ Yeni açılacak olan Azınlık Eğitimi Bölümü'nün 4 yıllık eğitimden sonra alınacak olan diplomasının bütün Avrupa'da denkliği olacak. Ayrıca bu bölüme giriş için azınlık mensuplarına pozitif ayrımcılık uygulanacak. Selanik Aristotelio Üniversitesi Pedagoji Fakültesi Profesörü Yorgos Tsakalos yeni bölümde toplam 8 öğretim elemanının istihdam edileceğini ve bu rakamın yeni bölümün öğrenci

Kendisi de SÖPA mezunu olan Mustafa Baş görüşmemizde, okulda kendilerine verilen eğitimin çok yetersiz olduğunu, öğretmen yetiştirmek için değil de başka amaçlar için bu okulun kurulduğunu düşündüğünü belirtti.

sayısına göre büyük olduğunu belirtti. Bu bölümde okutulan dersler pedagoji fakültelerinin bütün zorunlu derslerini de içerecek.

⁴⁰

Diğer Sorunlar

Yukarıda sıraladıklarımızdan başka azınlığın karşılaştığı bir dizi sorun daha bulunmaktadır. Azınlık yıllarca Yunan üniversitelerinde okuyamamaktaydı. Türk üniversitelerinde veya diğer ülkelerdeki üniversitelerde okuyan kişilerin ise diploma

Eğitim Hakkı ve Yaşanan İhlaller

denkliklerinde hala sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu nedenle insanlar iş bulmakta zorlanmaktadır.

Kontenjan öğretmenleri bir diğer sorundur. Türkiye'den gelen öğretmen sayısının düşük olması ve SÖPA'nın nitelikli öğretmen yetiştirmekten uzak bulunması nedeniyle azınlık öğrencileri adadillerini öğrenememektedir.

³¹<http://www.millet.gr/haber.php?haberid=2185>

³²1951 ve 1968 Protokolleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Batı Trakya Türkleri, Adil Özgüç, İstanbul, Kutluğ, 1974, s. 45-53.

³³Madde 45: Bu Kesimdeki hükümlerle, Türkiye'nin Müslüman-olmayan azınlıklarına tanınmış olan haklar, Yunanistan'ca da, kendi ülkesinde bulunan Müslüman azınlığa tanınmıştır.

³⁴Bu metinlerin bazıları hukuki statü başlığında geçmektedir.

³⁵<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/363-bati-trakya-turk-ogretmenler-birliginin-2010-2011-egitim-ve-ogretim-yili-mesaji.html>

³⁶<http://www.batitrakya.org/bati-trakya/insan-haklari/egitim-sorunu.html>

³⁷<http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/04/16/yunanistan-turk-okullarini-kapatiyor>

³⁸http://www.ogretmeninsesi.org/r_egitim.asp

³⁹http://www.gundemgazetesi.com/news/detay_01.php?h_id=348

⁴⁰<http://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya/5-65-sopa-yerine-kurulan-azinlik-egitimi-bolumu-faaliyete-geciyor.html>

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

Batı Trakya Türk azınlığının ayrımcılığa maruz kaldığı en önemli alanlardan biri olan inanç özgürlüğü ihlalleri bağlamında, son 10 yılda Avrupa’da yükselen İslam ve yabancı karşıtı söylemin de etkisiyle, geleceğe dair bir iyileşmenin olacağını söylemek git gide zorlaşmaktadır. Yunan hükümetinin bu alanda yaşanan sıkıntıları çözmek için henüz ciddi bir politika üretememiş olması ve yaşanan sözlü ve fiili saldırıların üzerine gitme hususunda bir kararlılık gösterememesi bu kaygıların daha da derinleşeceğine dair kanaatleri haklı çıkarmaktadır.

Gerek Yunanlıların gerekse Batı Trakya Türk azınlığının din olgusunu kimliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak görmeleri ve hayat pratiklerini bu retorik üzerinden inşa etmeleri Yunanistan’da inanç özgürlüğü alanında, özelde Batı Trakya Azınlığının genelde ise diğer Müslüman unsurların (büyük şehirlerde yaşayan Müslüman göçmenler ve Rodos’ta yaşayan Türkler gibi) ciddi sorunlarla karşılaşmasına sebep olan önemli bir etkidir.

Yunanlılık kimliğinin içerisinde var olan güçlü dini söylem, Türklere karşı olan tarihsel hasımlığın din üzerinden somutlaşmasını da beraberinde getirmektedir. Buna ek olarak Batı Trakya’da yaşayan Türk azınlığın, ulusun (Yunan ulusu kastediliyor) yaşadığı acılara sebep olan düşman halkın kalıntıları olarak görülmesi ise, Yunanistan’daki dinsel ayrımcılığın ve nefretin oluşmasındaki bir diğer sebebi yaratmaktadır. Bu yaygın nefret kendisini en çok (sözlü ve fiili saldırılar şeklinde) dini alanda dışa vurmaktadır.

YUNANİSTAN’DA DİNSEL AYRIMCILIĞIN TARİHSEL, TOPLUMSAL VE SİYASAL KÖKENLERİ

Kimi bölgeleri 400 kimi bölgeleri ise 600 yıl Türk egemenliği altında kalan Yunanistan, patlak veren Yunan (Mora) İsyanı sonucu ancak 19. yüzyılın ilk çeyreğinden sonra bağımsız bir devlet olabilmiştir. Yunan milli hatırasının şekillenmesinde önemli bir kesit olan bu uzun dönem, aynı zamanda Yunan Milliyetçiliğinin dramatik ve ölç almacı anlatımlarıyla birlikte Yunan milli kimli-

Batı Trakya’da yaşayan Türk azınlığın, ulusun (Yunan ulusu kastediliyor) yaşadığı acılara sebep olan düşman halkın kalıntıları olarak görülmesi ise, Yunanistan’daki dinsel ayrımcılığın ve nefretin oluşmasındaki bir diğer sebebi yaratmaktadır.

ğinin anti-Türk ve anti-İslam vurgularının beslendiği tarihsel kesiti oluşturmaktadır. Bu arada Ortodoksluğun ortaçağdaki merkezi ve Kadim Roma’nın (Bizans) başkenti olan İstanbul’un Türklerin “elinde” olması

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

hem Yunan milliyetçiliğinin şoven biçimler almasında hem de dini nefretin körüklenmesinde bir argüman olarak sunulmakta ve İstanbul'un "işgal altında" olduğu gibi bir söylem ırkçı-milliyetçiler tarafından Yunan kültürü içerisinde sürekli işlenmeye çalışılmaktadır. Son olarak Yunanlıların "Büyük Felaket" olarak adlandırdıkları, Anadolu'nun kesin bir şekilde elden çıkması ve mübadeleyle sonuçlanan süreç de söz konusu ırkçılığın beslediği kaynaklardan biridir.

Türk Yunan ortak tarihi bugün hem Türkiye'de hem de Yunanistan'da halklar arasında karşılıklı nefret söyleminin geliştirilmesinin ve her iki ülkedeki azınlığın yaşadığı ayrımcılık ve sorunların trajik bir şekilde kaynağı olmayı sürdürmektedir. İki ülke ortak tarihlerini, kaynaşmanın aracı yapmak yerine çatışmanın aracı haline getirmiştir. Yunanistan'da PASOK'un ve Türkiye'de AK Parti'nin iktidarda olduğu dönem karşılıklı havayı ılımlılaştırırsa da bu havanın sürekliliğinin sağlanması için derinlerde yatan nefretin üzerine ciddi bir şekilde gidilmesinin gerektiği açıktır. Ayrıca bu nefretin kaynağı olan Yunan Politikalarının mevcut AB ve insan hakları normları ile Yunanistan'ın bağlı bulunduğu antlaşma yükümlülüklerinin dikkate alınarak köklü olarak değişmesi Yunan Devleti için kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde yaşanan bozulma ve krizlerin Batı Trakya'da (Türkiye'de ise gayrimüslimler için) dini alanda yeni bir problemin yaşanmasına yahut var olan baskıların şiddetlenmesine yol açtığını görebilmekteyiz. Batı Trakya'da camilere ve dinsel mekânlara yönelik yaşanan saldırıların 6-7 Eylül olayları, Kıbrıs Barış Harekâtı, KKTC'nin kurulması, Kardak Krizi gibi iki ülke arasında yaşanan krizlerin ardından artması bahsettiğimiz duruma örnek teşkil edebilir. Bu yönüyle bakıldığında bir kez daha görülecektir ki ne Türkiye ne de Yunanistan azınlık haklarını bir insan hakları

sorunu olarak görmek istemektedir. Bunun karşılığında ise soruna sığ bir müteakabiliyet çerçevesinden ve siyasi bir mesele olarak bakmaktadır. Buradan hareketle iki ülke arasındaki siyasal çatışmaların ve anlaşmazlıkların dinsel ayrımcılığın bir diğer kaynağını teşkil ettiğini söyleyebiliriz.

Yunanistan'da din üzerinden üretilen ayrımcı söylemin adreslerinden birinin de kilise olduğunu görüyoruz. Yunan hükümetinin kiliseye verdiği açık destek de durumun bir diğer vahim yönüdür. Avrupa Konseyi'nin ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla mücadele konularındaki organı olan ECRI'nin, 2009'da açıklanan Yunanistan hakkında hazırladığı dördüncü denetim raporunda Batı Trakya'daki Türk ve Müslüman azınlığın maruz kaldığı insan hakkı ihlallerinin, ülkedeki dini azınlıklara yönelik ayrımcılık ve önyargıların kökeninde Yunan Ortodoks Kilisesi'nin bulunduğu görüşünün dile getirilmesi bu olguyu destekler mahiyettedir. Yunan Ortodoks Kilisesi'nin Yunan kamusal yaşamında önemli rol oynadığına vurgu yapan ECRI raporunda, kilisenin bu nedenle ülkedeki dini azınlıklara yönelik ayrımcılık ve önyargıların "kaynağı" olmaya devam ettiğini belirtiyor. ECRI bu tezini büyük ölçüde Atina'nın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde kaybettiği din ve vicdan özgürlüğüyle ilgili davalara dayandırıyor.⁴¹Buradan hareketle, Yunanistan'daki Hıristiyanlık vurgusunun ve İslam karşıtı söylemin besleyicisi konumundaki Ortodoks kilisesinin ülkedeki İslam karşıtı eylem ve saldırıların artmasında üzerine düşen yataştırıcı olma görevini üstlenmediği sonucunu da çıkarabiliriz.

SORUNLAR

Batı Trakya Türk azınlığının dini alanda karşılaştığı birçok sorun vardır. Bu sorunlar Yunanistan ve Türkiye arasındaki ilişkilerin

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

durumuna göre artıp azalmıştır. Örneğin Atatürk ve Venizelos dönemindeki ilişkilerin iyi olması (1930'lar) Batı Trakya'daki azınlığın durumuna olumlu olarak yansırken 1960'larda başlayan Kıbrıs Sorunu ve Albaylar Cuntası gibi kriz dönemleri Batı Trakya Türklerinin hem vatandaşlık hem de azınlık haklarının büyük oranda kısıtlanması sonucunu doğurmuştur. Ancak sorunlar dönemsel artma ve azalmalara uğrasa da özellikle 1955'ten sonra süreklilik arz etmiştir.

Batı Trakya'da inanç özgürlüğü kapsamında müftü seçimi; cami inşaatında ve minare yapımında karşılaşılan sorunlar, imam tayininde yaşanan anlaşmazlıklar, İslam'a ve İslam peygamberine yapılan hakaretler ve camiler ile Müslüman mezarlıklarına yapılan saldırılar gibi konularda birçok alanda ihlal söz konusudur. Ülkede yaşanan bu ihlallerin temelinde Yunanistan'ın azınlık haklarını gözetmemesinin yanında Batı Trakya'yı Türkiye'ye karşı siyasal bir koz olarak kullanmak istemesi ile Yunanistan'da (Yunan Ortodoks kilisesinin yayılmasında sorumluluğu bulunan) İslam ve azınlık karşıtı söylemin artması gibi nedenler bulunmaktadır.

BAŞMÜFTÜLÜK VE MÜFTÜLÜK PROBLEMİ

Yunanistan'ın inanç özgürlüğü alanında hem evrensel insan haklarında belirtilen prensiplere hem de Lozan Antlaşması'nın ve sair ikili ve uluslararası sözleşmelerin ilgili hükümlerine aykırı davrandığı alanlardan biri de Müftülük problemidir. Sorun şimdiye değin azınlığı tatmin edecek şekilde giderilememiştir. İleride ayrıtısına değineceğimiz son yasa değişikliği tasarısının, sorunu çözmekten uzak olmasının yanında, mevcut haliyle ve azınlığın görüşleri dikkate alınmaksızın kabulü durumunda çözümsüzlüğü artırmaktan başka bir rolü olmayacaktır. Yunanistan'ın bu konuyu azınlıkla birlikte

çözmeye yanaşmaması sorunu sürüncemede bırakarak var olan statüyü devam ettirmeye çalıştığı niyetinin olduğuna dair iddiaları destekleyecektir. İskeçe Seçilmiş Müftüsü Ahmet Mete bu iddianın sahiplerinden biri. Kendisiyle bu konuda görüştüğümüz Mete,

“Son yasa tasarısı azınlığa karşı bir oyalama taktiği olmasının yanı sıra Yunanistan'ın bu konuyu kâğıt üzerinde çözdüğünü AB'ye göstermek istemesidir.”

görüşünü dile getirdi. Ancak bu konuda daha farklı düşünenler de var. Bu isimlerden biri de PASOK milletvekili ve azınlık mensubu bir siyasetçi olan Çetin Mandacı. Yaptığımız görüşmede Mandacı, toptan reddedici bir tavrın aksine azınlığın sürecin içinde yer alması taraftarı. Bu bağlamda ilgili yasa tasarısının bazı maddelerinin kabul edilemez olduğu gerçeğini kabul eden Mandacı tasarıdaki bu hususların değiştirilmesiyle yasanın geçebileceğini savunuyor.

Sorunun Tarihsel Arka Planı

Batı Trakya'da müftülük probleminin temelinde, eskiden seçimle iş başına gelen müftülerin Yunan hükümetinin, bu uygulamadan vazgeçerek, müftüyü atamayla iş başına getirmesi yatmaktadır. Sorun ilk defa 1985 yılında yaşanmıştır. 1985 yılında vefat eden Gümölcine Müftüsü Hüseyin Mustafa'nın vefatının ardından Yunan yetkililerinin Mısır'da eğitim görmüş bir din adamı olan ve Yunan yönetimine yakın olduğu iddia edilen İmam Rüştü Ethem'i müftü vekili olarak ataması, azınlığın büyük tepkisine neden olmuştur. Azınlık üyeleri, Türkiye'de eğitim görmüş ve senelerce müftülük başkâtibi olarak toplumun saygısını kazanmış biri olan Hacı Halil Efendi'nin en uygun kişi olduğunu ifade etmişlerdir. Azınlığın bu istekleri, 1913 Atina Anlaşması'nın müftünün Müslüman cemaat tarafından seçilmesini öngören ilgili maddesine ve LBA'ya dayanmaktadır.

Azınlığın bu tepkisi üzerine İmam

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

Rüştü Hoca, 5 Haziran 1985'te istifasını valiye sunmuş, ancak valilik, İmam Rüştü Hoca'nın dilekçesini reddetmiştir. Bunun üzerine İmam Rüştü, ikinci bir dilekçe yazarak görevden affını istemiştir. Yunan yönetimi uzun bir süre bekledikten sonra 16 Aralık 1985'te yine yönetime yakın olduğu iddia edilen Hafız Cemali'yi Gümölcine Müftü Vekili atamış ancak azınlığın ileri gelenleri bu atamaya da karşı çıkmışlardır.⁴²

Azınlığın kendi müftüsünü seçme talebi üç temel noktaya dayanmaktadır. Bunlardan ilki, 1913 Atina Anlaşması'nın müftülerin seçimiyle ilgili maddesidir. 1913 Atina Anlaşması, o tarihte Yunanistan'a bırakılan topraklarla sınırlıdır ve Batı Trakya bu topraklara dâhil değildir. Bununla birlikte, aynı anlaşmanın 3 Numaralı Protokolü

1980'li yıllarda azınlığın müftü seçimiyle ilgili yaşadıkları sorunlar sona ermemiş ve azınlık üyeleri, Yunan makamlarının atadıkları müftüleri kabul etmemişlerdir.

Yunanistan'ın bütün topraklarını kapsamaktadır ve Protokole göre, Yunan yetkilileri, müftülerin, azınlık üyelerinin seçimleri sonucu iş başına gelmelerini kabul etmekle yükümlüdürler.

İkinci olarak, azınlık 2345/1920 sayılı yasayı ileri sürmektedir. Bu yasa, 1913 Anlaşması'nın Yunan iç hukukuna yansımış şeklidir ve yasanın 6. maddesi ayrıntılı bir biçimde müftü seçimlerini anlatmaktadır. Ancak yasanın ilgili maddesi 1990'da yürürlükten kaldırılmıştır Üçüncü olarak, azınlı-

ğın önde gelenleri, İstanbul Rum Ortodoks Patriği'nin Sen Sinod Meclisi tarafından seçildiğini hatırlatmakta ve Batı Trakya müftülerinin de, karşılık ilkesine göre, (LBA'nın ilgili hükümlerinden yola çıkarak) seçimle iş başına gelmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Gerçekten de LBA'nın 40. maddesi azınlıklar tarafından açılan, kurulan dinsel kurumları azınlığın yönetmesinin bir hak olduğunu belirtmektedir.

1980'li yıllarda azınlığın müftü seçimiyle ilgili yaşadıkları sorunlar sona ermemiş ve azınlık üyeleri, Yunan makamlarının atadıkları müftüleri kabul etmemişlerdir. Yunan makamları, 25 Aralık 1990'da çıkardıkları "Batı Trakya'da Müftülük Müessesesi ve İlahiyat Okulu Kurulmasına İlişkin Esasları Düzenleyen Kanun Hükümünde Kararname" ile 2345/1920 tarihli yasayı iptal etmiş ve Batı Trakya'da müftülük kurumunun bağlı olacağı esasları yeniden düzenlemişlerdir. 19 Ocak 1991 tarihinde toplanan Batı Trakya Azınlık Yüksek Kurulu 24 Aralık 1990 tarihli kararnameyi tanımadığını açıklamıştır. Aynı şekilde Gümölcineliler de kararnameyi tanımayacaklarını açıklayıp 28 Aralık'ta İbrahim Şerif'i kendi müftüleri olarak seçmişlerdir. Bu kararnamenin amacı, hem şimdiye kadar süregeldiği gibi müftü seçme konusunda yönetimi tek yetkili olarak muhafaza etmek, hem de seçilecek müftünün sonradan yönetimin iradesi dışına çıkmasını engellemektir. Bu kararname, 1913 Atina Anlaşması'nın 3 Numaralı Protokolüne, 1923 LBA'ya ve Yunanistan'ın Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı çerçevesinde üstlendiği yükümlülöklere aykırı bir niteliğe sahiptir. Buna rağmen Yunanistan, 22 Ağustos 1991'de cemaatin tanımadığı bir kişiyi İskeçe Müftüsü olarak atamıştır. 23 Ağustos Cuma günü Cuma namazından sonra, İskeçe Müslüman Türk Cemaati, toplu olarak müftülüğe yürümek istemiştir. Protesto, polis tarafından engellenmiş ve 14 saat süren

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

bir oturma eylemine dönüşmüş ancak, bu da gece yarısı yapılan coplu bir saldırı ile sona ermiştir. 43

Müftülük meselesiyle ilgili bir başka olay da Müftülük yasasının hemen ardından gelişmiştir. Seçilmiş müftü Mehmet Emin Ağa'ya Yunan Mahkemesi 10 ay hapis cezası vermiş, cezanın yarısını yatan Ağa, yarısı için de kefalet ödemiştir. 44 Mehmet Emin Ağa bundan sonra da defalarca yargılanmış ve yetki gaspı gerekçesiyle "mahkûm" olmuştur.

Bundan başka halen İskeçe ve Gümülcine'de azınlığın seçtiği ve tanıdığı ile İdare'nin re'sen atadığı ve azınlığın tanımadığı ikişer müftü bulunmaktadır. 45 Biz de bu nedenlerden ötürü azınlığın tanımadığı atanmış müftüleri, Batı Trakya Türk azınlığının haklarına yönelik olumsuz tutum ve eylemlerinden ötürü görüşme listemize almadık.

1985'ten beri süregelen bir sorun olan ikili müftülük sorununda halen mevcut Gümülcine müftüsünün seçim süreci ilahiyatçılar arasında 3 aday çıkması ve bir Cuma namazında adayların halka sunulması, açık oy usulü ile yapılmış ve İbrahim Şerif müftü seçilmiştir. İbrahim Şerif "müftü gibi davrandığı" gerekçesiyle mahkûm olmuştur. İbrahim Şerif Yunanistan aleyhine bu konuda AİHM'e dava açmıştır.

AİHM, merhum İskeçe müftüsü Mehmet Emin Ağa ve Gümülcine müftüsü İbrahim Şerif tarafından açılan dört davada Yunanistan'ın AİHS'in düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü güvence altına alan 9. maddesini ihlal ettiğine hükmetmiştir. 46

Baş Müftülük kurumu ise şimdiye kadar ihdas edilmemiştir. 1913 Atina Protokolleri ve 1920 Yunan Sevri'nde yer alan bu kurum Yunanistan'da yaşayan bütün Müslümanları kapsamaktaydı. Ancak Yunanistan böylesi bir kurumu ülkesinde gerçekleştirmek istememiştir. Yunanistan'da yaşayan Müslüman-

lar için bu kurum oldukça önemlidir. Dinsel özerkliğin tam anlamıyla gerçekleşebilmesi için müftü seçiminin yanı sıra bu kurumun da hayata geçirilmesi bir zorunluluktur.

Müftülük Meselesinde Mevcut Durum

Batı Trakya'da müftülük seçimi ile ilgili sorun hala sürmektedir. Ancak sorunun iyileşme yönüne gideceği hususunda olumlu bir atmosferin oluştuğunu söyleyebiliriz. Son olarak To Vima gazetesi, Yunan Hükümetinin müftülerin tekrar seçimle işbaşına gelmesi ve müftülerin İslami konulardaki yargı yetkilerine ilişkin Başbakan Yardımcısı Theodoros Pangalos (son hükümeti istifasından önce) başkanlığında çeşitli bakanlardan oluşan bir komisyonun, Gümülcine, İskeçe ve Meriç illerinde müftülerin 'dolaylı' olarak seçimle belirlenmesine yönelik bir yasa tasarısıyla ilgili yaptığı çalışmada son aşamaya geldiğine dair bir haber yaptı. 47 Eğer müftü seçimleri konusundaki düzenlemeler azınlığın talepleri doğrultusunda gerçekleştirilirse Yunanistan'ın son yıllarda yapmış olduğu en olumlu adım olacak. Böylesi bir durum, Batı Trakya halkının itibarının bir anlamda geri iadesi sayılabilir. Bu aynı zamanda, Yunan hükümetinin sorunun çözümü noktasındaki samimiyetinin de bir göstergesi sayılacaktır. Bütün bu iyi niyet girişimlerine ve oluşan ılımlı atmosfere rağmen Atina yönetimi, atanmış Gümülcine Müftüsü Cemali Meço'nun 24 Aralık 2010 tarihinde sona eren görev süresini uzattığını duyurdu. Eğitim, Ömür Boyu Öğrenim ve Din İşleri Bakanlığı'nın talebini dikkate alan Cumhurbaşkanlığı Karolos Papulyas, atanmış Gümülcine Müftüsü Cemali Meço'nun görev süresini uzatan ilgili kararnameyi 17 Aralık 2010 tarihinde imzalayarak bakanlığa gönderdi. Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan tek maddelik kararda; "Gümülcine Müftüsü Hafız İdris oğlu Cemali Meço'nun görevinin sona eriş tarihi olan 24.12.2010 tarihinden itibaren yenilenmesine karar ve-

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

rilmiştir.” ifadeleri kullanıldı. Bu karardan sonra atanmış İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Şinikoğlu'nun görev süresi de 10 yıl süreyle uzatıldı. Dimetoka müftü naibinin görev süresinin de aynı şekilde uzatılması bekleniyor.⁴⁸

İM AM TAYİNİ SORUNU

Batı Trakya'da dini alanda yaşanan bir diğer sorun, 2007 yılında yasa değişikliğiyle beraber ortaya çıkan imamların tayini sorunudur. 3536/2007 (Resmi Gazete - ΦEK A/42/23.02.2007) sayılı söz konusu yasa, imamların beş kişilik ve Hıristiyan üyelerden oluşan bir heyet tarafından seçimlerini ve dokuz aylık belirli süreli bir iş sözleşmesi ile işe alınmalarını öngörmektedir. Böylesi bir uygulamanın yerleşmiş geleneklere aykırı olması ve özellikle atanan imamları belirleyen heyet üyelerinin Hıristiyan olmaları Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının tepkisine neden olmaktadır. Müslümanların imamını Hıristiyan bir heyetin atamasını kabul etmeyen azınlık toplumu, bu yasanın tekrar eski uygulamaya geçilmesi suretiyle değiştirilmesini ya da kaldırılmasını istemektedir. Yunanistan Parlamentosu ve hükümeti kendi vatandaşlarına yönelik gereksiz ve küçük düşürücü bu uygulamayı, bir an önce, azınlık toplumunun arzuladığı duruma getirmelidir.⁴⁹ Bu konuyla ilgili Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneği Başkan Yardımcısı Sadık Sadık'la yaptığımız görüşmede kendilerine kayıtlı 149 imam bulunduğunu ayrıca derneklerine birkaç istisna dışında bütün atanmış imamların da üye olduğunu belirtti. Sadık buna rağmen derneklerinin halen bir işlevinin olduğunu ancak derneğe üyelikte atanmış-seçilmiş ayrımı yapmadıklarından Yunanistan'ın imamları bölme politikasının dernekleri aracılığıyla bozulduğunu sözlerine ekledi.

Sonuç olarak Yunanistan Devleti'nden

bu aşamadaki beklenti, sorunu siyasal şantaj alanından uzak tutup evrensel inanç özgürlüğü normlarına ve LBA ile sair antlaşma ve protokollerin gereklerini dikkate alarak hakaniyetle çözmektedir.

KUTSAL DEĞERLER VE MEKÂNLAR İLE KİMLİĞE YÖNELİK İRKCİ VE DİNSEL KAYNAKLI SALDIRILAR

Batı Trakya'da idari anlamda gerçekleşen insan haklarının yanı sıra kutsal mekânlara ve şahıslara yönelik sözlü ve fiili saldırılar da sıkça kaydedilmektedir. Aşağıda, son zamanlarda yaşanmış olan bu türden saldırıların ayrıntıları rapor edilmektedir. Saldırıların niteliği göz önüne alındığında hem tarihsel hem de güncel sebeplerinin⁵⁰

Okçular Camii yeni ve eski saldırıdan iki kare.

birlikte olduğu görülecektir. Ayrıca artan saldırıların kaygı verici boyutlarda olduğunu ve böylesi bir durumun Yunan hükümeti tarafından ciddiyetle takip edilmediğini de belirtmemiz gerekiyor.

Okçular Camii yine kundaklandı: İskeçe ilinde yer alan Okçular (Toksotes) Köyü Camii 2 Eylül gecesi Teravih namazından sonra kısmen yakıldı. Yanıcı maddelerin alev

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

alması sonucu halılar kısmen yandı ve kullanılamaz hale geldi. Caminin avizeleri, ahşap kaplamaları, minber, Kur'an-ı Kerim'ler ve taş mihrap da hasar gördü. Camideki hasarın 50-60 bin Euro olduğu tahmin ediliyor. Aynı cami 7 Mart 2004 tarihinde Yunanistan'da milletvekili genel seçimlerinin olduğu gece tamamen yakılmıştı. (04.09.2009) ⁵¹

İskeçe'deki (Xanthi) Sünne Camii'ne

Sünne Camii Kapısı'ndaki hakaret içerikli yazı ve figürler

saldırı: Batı Trakya'da, İskeçe'deki (Xanthi) Sünne Camii'ne kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından saldırı düzenlendiği bildirildi. Olayda, saldırganların, caminin cam-

larını kırarak, kapı ve duvarlarına boya ile Yunanca küfür içeren sloganlar yazdığı kaydedildi. (09.12.2009) ⁵²

Yunan Metropolitinin İslam hakkındaki ağır sözleri: İslam dinini "sözde din" olarak niteleyen Serafim Mısır'ın İskenderiye kentinde kilise önünde kimin gerçekleştirdiği henüz belli olmayan bombalı eylemin ardından "İslam'a inananların en belirgin özelliği sözde peygamberin sözde getirilerini kabul etmeyenleri kesmek ve öldürmektir" dedi. ⁵⁴ Yunan metropolitinin açıklamaları her kesimden tepki aldı. Ancak Yunan hükümeti açıklamanın ardından herhangi bir açıklamada bulunmadı. ⁵⁴

Mezarlık tahrip edildi: Batı Trakya'nın Gümülcine kentinde bulunan Poşpoş mahallesindeki Türk Azınlığa ait mezarlık, kimliği belirsiz kişilerce tahrip edildi. 20'den fazla mezar taşı yerinden sökülerek kırıldı.

Mezarlık duvarlarına ise "Konsolosluk Defol" ve "Hrisi Avgi- Altın Şafak Örgütü" yazılmış. Kimler tarafından kullanıldığı tam olarak bilinmeyen aşırı sağcı AŞÖ adını, Yunanistan'da farklı kesimlere karşı yaptığı saldırı ve tahriklerle duyuruyor. 500 kişilik kalabalık bir grup ise saldırıları protesto etti.

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

Gümülcine Başkansolosluğu'na yürüyüşe geçen azınlık üyeleri, itidal çağrısı üzerine sessiz şekilde dağıldı (15.08.2010).⁵⁵

Yunanistan'daki tarihi cami girişine domuz başı asıldı: Kavala'nın eski şehir olarak bilinen Osmanlı eserlerinin yoğun olduğu bölgesinde yer alan Alaca Camii, çirkin bir eyleme maruz kaldı. Bu sabah fark edilen eylem öncesi kimliği tespit edilemeyen kişi ya da kişilerin, gece yarısı getirdikleri tahmin edilen küçük bir domuzu cami girişinde kestikleri bildirildi. Daha sonra başını bıçak ile ahşap kapı üzerine çivilediler. (03.02.2011)⁵⁶

Uysallı Köyü Camii'ne Saldırı: 2 Mart 2011 tarihinde Gümülcine'ye bağlı Uysallı Köyü Camii'nin camları kimliği belirsiz kişi ve/veya kişilerce kırıldı. (02.03.2011)⁵⁷

Gazeteci Yorgos Trangas Hz. Muhammed'e hakaret etti: Yunanistan'ın tanınmış gazetecilerinden Yorgos Trangas, özel bir televizyon programında yayınlanan "1821 Yunanistan'ın bağımsızlığı" dizisiyle alakalı çalıştığı radyoda İslam peygamberine hakaret ettiği bildirildi. Konuyla ilgili İskeçe Müftülüğü gazetecinin Müslümanlardan özür dilemesi gerektiğine dair açıklama yaptı (11.03.2011).⁵⁸

İskeçe'de cami inşaatına hapis ve para cezası: İskeçe'ye bağlı Dolaphan Köyü Camii mütevelli heyetine 700 bin Euro, Dedeğaç'ın Hasanlar köyündeki minare işçilerine 3 ay hapis cezası verildi. . 2007 yılında yasal izinle tamirat yapılan Dolaphan Camii'nde kaçak inşaat iddiasıyla Şehir Planlama Dairesi tarafından 340 bin Euro para cezasının aradan geçen zaman içerisinde faiziyle birlikte 700 bin Euro'ya çıkarılması köy halkını şoke etti. Dört yıldır devam eden sorun nedeniyle köy halkı, camiye kullanamıyor. Namazlar, caminin bodrum katında kılınıyor. Sorunun çözümü konusunda muhatap bulmakta da zorlanan köylü, para cezasının çok daha yüksek rakamlara ulaş-

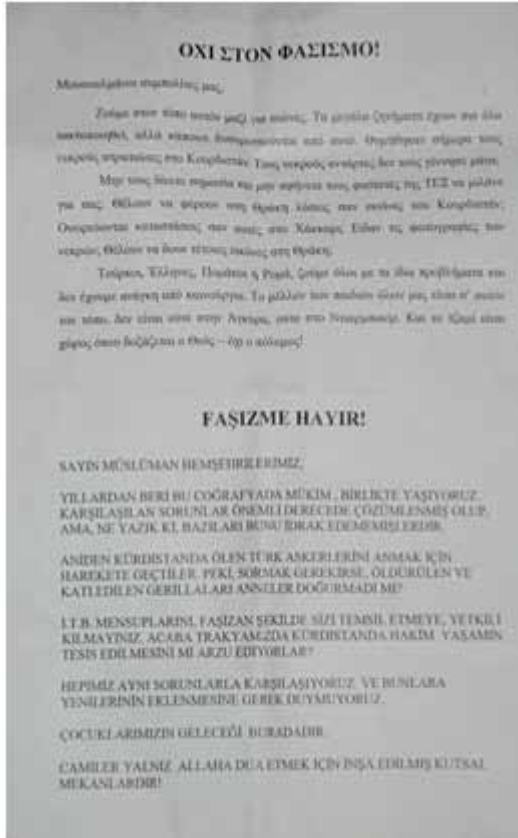
masından endişe ediyor.⁵⁹

Mevlit okutulmasına ırkçılardan ve PKK sempatanlarından protesto:

11 Kasım'da yaşandığı iddia edilen olayla ilgili Çınar FM'in haberinde⁶⁰ PKK saldırısında ve Van depreminde ölenler için İskeçe Sünne Mahallesi'ndeki camide okutulmak istenen mevlidi İrkçı bir Yunan grubuyla Selanik'ten geldikleri iddia edilen PKK sempatanı bir grup provoke etmek istedi. Antifonitis gazetesi sahibi Kostas Karaiskos'in bir kameramanla camiye girdiği ve çekim yaptığı ardından da cami dışında ırkçı açıklamalarda bulunup insanları tehdit ettiği belirtiliyor. Haberde ayrıca, PKK sempatanı bir grubun PKK sembolü bayraklar açarak bir de bildiri dağıttıkları yer alıyor. Polisin geniş güvenlik önlemi aldığı ve göstericileri camiye yaklaştırmadığı olayda protestonun ciddi bir taşkınlık yaşanmadan sonlandığı belirtiliyor. Bu konuyla ilgili azınlık mensuplarıyla yaptığımız görüşmelerde halkın bu olayı doğruladığını gözlemledik. Aşağıda Çınar FM'in sitesinde yer alan, PKK sempatanları tarafından dağıtıldığı iddia edilen bir bildiri ve olayla ilgili bir fotoğraf

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

yer almaktadır. (11.11.2001)

PKK sempatanlarının Batı Trakya'daki şehitleri anma mevlidine yönelik protesto eylemi ve dağıtılan bildiri

İlkokul duvarına ırkçı yazılar:

Yunanistan'da yabancı düşmanlığıyla, Batı Trakya Bölgesinde ise Türk Azınlık karşıtı propaganda ve faaliyetleriyle tanınan ırkçı "AŞÖ", Batı Trakya Türk Azınlığını hedef aldı. 23 Kasım 2011'de Bulustra (Avdıra) Belediyesine bağlı Bulustra Köyü Ortaokulu'nun duvarında AŞÖ'nün Azınlığı hedef alan menfur bir duvar yazısı yer aldı. Yazıda "Türkler-Mongollar hepiniz öleceksiniz" ibaresine yer verilerek, okula devam eden öğrencilerin ölümle tehdit edilmesi, öğrenci velileri ve bölge Türklerinde endişeye neden oldu. Yazılar silinmesine rağmen bir hafta sonra aynı yazı okulun duvarına tekrar yazıldı.⁶¹

Batı Trakya'da inanç özgürlüğü alanındaki sorunlar Yunanistan'ın göz ardı edemeyeceği kadar ciddi boyutlardadır. Batı Trakya'daki Müslüman Türk azınlığın problemlerinin giderilebilmesi için müftülük probleminin giderilmesi ile cemaate ve İslam'ın kutsal değerlerine artan saldırıların bir an önce önüne geçilmesi gerekmektedir. Türkiye ile bu konuda karşılıklı geliştirilen ilişkiler, müftülerin seçim yoluyla gelmeleri için atılacağı vaat edilen adımlar ve Atina'ya cami yapılması yönünde alınan karara bakıldığı zaman Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk azınlığın haklarının olması gereken standartlara ulaşacağına dair ümit verici gelişmeler yaşandığını söyleyebiliriz. Ancak yine de temenniden öte ciddi somut adımlar henüz tam olarak atılabilmiş değil.

Poşpoş Mezarlığı'na İkinci Kez Saldırısı: 16 Şubat tarihinde gerçekleşen saldırıda yaklaşık 10 mezar taşı zarar verildi. Mezarlığı ziyaret edenler tarafından fark edilen bu saldırı sonrası azınlık temsilcileri bu saldırıların zincirleme saldırılara dönmesinden korkuyor. (16 Şubat 2012)

İskeçe Beyköy Camii'ne Molotoflu saldırı:

İskeçe iline bağlı Beyköy camiine 13 Aralık Pazartesi günü sabaha karşı saat

Azınlığın İnanç Özgürlüğü ve Dini Statüsüne Yönelik İhlaller

DEB Partisi Genel Başkanı Çavuş, tahrip edilen mezarlığı inceliyor

03:00 sularında Molotoflu bir saldırı düzenlendi. (13 Aralık 2010)⁶²

Rodos Başkonsolosluğuna İrkçi Saldırı:

Yunanistan'ın Rodos Adası'ndaki Türk Başkonsolosluğu'na kimliği belirsiz bir kişi tarafından saldırı düzenlendi. 25-35 yaşları arasında olduğu tahmin edilen saldırganın, Konsolosluk kapısına astığı bildiride, "Kı-sasa kısas, unutmuyorum, affetmiyorum, intikam alacağım. Hitler'e onur ve şeref. Beyaz güç. Yabancılar dışarı. Kardak Yunan toprağıdır" ifadelerinin yer aldığı belirtildi. Saldırgan bu bildiriyle beraber içinde yanıcı madde bulunan bir bidonu konsolosluk bahçesine attı. Bidonu söndürmeye çalışan bir polis hafif şekilde yaralandı. (20 Ocak 2012)

³Yemin Töreninde Kur'an'a Saygısızlık:

6 Mayıs'ta yapılan seçimlerin ardından yemin töreni sırasında, Azınlık temsilcileri Ahmet Hacıosman, Hüseyin Zeybek ve Ayhan Karayusuf'un Kur'an-ı Kerim üzerine yemin ettikleri sırada saygı amacıyla hükümet üyeleri ile milletvekilleri ayağa kalkarken, Altın Şafak'ın 21 vekili oturmayı tercih etti. Bütün dikkatlerin üzerinde olduğu Altın Şafak'ın 3 Türk azınlık vekiline ve Kur'an-ı Kerim'e olan bu protesto şekli tepki çekti. (18 Mayıs 2012)⁶⁴

Yemin sırasında ayağa kalkmayan irkçi AŞP vekilleri

⁴¹<http://www.abhaber.com/haber.php?id=27306>

⁴²http://www.bttddbursa.org/index.php?option=com_content&view=article&id=79&Itemid=82

⁴³http://www.bttddbursa.org/index.php?option=com_content&view=article&id=79&Itemid=82

⁴⁴<http://www.batitrakyalilar.com/dev/kronoloji/orgutlenme.asp>

⁴⁵<http://www.westtrakien.com/batitrakya/sorunlari/haklarininih-lali.html>

⁴⁶bkz. SERİF V. GREECE 38178/97; AGGA V. GREECE (NO.2) 50776/99, 52912/99; AGGA V. GREECE (NO.3) 32186/02; AGGA V. GREECE (NO.4)

⁴⁷<http://www.turkishgreeknews.org/tr/yunanistan-dan-muftu-acilimi-5438.html>

⁴⁸<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-batitrakyadan-haberler/435-yunanistan-anlasmalara-ragmen-bati-trakya-muftuluk-sorununu-uzatti.html>

⁴⁹<http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23865>

⁵⁰Tarihsel sebebin Yunanistan'daki Türk düşmanlığı güncel sebebin de İslamofobi olduğunu belirtelim.

⁵¹<http://www.iha.com.tr/haber/detay.aspx?nid=87111&cid=4>

⁵²<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=925038>

⁵³http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/01/09/yunan_metropolit_ismama_kin_kustu

⁵⁴<http://www.resmi-gazete.org/gundem/duyurular/diyamet-isleri/bas----n-a----klamas----yunanistan-pire-metropolit-serafimin----.html>

⁵⁵<http://yenisafak.com.tr/Dunya/?i=273491>

⁵⁶<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1088609&title=yunanistandaki-tarhi-cami-girisine-domuz-basi-asildi>

⁵⁷<http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23533>

⁵⁸<http://www.iskecemuftulugu.org/haber.php?duyid=111>

⁵⁹<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1118702&title=bati-trakyada-cami-insaatlari-ile-azinlik-gazetelerine-ceza-yagiyor>

⁶⁰<http://www.cinarfm.gr/haber-oku.php?haberid=984>

⁶¹<http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23992>

⁶²<http://www.bttadk.org/TR/default.asp?P=CondemnationsRead&id=39>

⁶³<http://www.cnnturk.com/2012/dunya/01/20/rodos.turk.bas-konsolosluguna.saldiri/645666.0/index.html>

⁶⁴http://www.gundemgazetesi.com/news/detay_manset.php?id=1211&list=0

Türk Kimliğinin ve Kültürünün İnkârı

Batı Trakya'daki Türk azınlığın yaşadığı sorunların başında, Türk kimliğinin inkârı gelmektedir. Yunan yönetimi, 1967 Cuntasına kadar bölgedeki azınlığı Türk olarak tanımlarken; bu süreçten sonra Yunanistan'da "Türk azınlık yok" demiştir. Türkleri etnik bir grup olarak tanımayan Yunanistan, Batı Trakya Türklerini "Müslüman Yunanlar" olarak nitelmiş, azınlık statüsünden doğan (ve doğabilecek) hak ve taleplerin önüne geçmek istemiştir. Yunanistan, bu tanımlı, LBA'da geçen "Müslüman" terimine dayanmaktadır. "Türk" yerine "Müslüman" ibaresinin kullanıldığı doğru olmakla birlikte bu, temelde iki nedene dayanmaktadır.

Öncelikli neden, Batı Trakya'daki azınlığın Yunan uyruğunda, Türkiye'deki azınlıkların da Türk uyruğunda bulunması ve ayırt edilmeleri için din öğesinin kullanılmasının zorunlu olmasıdır. Diğer bir nedense, Osmanlı Devletinde "ulus" yerine "ümme" bilincinin hâkim olmasıdır. Kaldı ki dönemin atmosferinde ulus-devleti oluşturmanın tek koşulu hala bile etnisite değil dindi. Bu nedenle Türkiye ilk yıllarında ulus-devletini dinsel temelde oturtmuştu. Bu algı daha sonraları değişse bile devletin ve halkın o zamanki millet algısında Türklüğün biricik koşulu Müslüman olmaktı.

30 Ocak 1923 tarihinde imzalanmış olan Türk-Rum Ahalinin Mübadelesi Ahitnamesinde, "Türk" ve "Rum" terimleri açıkça kullanılmıştır. Üstelik Türk-Yunan Karma Komisyonu tarafından Batı Trakya'daki azınlık mensuplarına verilen ve onların gayri mübadil olduğunu bildiren établi belgeleri de Müslümanlardan ve gayrimüslimlerden değil, "Türk" ve "Rum"lardan söz etmekte-

dir.

Yunan yönetimi, Türk kimliğini inkâr politikasıyla azınlığın Türkiye'ye karşı herhangi bir yakınlık ve aidiyet hissetmesini engellemek için asimilasyon sürecinin hızlandırılmasını hedeflemektedir. Yunanistan'ın bu asimilasyon politikası kendisini 3 şekilde göstermektedir. Bir yandan her alanda sorunlar çıkararak Türkleri göçe zorlamaya⁶⁵ çalışırken, bir yandan da onları asimile etmeye çalışmaktadır. Bunları başaramadığı takdirde Türkleri Yunanistan'ın çeşitli yer-

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Batı Trakya ziyaretinde "Müslüman Türkler" demesi Yunan yönetimini kızdırmış, Hükümet Sözcüsü Yorgos Petalotis "Batı Trakya'daki 'Yunanlı Müslümanların' davetsiz avukatlara ve savunuculara ihtiyacı olmadığı" şeklinde açıklama yapmıştır.

lerine yerleştirmeye ya da diğer bölgelerden veya yurt dışından Yunanlı getirerek nüfusu Türklerin aleyhinde bozmaya çalışmaktadır.

Öte yandan, Türkiye Cumhuriyetinin,

Türk Kimliğinin ve Kültürünün İnkârı

Batı Trakya'daki Türk azınlık üzerinde söz sahibi olmasının engellenmesi istenmektedir. Fakat bu politika, iki ülke arası siyasi konjonktüre bağlı olarak sertleşme ve yumuşama göstermektedir. Türkiye ile kriz yaşadığı dönemlerde Türk azınlığı sadece dinsel azınlığa indirgeyen Yunanistan, yakınlaşma dönemlerinde tam aksi uygulamalarda bulunabilmiştir. Bunun en güzel örneği, 1930'lar ve 1950'ler arasında, Atatürk ile Yunan Başbakanı Venizelos'un başlattığı, İnönü ve Menderes'in devam ettirdiği iyi niyet ortamında, Yunan hükümetlerinin azınlığı tanımlamak için "Türk" ifadesini kullanmaları ve kullanımına izin vermeleridir.

Örneğin, 3065 sayılı 1954 tarihli "Batı Trakya'daki Türk Okullarının İşleyişi ve Denetimi Hakkında" başlığını taşıyan kanun (Mareşal PAPAGOS kanunu), ilkokulların adında Türk kelimesinin geçmesini onaylamıştır. Fakat 1955 yılından günümüze kadar süregelen azınlık politikasına baktığımızda ise "Türk" etnik kimliğinin tanınmaması birçok yaptırımı ve kısıtlamayı da beraberinde getirmiştir. Bu kısıtlamalar "Türk" kelimesi geçen sivil toplum kuruluşlarının kapatılmasından, kendilerini Türk olarak tanımlayan kişilerin yargılanmasına kadar bir dizi ihlalleri içermektedir. Adında 'Türk' ibaresi geçen vakıflar kapatılmakta, okulların adları değiştirilmekte, Türk azınlık okullarında Türkçe dahi bilmeyen öğretmenler görev yapmakta, azınlık basınının ifade özgürlüğü engellenmekte ve daha birçok benzeri sorun yaşanmaktadır. Tüm bu sorunların temelinde ise Türk kimliğinin inkârı vardır. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Batı Trakya ziyaretinde "Müslüman Türkler" demesi Yunan yönetimini kızdırmış, Hükümet Sözcüsü Yorgos Petalotis "Batı Trakya'daki 'Yunanlı Müslümanların' davetsiz avukatlara ve savuculara ihtiyacı olmadığı" şeklinde açıklamayı yapmıştır.

Bugüne kadar, Yunan yönetimi tara-

fından Türk kimliğinin tanınması yönünde olumlu herhangi bir adım atılmamakla birlikte, dönemin Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu 1999 yılında verdiği bir demeçte "Hiç kimse Batı Trakya'da Türk kökenli Müslümanların varlığını inkâr edemez. Sınırlar zorlanmadığı takdirde benim için bir Batı Trakyalının kendisini Türk, Bulgar veya Pomak olarak tanımlamasının bir önemi yoktur" demiştir. Bu ifade koşullu olmakla birlikte Türk kimliğini kabul etmek olarak algılsa da, resmi olarak bundan sonraki süreçte Türk kimliğini tanımaya yönelik bir gelişme olmamıştır. Fakat Batı Trakyalı azınlık, Türkiye'yi sadece soydaşlarının yaşadığı bir yer olarak değil, aynı zamanda yıllardır verdikleri Türk kimliğini yaşatma mücadelesinin hayat bulduğu yer olarak görmektedirler. Yunan yönetiminin, Davutoğlu ziyaretine gösterdiği tepkinin bir sebebi de Türk Dışişleri Bakanının yoğun bir ilgiyle karşılanmasıdır ki bu da asimilasyon ve Türkiye'den uzaklaştırma politikasının başarısızlığının işaretidir.

Batı Trakya'da Müslüman Türk azınlık tarafından kurulan ve adında 'Türk' ifadesi yer alan dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları 'Türk' sıfatının kullanılmasının toplum düzenini bozacağı gerekçesiyle kapatılmaktadır. 1984 yılında İTB ve GTGB, 1985 yılında da BTTÖB kapatılmıştır. 21 Mart 2001 tarihinde kurulan Rodop İli Türk Kadınları Kültür Derneği'nin de 20 Eylül 2002 tarihinde Rodop İstinaf Mahkemesi'nde görümlen davasının kararı ise 17 Ocak 2003 tarihinde açıklanmış ve mahkeme; ismindeki "Türk" kelimesi nedeniyle, böyle bir derneğin kurulamayacağını belirtmiştir. 1984 yılından bu yana devam eden İskeçe Türk Birliği'nin kapatma davası Şubat 2005'te sonuçlanmıştır. Yunanistan Yargıtay Genel Kurulu, savcının "Birliğin Yunanistan'da yaşayan bir Türk azınlığı olduğunu ileri sürme çabalarıyla yabancı bir ülkenin çıkarla-

Türk Kimliğinin ve Kültürünün İnkârı

rına hizmet ettiği ve var olmayan bir azınlık sorunu yarattığına” yönelik iddialarını kabul ederek, İskeçe Türk Birliği’nin temyiz başvurusunu reddetmiştir. Bunun üzerine Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu ve Avrupa Batı Trakya Türk Derneği öncülüğünde karar kınanmak üzere geniş çaplı bir imza kampanyası başlatılmış ve dava AİHM’e taşınmıştır. AİHM,

“derneğin kamu düzeni açısından tehlikeli olduğuna ilişkin gerekçelerin, gerçek ve hedefin, Yunanistan’da bir etnik azınlığın var olduğu fikrini savunmak olması halinde bile, bunun kendi başına demokratik bir toplum için tehdit oluşturmayacağını”

ifade etmiştir. Ayrıca

“Bir ülkede farklı azınlıkların ve kültürlerin varlığı demokratik bir toplumun uluslararası hukukun kurallarına göre hoşgörülü davranmasını hatta korumasını ve desteklemesini zorunlu kılan tarihi bir gerçektir.”

Yunanistan yüksek mahkemesinin “Batı Trakya’da Türk yoktur.” gerekçesiyle verdiği Türklere ait isimde Türk ibaresi bulunan tüm derneklerin kapatılması kararı Batı Trakyalı Müslüman Türk azınlığın milli kimliklerinin, Yunan yönetimi tarafından inkâr edilmesi anlamına gelmiştir. Yüksek mahkemenin kararını duyan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı mensupları söz konusu kararı protesto etmek amacıyla 29 Ocak 1988 Cuma günü GTGB önünde toplanmak üzere harekete geçmiştir. Yunanların kurduğu barikatlar, şehre giden otobüs seferlerinin iptal edilmesi gibi engellemeler sonuçsuz kalmış, Türk azınlığın toplanmasına mani olamamıştır. On binlerce Türk, GTGB önünde toplanarak hep bir ağızdan

“Batı Trakya’da Türk vardır, bunun ispatı da bizleriz. Mallarımıza el konulabilir, hapislerde çürüyebiliriz ama Türklüğümüzden asla vazgeçmeyiz.”

diyerek demokratik taleplerini ve inkâra

karşı tepkilerini ortaya koymuşlardır. Bu tarih Batı Trakyalı Türk azınlık tarafından milli direniş günü olarak adlandırılmakta ve her yıl kutlanmaktadır.

Bu direnişin ikinci yıl dönümü olan 29 Ocak 1990 tarihinde ise, fanatik Yunanlı gruplar tarafından Gümölcine ve İskeçe’de Türklere Türk esnafın dükkânlarına karşı toplu saldırılar düzenlenmiş ve bunun sonucunda ne azınlık halkının zararı karşılanmış ne de saldırganlar cezalandırılmıştır. Olayların ardından zarar gören Türk azınlıkla ilgilenmeye çalışan Türkiye Cumhuriyeti Gümölcine Başkonsolosu Kemal Gür, bir yazısında Türklere için **“soydaşlarımız”** ifadesini kullandığı gerekçesiyle Yunan hükümeti tarafından *“persona non grata”* (istenmeyen adam) ilan edilmiştir. Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif hakkında 1990’lı yıllarda açılan davalardan birinde suçlandıkları konu “Türk” sözcüğünü kullanmak suretiyle açıkça veya dolaylı olarak yurttaşları şiddete yönelterek veya halk arasında bölünme yaratarak toplumsal barışı bozmaktı.⁶⁶ Bu tip yargılamalar Yunanistan tarafından her an için kullanabileceği bir yıldırma aracı olma özelliğini korumaktadır.

Yunanistan’ın “Türk” sözcüğünü yasaklaması açık bir insan hakları ihlalidir. Bu konuda Yunanistan’ın tek gerekçe olarak Lozan’daki ifadeyi göstermesi nesnellikten uzak olmasının yanı sıra çağdışı bir gerekçedir. Günümüzün insan hakları standartları ve ulusal azınlıklar konusunda kaydedilen ilerleme herhangi bir topluluğun kendisini istediği gibi tanımlayabilme hakkının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Batı Trakya’da yaşayan toplumun kendisini Türk olarak ifade etmek istemesi onların bireysel haklarını kolektif olarak kullanmaları anlamına gelir ki Yunanistan’ın taraf olduğu bütün uluslararası sözleşme metinlerinde bu hak açıkça belirtilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak GTGB’ye yaptığımız ziyarette der-

Türk Kimliğinin ve Kültürünün İnkârı

nek binasındaki tabelanın hala “Türk” sözcüğü geçtiğinden ötürü indirilmiş olduğunu gördük. Dernek Başkanı Koray Hasan’la yaptığımız görüşmede Hasan, Yunanistan’ın AİHM kararlarını hala uygulamadığını ve bu konuda bir ilerleme kaydedilemediğini belirtti. Yunanistan AİHM tarafından örgütlenme özgürlüğü konusunda 3 davada birden mahkûm olmuştur. Yunanistan bütün bu haklı çağrılarını dikkate almalı ve AB üyesi bir ülke olarak bu ilkel dayatmadan bir an önce vazgeçmelidir.

BATI TRAKYA’DA POMAKLARIN ETNİK VE KÜLTÜREL AİDİYETİ SORUNU

Batı Trakya’da özellikle İskeçe Bölgesi ile azınlığın “Balkan” dediği Bulgaristan sınırına yakın dağlık köylerinde yaşayan Pomaklarla ilgili bazı gözlem ve değerlendirmelerimizi bu başlık altında ele almayı uygun görüyoruz. Pomaklarla ilgili sorunlar Yunanistan’ın Batı Trakya Azınlığına karşı giriştiği inkar ve asimilasyon politikasının bir sonucudur. Yunanistan Batı Trakya’da yaşayan Pomakları, Türk kimliğini inkârının ve asimilasyon girişimlerinin nesnesi haline getirmiş ve bu şekilde meselenin sağlıklı bir şekilde konuşulmasının önüne geçmiştir. Yunanistan’ın Pomak politikası hala sürmektedir ve bu yönüyle ayrımcı politikalarının en çirkin yönlerinden birisini oluşturmaktadır. Pomaklarla ilgili temel iki tartışma konusu mevcuttur:

1. Pomakların etnik kökeni
2. Pomakların Dili

Yunanistan bu tartışmalarda Pomakların etnik ve dilsel olarak farklı olduğunu iddia etmektedir. Bu politikasını sürdürmesinin temel sebebi ise Pomakları Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığından kopararak asimilasyonu hızlandırmaktır.⁶⁷

lasyonu hızlandırmaktır.⁶⁷

Pomakların Grek Müslümanlar olduğunu iddia eden Yunanistan bölme politikasını gerçekleştirmek için bazı Pomakları yanına çekmekte ve onların Yunan politikaları doğrultusunda örgütlenmesine ve kültürel çalışmalar yapmasına kolaylık sağlamaktadır. Bu politikanın en bariz göstergesi ise adında Pomak olan derneklere izin verilirken Türk veya Makedon ismi geçen derneklerin kurulmasına izin verilmemesidir.⁶⁸ MAZ-LUMDER olarak Yunan tezlerini çürütmek için Azınlığın geliştirdiği Pomak tezlerinin bazı kusurları olduğunu belirtmek istiyoruz. En temel kusur ise Pomakları tıpkı Yunanistan’ın yaptığı gibi etnik temel üzerinden ele almaya çalışmaktır. Bunun esas sebebi ise Türkiye’nin ulus anlayışının Batı Trakya’da da aynen uygulanmaya çalışılmak istenmesidir. Pomak meselesinin temel kaynağı Yunanistan olmakla birlikte meselenin Türkiye boyutunu inkâr etmek olanaksızdır.

Türk Devletinin 1930’larla beraber netleşen ulus tanımı yer yer Türk ırkının (Anadolu’ya yaşayan insanların da diyebiliriz) köklerini Orta Asya’ya yer yer Hititler aracılığıyla Anadolu’ya ve Sümerler aracılığıyla Mezopotamya’ya götürmüştür. Ardında siyasal ve düşünsel bir takım hedefler barındıran bu politikanın en temel hedefi Osmanlı bakiyesi halkın kültürel birikiminin ve referanslarının topyekûn dönüşümünü sağlayacak altyapıyı oluşturabilmektir. Bir diğer deyişle yeni bir “ulus” yaratmaktır. Örneğin bu bağlamda bilimsel! çalışmalar yapıp Türklerin Hitit akrabalığı, Sümerlerin Türk olup Orta Asya’dan Mezopotamya’ya geldikleri, Türk ırkının hem biyolojik hem kültürel üstünlüğü gibi tezler öne sürüldü.⁶⁹

Cumhuriyetin bu politikası Batı Trakya’ya da yansdı. Bu yönüyle Yunan Devletinin asimilasyon ve bölme politikasına göğüs gerebilmek için Pomakların Türk olduğuna ve Orta Asya’dan geldiklerine iliş-

Türk Kimliğinin ve Kültürünün İnkârı

kin pek çok bilimsel tez ve görüş üretildi. Böylelikle Yunan tezlerine karşı azınlığın savunma hattı etnik temel üzerinden tahkim edilmeye çalışıldı.

Batı Trakya'ya yaptığımız ziyarette Pomak asıllı azınlık yurttaşlarıyla da görüşme imkânımız oldu. Genel olarak Türklerle kaynaşmış olduklarını gözlemlediğimiz Pomaklar, azınlık nüfusu içinde sayılmaktadır. Azınlık toplumunun daha muhafazakâr kesimini oluşturan Pomaklar Yunanistan açısından azınlığı bölme politikalarına sürekli malzeme yapılmaktan ötürü oldukça rahatsızlar. Pomaklar genel olarak hem etnik hem de kültürel olarak kendini Türk hissetmektedir. Görüşme yaptığımız bazı azınlık temsilcileri Pomaktı. Bu kişiler kendilerini Türk olarak gördüklerini belirttiler. BTTDD Genel Sekreteri Necmettin Hüseyin kendisinin bir Pomak olduğunu ve Pomakların Türk olduğunu belirterek aksini düşünenlerin yanılmakta olduğunu söyledi. Kendisi de bir Pomak olan ve Gümülcine'de imamlık yapan Abdullah Ahmet Ali ise, yaptığımız görüşmede, Pomakların dillerinin Türkçe'den farklı olduğunu yüzyıllar içerisinde Osmanlı çatısı altında yaşamış olmaktan ve Müslüman olduklarından ötürü Pomakların Türk kültürünü bir üst şemsiye olarak benimseydiğini ifade etti. Ancak aynı zamanda hem Yunanistan'ın Pomak politikasından hem de çok az da olsa azınlık mensubu kimseler tarafından tarif edilmek istenmekten rahatsız olduğunu dile getirdi. Ali,

“Eğer Türk kavramı bir etnisiteyi belirtecekse ben Türk değilim ancak; bir kültürün, bir ortak tarihin adı olacaksa ben tabii ki Türküm”

diyor. Türkiye'de uzun yıllar kaldığını ve hafızlık eğitimi aldığını belirten Ali, Türkiye'nin, son yıllar hariç, bu bölgede yaşayan Müslümanları hep etnik köken temelinde ele aldığını ancak son yıllarda Türkiye'nin bu algısının değiştiğini düşün-

düğünü ve bunun sevindirici olduğunu sözlerine ekledi.

Bu iki görüşün ortak yönü Azınlığın Yunan veya başka bir şey olmadığı, Müslüman olup Lozan'da belirtilen azınlık nüfusu içinde sayıldığıdır. Tek ihtilaf konusu ise Pomakların etnik olarak Türk olup olmadığıdır.

Pomaklarla ilgili bu hassas meselede azınlık halkı bu konuda kendi arasında çok küçük meseleler hariç bir ayrım yaşamazken bazı azınlık temsilcilerinin bu meseleyi etnisitenin ötesinde tartışmaktan hala uzak olduğunu ve bunun başlıca nedeninin Yunanistan'ın Pomak-Türk ikiliği yaratmasıyla nüfusu git gide azalan azınlığı asimile etme korkusu olduğunu gözlemledik. Ancak azınlığın yeni yetişen eğitimli ve genç kuşağının bu konuda tartışmaya daha açık olması ve bu tartışmaların ayrışmayı değil kaynaşmayı sağlaması gözlemlediğimiz sevindirici gelişmelerden biri.

Pomakları Yunan ve azınlık dışı unsur olarak gösteren politikaların Yunan politikaları olduğunu ve bunun Pomakların esas gündemi olmadığını gözlemlediğimizi söyleyebiliriz. MAZLUMDER olarak Pomaklar meselesine etnik yaklaşımın Azınlık tarafından benimsenmesinin Türkiye örneğinden hareketle kaynaşmayı sağlayıcı bir yöntem olmadığını ifade etmekte fayda görüyoruz. Bunun yerine kültürel ve tarihsel kaynaşmışlığın daha çok vurgulanması gerektiğini düşünüyoruz. Pomakların etnik olarak Türk olduğuna dair bilimsel çalışmaların MAZLUMDER'in beslediği zihinsel arka plan için hiçbir değer taşımadığını ayrıca belirtmek isteriz.⁷⁰ Zira yukarıda da değindiğimiz gibi Türkiye'de 30'lu yıllardan itibaren dayatılmaya çalışılan Türk Tarih Tezinin (ki Tezin sahiplerine göre Tez “bilimsel” bulgulara dayanmaktaydı) ve onun doğurduğu politikanın bugün insanlar arasında kaynaşmaya değil ayrışmaya sebebiyet vermiş olduğu gerçeğinin Batı Trakya Azınlık temsilcileri

Türk Kimliğinin ve Kültürünün İnkârı

tarafından bizim yaşadığımız bir tecrübe olarak dikkate alınması çağrısını yapıyoruz.

MENTEŞE ADALARINDA YAŞAYAN TÜRKLER

Menteşe Adaları 1947'den sonra Yunanistan'a bırakılmıştır. Dolayısıyla Yunanistan burada yaşayan Türklerin haklarını Lozan'da belirtilmedikleri için tanımamakta, etnik kimliklerini inkar etmektedir. Rodos ve İstanköy adalarında yaklaşık 3500 Türk bulunmaktadır. ancak bunlar ne kendi dillerinde eğitim yapabilmekte ne de kimliklerini yaşayabilmektedir. Dinsel özerklikleri de bulunmayan halk uygulanan yoğun asimilasyon nedeniyle kimliklerinin kaybolması endişesi yaşamaktadır. 1972 yılından beri Türkçe eğitimden mahrum kalan ada halkı kültürlerini korumak için Rodos Müslümanları Kültür Derneği'ni kurmuşlar. Bu dernek aracılığıyla gerek çocuklara Türkçe ve din dersi vererek gerek anavatan gezileri düzenleyerek kimliklerini korumaya çalışıyor. Ancak maalesef Yunan yönetimi ve fanatikler az sayıdaki halkı rahat bırakmıyor.

En son aralık 2010'da bu derneğe bir saldırı düzenlendi.⁷¹ Saldırı az sayıdaki Türk'e bile tahammül edilmediği sonucunu ortaya koyuyor.

Yunan yönetimi Lozan'da Batı Trakyalılara verilen hakların aynısını Rodos ve İstanköy Adalarında yaşayan Türklere de vermek zorundadır. Zira LBA'da tarih sınırı olmadığı açıktır. Kaldı ki Kıbrıs Barış Harekati öncesi böyle bir sorun olmamasına rağmen şu an bu sorunların var olması Yunanistan'ın çelişkisini ortaya koymaktadır.

.....
⁶⁵Bugüne kadar başta Yunan politikaları olmak üzere çeşitli nedenlerden ötürü yurtdışında yaşayan yüz binlerce Batı Trakyalı bulunmaktadır.

⁶⁶Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, Ed: Baskın Oran, C. II., İstanbul, İletişim, 2005, S. 446

⁶⁷Bu politikanın tamamı şöyledir: Azınlığı Pomak, Türk ve Roman şeklinde üçe bölüp Pomakları Yunan Müslümanlar olarak göstermek.

⁶⁸<http://www.millet.gr/haber.php?haberid=1195>

⁶⁹Türk Tarih tezi için bkz: Türk Tarihinin Ana Hatları, Kaynak Yayınları.

⁷⁰MAZLUMDER etnik aidiyeti değil inanç aidiyetini önemseyen bir kültürel mirası kendisine referans alır.

⁷¹http://balkangunlugu.com/v3/index.php?option=com_content&view=article&id=4937:rodos-muesluemanlar-kardelik-ve-kueltuer-derneine-saldir&Itemid=435

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü

1980'lerden önce Azınlık, bütün Yunanistan'da sadece Azınlık içinden seçilen milletvekilleri tarafından mütevazı bir şekilde temsil edilmekteydi. Bu temsil düzeyi Azınlığın sorunlarının yurt içinde ve dışında gündeme getirilmesine ve Batı Trakya'nın sosyoekonomik düzeyinin gelişmesine yönelik önemli bir etkiye sahip değildi. 1980'lere kadar asimilasyon politikalarının bir sonucu olarak bütün Yunanistan'dan (ve bu arada Türkiye'den de) tecrit edilmek istenen Azınlığın bu siyasal katılım düzeyi, sembolik de olsa, yalnızca var olduklarının göstergesi sayılabılırdi. Bunun ötesinde pratik bir anlamından söz edilemezdi.

Batı Trakya'nın siyasal katılım serüveni 1980'lere gelindiğinde ise büyük bir kırılma yaşadı. Bu kırılmanın temel nedeni Yunanistan'ın azınlığa yönelik baskı ve ayrımcılık politikasının giderek çeşitlenmesi ve hız kazanmasıydı. Müftülük sorunu, bireylere ve kutsal mekânlara dönük artan saldırılar, eğitim hakkının engellenmesi, yasak bölge vb. uygulamalar Azınlığın hak arayışında yeni oluşumlara yönelmesine neden oldu. Bunun neticesi olarak Azınlığın kanaat önderleri 1980'lerin ortalarından itibaren siyasal alandaki varoluş şekillerini tekrar gözden geçirdi ve siyasal hak arayışını Azınlığın bilinçlenmesinin önemli bir aracı kılmaya çalıştı. Bu çabalar, Dr. Sadık Ahmet önderliğinde, Azınlığın siyasal mücadelesinin program sahibi kılınmasına ve kurumsallaşarak tabana yayılmasına yönelik oldu. En temel hedefin on yıllardır süren baskılar neticesinde Azınlık üzerinde oluşmuş olan yılgınlık ve pasifliği ortadan kaldırıp her bir ferdi mücadelenin parçası haline getirmek olduğu

söylenbilir. Sadık Ahmet ve arkadaşlarının başlattığı bu kampanyanın meyvelerini vermesi ise Azınlığın siyasal mücadele alanına daha fazla önem vermesini de beraberinde getirdi. Bugün Azınlık bu çabaların sonucunda, hem siyasal katılım ve mücadeleye daha fazla önem vermekte hem de bunu çeşitlendirerek insan ve azınlık hakları mücadelesini birçok yönden yürütmektedir.

SİYASAL KATILIM, TEMSİLİYET VE SORUNLAR

Batı Trakya'da yaşayan azınlık geleneksel olarak ortanın solu olarak bilinen PASOK ve ortanın sağı olarak bilinen YDP ile siyasal yaşama katılmaktadır. Son seçimde SİRİZA da azınlığın tercihleri arasında yer aldı. DEB Partisi, yeniden kurumsallaşıp aktifleşmesiyle, azınlığın en önemli siyasi partisi konumunda. Genel olarak siyasi yaşama katılma yanlısı bir eğilim gösteren azınlık mensuplarının bu yönüyle, Yunan toplumundan kendilerini soyutlamalarının söz konusu olmadığını söyleyebiliriz. Ancak Yunan hükümetinin yıllardır azınlığın siyasal katılımı önüne çektiği setler nedeniyle azınlık, şu sloganı yükseltiyor: **Entegrasyona evet, asimilasyona hayır!**

Batı Trakya'da Türk azınlığı, yasalarla, parlamentoda kendi temsilcilerini seçme hakkı da dâhil olmak üzere diğer Yunan vatandaşları ile eşit haklara sahiptirler. Ancak Yunan yönetimi, seçim zamanlarında bazı uygulamalar ile Müslüman Türk azınlığın seçme hakkını engellemeye çalışmaktadır. 2011 yılı başında uygulamaya konan Kallikratis planı da azınlık tarafından idare edilen

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü

yönetim birimlerinin sayısını 11'den 3'e düşürmüştür. Bu planda yer alan uygulamalardan bazıları şunlardır:

-Yunan vatandaşı olup, Türkiye'de bulunan kişilerin seçim zamanlarında Yunanistan'a gelip oy kullanmalarını önlemek üzere geçici olarak Türkiye-Yunanistan sınırını kapatmak,

- Seçmen sandıklarını sınırlı sayıda tutarak Türklerin oy kullanmasını güçleştirmek.

Yunan yönetimin uygulamaları bununla da sınırlı kalmamış, 1990 yılında iki bağımsız Türk adayın parlamentoya girmesinin ardından yeni seçim kanunu ile Türklerin parlamentoya girmesi engellenmeye çalışıl-

Yunan hükümetinin yıllardır azınlığın siyasal katılımı önüne çektiği setler nedeniyle azınlık, şu sloganı yükseltiyor: Entegrasyona evet, asimilasyona hayır!

mıştır. Bu kanunun dikkat çekici yönü, herhangi bir adayın parlamentoya girmesi için ülke genelinde oyların en az % 3'ünü almak zorunluluğunun getirilmesidir.

Yunanistan'da % 3'lük oran en azından 200 bin oy anlamına gelmektedir ki, Batı Trakya'da seçmenlerin toplam sayısı bu rakamın altındadır. Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk nüfusun 150 bin civarında olduğu kabul edilirse, % 3'lük oranın bağımsız bir aday imkânsız olduğu görülecektir. Bu seçim kanunu ile azınlığın hiçbir şekilde Yunan Parlamentosu'na temsilci gönderemeyeceği açıktır. Bu kanunun amacı "bağımsız adaylar hareketi" yoluyla Yunan parlamentosuna temsilci gönderme olanağı bulan Batı

Trakya'da yaşayan Müslüman Türk azınlığa engel teşkil etmektedir.

Bu antidemokratik seçim yasası, Batı Trakyalı Türklerin Yunan meclisinde bağımsız olarak temsilini engellemeye yönelik olduğu kadar, bölgede yaşayan Türklerin siyasi bir parti etrafında örgütlenmesini engellemeyi de amaçlamaktadır. "Herhangi bir parti ya da siyasi organın desteği olmaksızın tek bir bölgede seçime giren aday için ülke genelinde % 3'lük oy oranı alma zorunluluğu" getiren Yunan Seçim Kanunu'nun demokratik ülkeler içinde bir benzeri mevcut değildir.

Batı Trakya'da yaşayan Türkler LBA'dan bu yana Yunan siyasi partilerinden aday olmak suretiyle Yunan Parlamentosu'nda temsil edilmekteydiler. Ancak mevcut sistem içinde Türk temsilciler parlamentoda Türk azınlığı temsil edememişlerdir. 1970'li yılların sonu ile 1980'li yılların başları Türk toplumuna yönelik artan baskılar, Türkleri siyasi anlamda yeni arayışlara yönlendirmiştir. 1985 yılında Gümölcine'de güven, İskeçe'de barış bağımsız listeleriyle hiçbir Yunan partisine bağımlı olmaksızın Türk adaylar seçime girmiştir. 1989 yılında yine bağımsız listelerle seçime giren Türk adaylardan Sadık Ahmet Gümölcine'den seçilerek Yunan Parlamentosuna girmeyi başaramamıştır.

Bağımsız Türk adayları yakından ilgilendiren % 3'lük baraj uygulamasının ardından, Türkler için yeni oluşum arayışları içine girmek zorunlu olmuştur. 10 Nisan 1991'de GTGB lokalinde düzenlenen bir toplantıda Dr. Sadık Ahmet ilk defa bir partiye ihtiyaç olduğunu açıklamıştır. Bu şartlar altında Sadık Ahmet liderliğinde "Dostluk, Eşitlik ve Barış Partisi"nin kurulmasına karar verilmiştir. Dostluk Eşitlik ve Barış Partisi, Batı Trakya siyasi tarihinde Lozan'dan bu yana kurduğu ilk partidir. Bu parti ile Batı Trakya'da ilk kez bir siyasi örgütlenme yoluna gidilmiştir.

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü

10 Ekim 1993'te yapılan erken genel seçimlere Türkler yine bağımsız listelerle katılmışlardır. Dr. Sadık Ahmet, Gümölcine'den milletvekili seçilmeye yetecek kadar oy almış olmasına rağmen, Yunanistan yönetimi yeni çıkardığı seçim kanunu ile (ülke genelinde % 3'lük oy alma zorunluluğu) Sadık Ahmet'in parlamentoya girmesini engellemiştir. 1996 yılında yapılan seçimlerde ise farklı Yunan partilerden aday olan üç Türk milletvekili seçilmiştir. Yunan Parlamentosuna giren milletvekilleri PASOK'tan Rodop milletvekili Galip Galip, YDP'den İskeçe milletvekilleri Birol Akifoğlu ve Sol Koalisyonu Partisinden Rodop milletvekili Mustafa Mustafa'dır. 9 Nisan 2000'de yapılan seçimlerde ise Müslüman Türk azınlık meclise sadece bir milletvekili gönderebilmiştir. PASOK'tan aday olan Galip Galip, Rodop bölgesinden milletvekili seçilmiştir.

Bugün Yunanistan'da yaşayan Müslüman Türk azınlığın kendi kurduğu partiden milletvekili seçme imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yunanistan'da 4 Ekim 2009'da yapılan parlamento seçimlerinde de Türk adaylar Yunan partilerinden aday olmuşlardır. Bu seçimde her iki aday da PASOK'tan, İskeçe (Xanthi) milletvekili Çetin Mandacı ve Rodop milletvekili Ahmet Hacıosman seçilmiş olup Yunan parlamentosuna girmeyi başaramışlardır.

BATI TRAKYA TÜRK AZINLIĞI YÜKSEK KURULU

Batı Trakya'da Azınlığı temsil eden en yüksek ve meşru organ Batı Trakya Türk Azınlığı Yüksek Kuruludur. Azınlık, Cunta rejimi dönemi ve daha sonraki yıllarda maruz kaldığı baskılara karşı durabilmek, bunlarla mücadele edebilmek için bir örgütlenmeye ihtiyaç duyarak 1970'lerin sonu, 80'lerin başında toplumun önde gelen insanların bir araya gelmesiyle Batı Trakya

Türk Azınlığı Yüksek Kurulu'nu oluşturmuş ve bu Kurulun kararlarını uygulamak üzere de bir Yürütme Komitesi kurmuştur. Batı Trakya Türk Azınlığı Yürütme Komitesinin adı 1994 yılında Batı Trakya Türk Azınlığı Danışma Kurulu olarak değiştirilmiştir. Danışma Kurulu her yıl seçimle iş başına gelen başkan, üç asbaşkan ve bir genel sekreter tarafından yönetilmektedir. Şu anda 61 üyesi mevcuttur.

Danışma Kurulu'nda, kuruluşundan itibaren Av. Adem Bekiroğlu, Eski Milletvekili Galip Galip, Eski Milletvekili Birol Akifoğlu, Eski Milletvekili Ahmet Mehmet, Seçilmiş Müftü İbrahim Şerif, İskeçe Milletvekili Dr. Çetin Mandacı ve İskeçe Seçilmiş Müftüsü Ahmet METE başkanlık yapmıştır. Hâlihazırdaki başkan aynı zamanda Yassıköy (Iasmos) Belediye Başkanı olan Dr. İsmet Kadı'dır.

Bu kurulda kararların şeffaf ve hesap verilebilirliğine dair sorular yönettiğimiz Kurul üyeleri kurulda her şeyin tartışıldığını ve kararların demokratik olarak alındığını belirtti. Ancak azınlıktan başka şahıslarla yaptığımız görüşmelerde kurulun daha önceden belirlenmiş kararları onaylamaktan öteye geçmediği iddiaları dile getirildi. Bu kişilere kararların daha önce nerede belirlendiğini sorduğumuzda ise belirsiz cevaplar verdiler. Ancak kararların alınış tarzıyla ilgili yeteri kadar gözlem yapma fırsatı bulamadığımızdan bununla ilgili kanaat belirtmenin doğru olmadığını düşünüyoruz. Heyetimiz bundan başka Azınlık Danışma Kurulu'nun Azınlık Toplumunun farklı kesimlerini içinde barındırdığını gözlemledi. Bir toplantı sonrası bazı kurul üyeleriyle görüşme fırsatı da buldu. Bu kurulda atanmış müftülerin olmaması hakkında düşüncelerini sorduğumuz kişilerin tamamına yakını bundan rahatsız olmadıklarını, tam tersine onların kendilerini temsil etme hakları bulunmadığını belirttiler. Bu anlamda Azınlık Danışma Kurulu'nda

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü

temsiliyet noksanlığı hususunda bir sorun olmadığını gözlemlediğimizi söyleyebiliriz.

DERNEKLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK ENGELLEMELER, SALDIRILAR VE AİHM KARARLARI

Ülkede siyasal katılım ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engeller sadece parlamenter faaliyetlerde kendini göstermemektedir. Bunun yanında azınlığın her türlü kültürel ve siyasi örgütlenmesi hem kapatma cezalarıyla hem de fiili saldırılarla engellenmeye çalışılmaktadır.

Batı Trakya'da Azınlık derneklerine yönelik baskılar KKTC'nin ilanından sonra hız kazanmıştır. Bu dönemde alınan bazı kararlarda bu açıkça ifade edilmektedir. Ayrıca bu derneklere dava açılmasını bizzat Türk-Yunan İlişkilerinden Sorumlu Bakan Yardımcısı olan Yannis Kapsis istemiştir. Bunun üzerine Gümülcine ve İskeçe Valilikleri mahkemeden 1983 yılının sonlarında bu derneklerin bir Hıristiyan-Müslüman çatışmasından endişe edilmesinden ve 1972 yılından beri yasalara aykırı faaliyet gösterdiklerinden ötürü tabelalarındaki "Türk" ibaresinin kaldırılmasına yönelik ihtiyati tedbir alınmasını istemişlerdir. Mahkemeler bu talebi kabul etmiş ve dernek tabelaları indirilmiştir. Valilikler bununla da yetinmeyerek bu derneklerin söz konusu gerekçelerle kapatılmalarını istemiyle mahkemelere dava açmışlar sonuçta GTGB Kasım 1984'te BTTÖB 1985'te ve İTB de 11 Mart 1986 tarihinde kapatılmışlardır. Bu derneklerin çeşitli temyiz başvuruları da olumsuz neticelenmiş ve kapatılmaları üst mahkemelerce onaylamıştır. Gerekçelerin tamamında bu derneklerin "Türk" ibaresi kullanmalarının LBA'ya aykırı olduğu savunulmuş ve böylece ülke savunmasını tehlikeye soktukları iddia edilebilmiştir.

Bu derneklerden İTB 2006'te iç hukuk yollarını tamamen tükettikten sonra AİHM'e başvurmuştur. AİHM 27 Mart 2008 tarihinde aldığı ve aynı yılın Eylül ayında kesinleşen kararında, Yunanistan'ın AİHS'nin 6/1. ve 11. maddelerini ihlal ettiğini belirterek derneğe 8.000 Euro tazminat ödemesine karar vermiştir.

Yunanistan sadece mevcut dernekleri kapatmakla yetinmemekte, isminde "azınlık" ve "Türk" ibareleri bulunan derneklerin kurulmasına da mani olmaktadır. Bu örneklerden ilki Batı Trakya Azınlığı Güney Meriç Eğitim ve Kültür Derneği'dir. Derneğin kuruluş dilekçesi Trakya İstinaf Mahkemesi'nde de reddedildi. 2009'un başlarında kuruluş dilekçesini Dedeoğaç Asliye Hukuk Mahkemesi'ne sunan derneğin kuruluşu ismindeki "azınlık" kelimesinden ötürü reddedildi. Mahkeme, derneğin isminde 'hangi azınlığa atıfta bulunulduğunun belirlenmediği' iddiasını öne sürerek kuruluş dilekçesini reddetti. Dernek yetkilileri Dedeoğaç Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararını, bir üst mahkeme olan Gümülcine'deki Trakya İstinaf Mahkemesi'ne taşıdı. Mayıs ayında yapılan başvuru geçtiğimiz günlerde karara bağlandı. İstinaf Mahkemesi, Güney Meriç Derneği'yle ilgili kararını 7 Aralık Pazartesi günü açıkladı. Mahkeme, derneğin kuruluş dilekçesinin reddedilmesi kararını doğru buldu. Bunun dışında Evros İli Azınlık Gençleri Derneği de tüzüğünde azınlığı Türk olarak tarif etmesinden ötürü kuruluş dilekçesi mahkemece onaylanmayan dernekler arasındadır. Temyiz Mahkemesi'ne yapılan itiraz da bir sonuç vermemiştir. Üstelik mahkeme dernek adının ve "azınlık gençliği" ifadesinin açık ve net olmadığını, Müslüman azınlığın mı yoksa yasalara aykırı olarak Türk azınlığının mı kastedildiğine yönelik şüphelerin bulunduğu gerekçesiyle temyiz başvurusunu reddetmiştir. Bunun üzerine dernek kurucularından yedi

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü

kişi davayı AİHM'e götürmüşlerdir. AİHM 2007'de verdiği kararda dernek tüzüğü'nün onaylanmamasının şiddetli bir toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanmadığını belirtilerek dernek tüzüğü'nün onaylanmamasının AİHS'nin 11. maddesini ihlal ettiği anlamına geldiğine hükmetmiştir.

Aynı sorun Rodop İli Türk Kadınları Kültür Derneği'nin kurulma aşamasında da yaşanmış yerel mahkeme derneğin kuruluş dilekçesini dernek adının, üyelerin kökeni konusunda üçüncü tarafları yanıltabileceği gerekçesiyle dilekçeyi reddetmiştir. Bütün iç hukuk yolları tüketildikten sonra dernek kurucuları 2005'te AİHM'e başvurmuşlardır. AİHM 2008'de davayı sonuçlandırmış ve Yunanistan'ın AİHS'nin 11. maddesini ihlal ettiğini belirterek manevi tazminat ödemesine hükmetmiştir.

Kurulmasına izin verilmeyen bir diğer dernek de Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneğidir. Yerel mahkeme Ekim 1998'de aldığı kararında kararın gerekçesi olarak derneğin "Trakya'nın Yunanlılığına dil uzatması"nı ve "Batı Trakya" ifadesi kullanmasını göstermiştir. Bu yönüyle kararın hukuki değil siyasi bir gerekçeyle alındığı ve ayrımcılık koktuğu ortadadır.

En son olarak 2011 yılı içerisinde iki derneğin daha kuruluş dilekçeleri AİHM kararları açık olmasına rağmen benzer sebeplerden ötürü reddedilmiştir. İskeçe İli Türk Kadınları Kültür Derneği'nin kuruluş başvurusu 17 Şubat 2011 tarihinde mahkeme tarafından reddedilmiştir. 2011 yılında başvurusu reddedilen bir diğer dernek Evrenköy Azınlık Kültür, Folklor, Eğitim Derneği oldu. 13 Nisan 2011 tarihinde Gümölcine Asliye Hukuk Mahkemesi derneğin kurulma talebini derneğin isminde bulunan "azınlık" kelimesinin "Müslüman" veya "Türk" olarak belirtilmemesi nedeni ile reddetti. Mahkeme, "azınlık" kelimesi ile kastedilenin "Türk" olması durumunda ise bunun

kamu düzenine aykırı olacağını ifade ederek Evrenköy Azınlık Kültür, Folklor, Eğitim Derneği'nin kurulma başvurusunu reddetti.

Genel olarak değerlendirildiğinde Batı Trakya'da örgütlenme özgürlüğü bağlamında dernekleşmenin önünde ciddi engellemeler olduğu görülmektedir. Bu engellemelerin temel gerekçesinin Türk kimliğinin vurgulanmasını önlemek olduğu ortaya çıkıyor. AİHM'in bu konuda verdiği kararların hala uygulanmıyor olması da Yunan Adaleti için bir utanç kaynağıdır. Dernekleşme Özgürlüğündeki çifte standart da burada eleştirilmesi gereken bir diğer konu. İçerisinde "Pomak", "Roman", "Ermeni" isimlerini barındıran derneklerin kurulmasına ve faaliyetlerini serbestçe gerçekleştirmesine izin verilirken "Türk" ismi içeren derneklere müsaade edilmemesi açık bir ayrımcılık örneğidir. MAZLUMDER olarak Yunanistan'a AİHM kararlarını bir an önce uygulaması, Dernekleşmenin önündeki engelleri kaldırılması ve etnik kimliği kullanmanın suç sayılması ile yasaklanmasından vazgeçilmesi çağırıyoruz.

Gümölcine Türk Gençler Birliği'nin Camıları Kırıldı: Gümölcine Türk Gençler Birliği 21 Mart 2010 Pazar gecesi geç saatlerde kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından saldırıya uğradı ve camıları kırıldı. Elllerine aldıkları kaldırım taşıyla camıları kıran saldırganlar içerideki eşyalara zarar vermedikleri tespit edildi. Rodop Emniyet Müdürlüğü organize suçlar birimi ekipleri olay yerinde gelerek incelemeler yaptı ve parmak izlerini aldı.

Rodos Müslümanları Kardeşlik ve Kültür Derneği'ne saldırı: 23 Aralık 2010 tarihinde Rodos Müslümanları Kardeşlik ve Kültür Derneği'ne kimliği belirsiz kişi veya kişilerce saldırı düzenlendi. Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği'nden yapılan açıklamaya göre saldırganlar dernek kapısı önündeki paspasa benzinle ıslatılmış bez

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü

parçalarını yakarak attılar, alevlerin etkisi ile dernek camlarından bazıları kırıldı.

AZINLIK TEMSİLCİ VE BİREYLERİNİN SİYASAL VE SOSYAL SÜREÇLE İLGİLİ BAZI GÖRÜŞLERİ

Türkiye'nin Batı Trakya meselesine olan sorunlu yaklaşımını eleştiren azınlık mensupları sadece iki ülke ilişkileri gündeme geldiğinde hatırlanmak istemediklerini belirtiyor. Türkiye'deki siyaset ve kamuoyu tarafından Batı Trakya konusunun ihmal edildiği azınlığın genel kanaatini oluşturmaktadır. DEB Partisi yetkililerinden biri şunları belirtti.

“Sadece patrik konuştuğunda akla gelen bir mesele olmak istemiyoruz. Biz Yunanistan gibi Hıristiyan bir ülkede yaşayan Osmanlı mirasıyız.”

Ayrıca AB lobisindeki çabalarının iç mesele kılıfıyla görmezden geldiğini belirten azınlık üyeleri AB'nin bu mantığına kendilerince bir anlam veremediklerini ve bunun çifte standart örneği olduğunu dile getirdiler. Herhangi bir dernekleşme girişiminde Pomak ve Çingene isimlerinin kullanımında herhangi bir engelleme söz konusu olmamasına rağmen “Türk” isminin kullanılmasının yasak olduğunu belirten DEB partisinden bir başka yetkili ise örgütlenme hakkı konusunda caydırıcı ve ayrımcı bir politika uygulandığının altını çizdi. Siyasi partileri hakkında ülkedeki aydınlara negatif yazılar yazdırıldığını belirten DEB Partisi Genel Başkanı Çavuş, bu yazılarda DEB Partisinin aşırı milliyetçi LAOS Partisiyle kıyaslandığını böylece partilerini marjinal göstermeye çalıştıklarını belirtti.

Siyasal katılıma yönelik engeller konusunda kendisiyle görüştüğümüz İskeçe İli PASOK Milletvekili Çetin Mandacı, Yunan Parlamentosunda görüşleri nedeniyle değil

kimliğinden ötürü hedef olduğunu belirtti. Son mevlit protestosuyla ilgili de görüş belirten Mandacı LAOS Partisinin PKK ile birlikte ortak hareket ettiğini iddia etti. Bundan dolayı da LAOS'un mahkûm edilmesi gerektiğini belirtti. Mandacı artık azınlığın bir tercih yapma zamanının geldiğini, şikâyet yerine iş üretmeyi tercih etmesi gerektiğini ve her alanda temsilcilerini artırmaya gayret etmesini düşündüğünü belirtti. Mustafçova Belediye Başkanı Mustafa Çukal'a göre ise

“Asıl sorun devletin azınlığa güvenmemesidir. Ortada bir güven sorunu var.”

Türkiye'de hafızlık eğitimi alan Abdullah Ahmet Ali aynı zamanda bir fabrika işçisi. Son ekonomik krizden dolayı işine son

Milletvekili Çetin Mandacı, Yunan Parlamentosunda görüşleri nedeniyle değil kimliğinden ötürü hedef olduğunu belirtti.

verilmiş. 6-7 yıldır imamlık yapan Abdullah askerlik esnasındaki ayrımcılığa değindi. Kıbrıs açısından sonra askerde meslek eğitimi verilmemeye başlandığını belirten Ali, Yunanistan'ın azınlık mensubu askerleri Yasak Bölge'ye, gizli sığınaklara sokmadığını belirtti. Azınlığın siyasal ve sosyal durumu hakkında da değerlendirme yapan Ali, Batı Trakya'nın Türkiye'yi hem siyasi hem de dini açıdan 20 yıl geride takip ettiğini söyledi. Türkiye'deki katı laiklik politikalarının Batı Trakya'ya yansımalarının kültürel asimilasyonu hızlandırdığını iddia eden Ali, Türkiye tarafından dönem dönem “dinsiz bir Türk” olmalarının istendiğini belirttikten sonra Türkiye'nin son zamanlarda bu politikadan vazgeçtiğini belirtti. Dinin siyasete alet edildiğini, siyasi çekişmelerin dini veci-

Siyasal Yaşam ve Örgütlenme Özgürlüğü

belerine mani olduğu dönemler yaşadıklarını belirten Ali, örneğin atanmış müftüyü desteklememek için 1 ay ezan okunmadığını, okuyanların da hain ilan edildiğini iddia etti.

Görüşme yaptığımız başka bir imam Türkiye'deki Kemalist dünya görüşünün burada dayatma şeklinde tezahür ettiğini ve Türklük icazetinin Atatürk'e yazılan methiyelerden geçtiğini söyledi. Söz konusu kişi sözlerini şöyle sürdürdü:

"Korkmuş ve sindirilmiş bir halk haline geldik. Abimiz Türkiye ne derse o. Göçün de bu noktada etkisi var. Burada sanayi kurabilecek eğitilmiş ve zengin insanlar göç ettiler. Ne Türkiye'ye ne Yunanistan'a kötü olalım kaygısıyla bir korku psikolojisi hâkim oldu."

Başka bir azınlık mensubu vatandaş, Türkiye ile olan kurumsal ilişkilerde şeffaflığın olmadığından yakındı. İşlerin tek elden yürüdüğünü ve şeffaf olmadığını belirten vatandaş Türkiye'ye gidecek öğrencilerin belirlenmesi gibi meselelerde bir takım ayrımcı uygulamaların olduğunu, bazı kişilerin yakınlarının özellikle kayırıldığını ve devamında bu sistemin daha katılımcı ve adil bir şekilde yürümesi gerektiğini belirtti.

Gümülcine'de görüştüğümüz yaşlı bir azınlık mensubu ise, sırf Türkiye'nin hatırına ve bir tatsızlık çıkmasını diye 20 yıldır o koltukta olan seçilmiş müftüye katlandıklarını ve seçimin hiç yenilenmediğini, 20 yıl önceki müftü seçiminin Türkiye'nin güdümünde gerçekleştiğini ve adil olmadığını iddia etti.

YUNANİSTAN'DA YAŞANAN SON SEÇİM SÜRECİ, AZINLIK VE ARTAN İRKCİLİK

Yunanistan son ekonomik krizin ardından iki kez seçime girdi. İlk seçimde ülkeyi yönetecek bir koalisyon çıkmayınca ülke 17 Haziran 2012'de yeniden seçime girdi ve sonunda 7 parti meclise girmeyi başar-

dı. Üçlü bir koalisyon hükümeti kurulan Yunanistan'da dengeler şimdilik sağlandı. Yaşanan son seçim sürecinde en dikkat çekici çıkışı ırkçı Altın Şafak Partisi gerçekleştirdi. Parti hemen her açıklamasında Türkiye'yi, İslam'ı ve Türkleri hedef alan açıklamalarda bulundu. Seçim kampanyalarında İstanbul'u, İzmir'i ve Karadeniz'i tekrar geri alacakları vaadinde bulundu. Batı Trakyalı Türk parlamenterlerin Kur'an üzerine yemin ettikleri sırada ayağa kalkmayarak hem Türklerin iradesine hem de İslam'a saygısızlık yapan AŞP vekilleri gerek Batı Trakyalı Türkleri gerek sağduyulu Yunan vatandaşlarını oldukça kaygılandırıyor.

İşin daha vahim yanı AB'nin ve insan hakları örgütlerinin Yunanistan'da ekonomik çalkantının ardından artan ırkçılığı görmezden gelmeleri veya ötelemeleridir. Bizce bunda esas sebep Yunanistan'ın AB içinde bir krize yol açmasını engelleyecek ekonomik adımların öncelenmesidir. Bu kaygı şu an bütün Avrupa'da insan haklarının önüne geçmiş durumda. Yükselen ırkçılığın Azınlığa yapılan saldırıları artıracığı ve saldırıların daha dramatik bir hale dönüşebileceği kaygımızı belirtmek istiyoruz. Bu bağlamda AB'ye, insan haklarını ekonomi uğruna görmezden gelmesinin doğuracağı vahim sonuçları hatırlatmak istiyoruz.

⁷²Fatma Tunç Yaşar, Batı Trakya Meriç'in Öbür Yakası, İstanbul, İHH, s. ?

⁷³<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-batitrakya-haberler/286-rodop-ilinde-belediye-sayisi-4e-dusurulmek-isteniyor.html>

⁷⁴Emre Aykoç, a.g.e., s. 425.

⁷⁵A.e., s. 427,428.

⁷⁶A.e., s. 429.

⁷⁷<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-batitrakya-haberler/224-aznla-demek-kurmak-hala-yasak.html>

⁷⁸Emre Aykoç, a.g.e., s. 433,434.

⁷⁹A.e., s. 435.

⁸⁰A.e., s. 435.

⁸¹<http://www.pekem.org/tr/default.asp?P=AnnouncementsRead&id=11>

⁸²<http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23828>

⁸³http://www.dha-spor.com/rodos-muslumanlari-kardeslik-ve-kultur-demegine-saldiri-son-dakika-haberi_132068.html

⁸⁴http://www.ekoayrinti.com/news_detail.php?id=101181

⁸⁵<http://www.cnnurk.com/2012/dunya/06/10/altin.safaka.tepki.cig.gibi/664419.0/index.html>

Basın ve İfade Özgürlüğü Önündeki Engeller

Yunanistan'ın bu küçük bölgesinde azınlık mütevazı denebilecek bir basın gücüne sahip. BAKES sorumlusu ve Gündem Gazetesi yazarı Cemil Kabza'dan edindiğimiz bilgilere göre Batı Trakya Türk azınlığına ait biri on beş günde bir diğerleri haftalık olmak üzere toplam altı adet azınlık gazetesi mevcut. Batı Trakya'da ayrıca çeşitli konularda yayın yapan dergiler, 4 radyo istasyonu ile birçok haber sitesi bulunmaktadır. Batı Trakya'nın insan hakları ve kimliğini var etme mücadelesinde önemli bir yeri olan azınlık basını yakın zamanda ciddi baskılara maruz kalmakta. Basın özgürlüğü dünyanın genelinde gelişme gösterirken Batı Trakya azınlığına ait az sayıda gazete ve dergi örtülü bir baskı altında tutulmakta, ifade özgürlüğü hem oto sansürle hem de idari ve adli cezalarla kısıtlanmaktadır. Bunlara ek olarak gazete dağıtımları engellenmekte ve dağıtım yapılan gazeteler okuyucusuna ulaşmadan birileri tarafından alınmakta veya yırtılarak gazete sorumluları dolaylı olarak tehdit edilmektedir. Basın ve ifade özgürlüğü hala sancılı bir alan olarak karşımızda dururken bunun çözümü için Yunanistan, ciddi adımlar atmak şöyle dursun sorunu daha da derinleştiren doğrudan veya dolaylı uygulamalarda bulunmaktadır. Azınlığın basın ve ifade özgürlüğüne yönelik artan baskı ve saldırılar sona ermekten uzak görünmektedir.

HARA NİKOPOULOU OLAYI VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Evros İline bağlı Büyük Derbent Köyüne bağlı azınlık ilkokulunda öğretmenlik yapan Hara Nikopoulou adlı bir öğretmen öğrenci-

lere bazı kelimeleri içeren çizimli bir ödev veriyor. Bu kelimelerin içinde "Allah" kelimesi olduğundan öğrencilerden biri "Bunu nasıl çizeceğiz?" diye sorunca Nikopoulou bunu Hıristiyan tanrısı şeklinde gösteriyor. Akşam evine giden öğrenci babasından ödev için yardım istediğinde babası bu ödevle karşılaşılıyor. Daha sonra bu olay Batı Trakya azınlık gazetelerine yansıyor ve gazetelerde bu ödevi ve öğretmeni eleştiren yazı ve haberler yer alıyor. Nikopoulou, "Yalan haber yayınlamak ve iftira etmek" suçlamasıyla bu gazeteler ve yazarlar hakkında tazminat davası açıyor.

Sonuçta mahkeme 1 Ocak 2010'da yaptıkları haber ve yazılardan ötürü Gündem gazetesine "20 bin Euro'su derhal ödenmek" şartıyla 150 bin Euro para cezası, Millet gazetesine de "30 bin Euro'su derhal ödenmek" şartıyla 120 bin Euro para cezası verdi. Gündem gazetesinin sahibi Hülya Emin, başyazarı Cemil Kabza ve Millet gazetesinin sahibi Cengiz Ömer ve Bilal Bodur'un mal varlıklarına ve banka hesaplarına el konuldu. Oysaki Yunanistan basın yasalarına göre basınla ilgili verilen para cezalarının üst limiti 5200 Euro olmak zorunda.

Bu konuyla ilgili Gümölcine'de Gündem Gazetesi sahibi Hülya Emin ve gazetenin başyazarı Cemil Kabza ile görüştük. Cemil Kabza davacı Hara Nikopoulou'nun Yargıtay sabık başkanının kızı olduğunu ve milliyetçi görüşleriyle tanındığını belirttikten sonra olayla ilgili ayrıntıları ve mahkeme sürecini anlattı. Nikopoulou'nun verdiği ödevi bir öğrenci velisinden duyduğunu belirten Kabza, söz konusu yazısında olayı bir iddia şeklinde anlatmamasının bir eksiklik olarak

Basın ve İfade Özgürlüğü İnündeki Engeller

görülebileceğini ancak bundan tek başına haberin yanlış olduğu sonucunun çıkamayacağına belirtti. Haberi kendisine aktaran velinin ve diğer öğrencilerin velilerinin şahitlik yapmaktan vazgeçtiklerini, bunun nedeninin velilerin başlarına bir şey gelmesinden korkmaları olduğunu düşündüğünü söyledi. Hül-ya Emin ise artık hiçbir konuda umut taşımadığını belirttiği sonradan bu miktarda bir ceza öngörülmesinin tek amacının gazetelerimizi susturmak olduğunu sözlerine ekledi.

Hara Nikopoulou'nun Atina Akademisi tarafından söz konusu akademinin en önemli ikinci ödülünün verilmesini eleştiren bir yazı kaleme alan Müslüman Çocukların Eğitim Programı sorumlusu Profesör Anna Frangoudaki yazısında, Nikopoulou'nun 17.02.2008 tarihli bir Atina gazetesine verdiği mülakatta,

“1821 devrimi ile ilgili çocuklara ders verdim. Bir öğrenci bana ‘Ben Türküm’ deyince onu sakince elinden tutup okul bahçesinde bulunan Yunan bayrağının altına götürerek ona ‘Sen Yunansın’ dedim.”

dediğini aktarıyor. Nikopoulou'nun açtığı davanın bireysel bir hak arama mücadelesinden çok siyasi bir amaç taşıdığı kanaati bizde ve azınlık basınında ağır basmaktadır. Dava her yönüyle amacından başka bir mecra-ya kaymıştır. Davanın adilane görülme-yeceğine yönelik kuşkularımız bulunmaktadır. Davanın gazetelerin lehine sonuçlanmamasının adaletin sağlandığı anlamına gelmeyeceğini, davanın bir adalet arama meselesinden çok siyasi bir hesaplaşma vesilesi olduğunu düşünüyoruz. Bu konuda Yunan yargısının alacağı kararın ileriye yönelik oluşacak olumlu atmosferi baltalamayacak nitelikte olmasını umuyoruz.

BASIN MENSUPLARINA YÖNELİK SALDIRILAR

Batı Trakya'da basın mensuplarına yapılan saldırıların temelinde etnik ve dini nefret

yatmaktadır. Batı Trakya azınlık mensubu gazeteci ve yazarlar ile basın-yayın organlarına yapılan saldırılarda yazarların düşüncelerinin yanı sıra etnik ve dinsel aidiyetleri temel gerekçedir. Ülkenin bu bölgesinde yaşanan saldırılar çok olmasa da saldırıların sebebi dikkate alındığında dikkate değerdir. Her alanda sıkıştırılan azınlık mensupları, saldırıların gazeteciler ve yazarlara uzanmasından oldukça kaygılı gözükmektedir.

Gazeteci İbrahim Baltalı'ya mahkeme önünde saldırı:

Büyük Derbent Azınlık İlkokulu öğretmeni Hara Nikopoulou ile Osman Kaşayka'nın görülen davasını izlemek üzere 19 Kasım Perşembe günü Dedeoğaç mahkemesinde hazır bulunan Rodop Rüzgârı dergisi sahibi İbrahim Baltalı Yunanlı fanatikler tarafından darp edildi. İbrahim Baltalı mahkeme binası dışında toplanan fanatik milliyetçilerin saldırısına uğradı. Yaralanan İbrahim Baltalı'nın Dedeoğaç Devlet Hastanesine kaldırılarak tedavi altına alındığı belirtilirken, mahkeme önündeki saldırganların Yunan milli marşını okudukları ve daha sonra olay yerinden uzaklaştıkları bildirildi.

Türk Gazeteci Abdülhalim Dede saldırıya uğradı:

Trakya'nın Sesi gazetesi ve Işık FM Radyosu'nun sahibi Abdülhalim Dede, Ziraat Bankasının açılışı ve yaşanan davetiye kriziyle ilgili olarak ulusal Antena televizyonunun Gümülcine şehir meydanından canlı olarak gerçekleştirdiği bir programda konuya ilişkin değerlendirmelerde bulunurken, yanına hızla yaklaşan bir Yunanlı'nın saldırısına uğradı. Dede

“Böyle bir olayın yaşanmasının manevi sorumlusu Bölge Genel Sekreteri başta olmak üzere, Hronos gazetesi ve Delta Televizyonudur. 10 günden beri yapılan tahrik dolu yayınları neticesinde ve genel Sekreter Dimitris Stamatis'in davetiyeyi bir kahraman edasıyla iade etmesi Trakya'da yaşayan iki

Basın ve İfade Özgürlüğü İnündeki Engeller

toplum arasında husumet doğmasına sebep olmuştur. Uluslararası antlaşmalarla anadilimiz Türkçe, Batı Trakya'da resmi dildir. Bunu kimse engelleyemez”

şeklinde konuştu. (9 Mart 2009) Aynı gazeteci 1997 yılında illegal bir radyo istasyonu işlettiği için yargılandı ve hapis yattı. Ayrıca Batı Trakya'nın Sesi dergisinde yayımlanan bir makalesinde kullanmış olduğu ifadeler nedeniyle de altı ay hapis cezası aldı. Ancak, insan hakları örgütlerinin bu konudaki baskılarının etkisini göstermesi sonucu, Haziran 1999'da Yunan yargısı temyiz yolu açık olmak üzere Dede'nin cezasını iki aya indirdi.

AZINLIK BASINININ KARŞILAŞTIĞI DİĞER SORUNLAR VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Para cezaları ve saldırılar dışında azınlık basını ekonomik sıkıntılarla da mücadele ediyor. Haftalık yayın yapabilen gazetelerin tirajları toplamda 2000'i geçmemekte. Artık giderlerini dahi karşılamakta sıkıntı çektiklerini söyleyen Cemil Kabza hükümetin, 400 adetle sınırladığı dağıtım izninden ve basın İlan Kurumu'nun azınlık basınına karşı bir takım ilan engellemelerinden de bahsetti. Kabza ayrıca bireysel özgürlüklerin sağlandığını ancak yan parametrelerin pratikte bunun sağlanmasını engellediğini belirtti.

Yaklaşık 30 gazeteciyle basın hayatında olan Azınlık gazeteleri, geçmişten bugüne ekonomik nedenlerden ötürü dönemsel ke-sintilere uğramaktadır. Bunların yanında bir diğer sorun da ifade özgürlüğü alanında yaşanan sıkıntılar. Kabza, gazetecilerin ve radyo programcılarının düşündüğü bir takım şeyleri yazıp söylemekten çekindiklerini ve bu nedenle kendilerine oto sansür uyguladıklarını belirtiyor. 2008'de çıkan bir kanun gereği Türkçe yayın yapan bir radyoda yayınların en

az yüzde 25'i Yunanca olmak zorunda. Kral FM'e bu yüzden 3000 avro ceza verildi. Bu gibi dolaylı baskılardan ötürü Batı Trakya Türklerinin ifade özgürlüğü büyük oranda kısıtlanmaktadır. Dağıtımını yaptıkları gazetelerden bazılarının okuyucuya ulaşamadığını veya apartmanında yırtılmış halde bulunduğunu belirten Kabza, bu tür saldırıların korku ve yıldırma psikolojisi oluşturmak için birileri tarafından organize olarak yapıldığını düşünüyor. Bu nedenlerden ötürü yarın başımıza ne geleceğini bilemediğini belirten Kabza artık gelecek umutlarının bile kalmadığını sözlerine ekledi.

BAKEŞ Koordinatörü İbrahim Trakyalı Batı Trakya'ya mensup bir azınlığın Yunanistan'da kendisini özgür hissetmediğini, toplumun ve siyasetçilerin bizleri olduğu gibi kabul etmediğini, etnik ve dini olarak ayrımcılığın hala sürdüğü görüşünü dile getirdi.

Bütün bunlardan yola çıkarak azınlığın basın ve ifade özgürlüğü alanında Yunanistan'ın iddia ettiği gibi tam bir eşitlik ve özgürlük olmadığını görüyoruz. Geçmiş yıllara göre her ne kadar ilerleme kaydedilse de azınlık hala Yunan toplumuyla eşit ifade özgürlüğünden yoksun durumdadır. Ayrımcılığın etnik ve dinsel temelden kaynaklanıyor oluşu meseleye herhangi bir durummuş gibi yaklaşmamızı ise önlüyor. Bu türden bir konuda önemsiz sayılan pürüzlerin ileride hangi sonuçlara yol açacağı kestirilemeyeceğinden, Yunanistan'ın bu konuda daha hassas davranması gerektiğini düşünüyoruz.

⁸⁷<http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/06/29/azinlik-gazeteleri-yasam-savasi-veriyor>

⁸⁸<http://www.azinlikca.net/Bat%C4%B1-Trakya-Haber/anna-frangoudaki-hara-nikopoulou.html>

⁸⁹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/213-gazeteci-brahim-baltalya-mahkeme-oenuende-saldr.html>

⁹⁰<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/229-2009-yl-bat-trakya-tuerkleri-icin-pek-de-hayrl-olmad.html>

⁹¹<http://www.batitrakya.org/bati-trakya/insan-haklari/basin-yayin-ozgurlugu.html>

⁹²<http://www.turkishnews.com/tr/content/2010/12/29/bati-trakyada-turkce-yayin-yapan-radyo-istasyonuna-ceza/>

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

Yunanistan'da şiddet unsurunun kullanılmadığı ancak bir şekilde asimilasyon politikalarının uygulandığı bir alan olarak tanımlayabileceğimiz sosyal ve ekonomik haklar alanı Batı Trakya azınlığının en uzun süren mağduriyet alanlarının başında gelmektedir. 1923'ten beri en yoğun ve sürekli ihlalin yaşandığı alanın sosyal ve ekonomik yaşam olduğunu görüyoruz. Yunanistan'ın bu alanda gerçekleştirdiği haksızlıklar dolaylı bir asimilasyon politikasının varlığına işaret etmektedir. O yüzden bu başlık ayrı bir önem taşımaktadır.

Batı Trakya, hem Yunanistan'ın hem de AB'nin en fakir ve geri kalmış bölgesidir. Bölgede yaşayan Türklerin çoğu geçimini büyük ölçüde tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Yunan resmi makamları istatistik yayımlamadığı için kesin veriler vermek mümkün olmasa da Batı Trakya'daki Türklerin %80'inin kırsal alanlarda yaşadığı ve geçimini bu alandan sağladığı bilinmektedir. Yunan yönetimi ise bilinçli bir şekilde Türklerin topraklarını kamulaştırarak tek geçim kaynaklarını ellerinden almaya çalışmaktadır. 1923 yılında Batı Trakya Türk azınlığının nüfusunun büyük bir çoğunluğu zengin ve orta halli tüccar, çiftçi ve esnaf iken bugün zengin ve orta halli tüccar azınlık neredeyse kalmamıştır, büyük çiftçi ise hiç yoktur.

Toprak ve nüfus dengesini kendi lehine değiştirmeyi amaçlayan Yunan yönetimi, sürekli olarak bölgeye Rum nüfusu yerleştirmekte ve uzun vadeli kredilerle Rumlara toprak almaya özendirilmektedir.

Batı Trakya Türklerinin mülkiyet hakları, Yunan vatandaşı olmaktan doğan hak-

larının dışında uluslararası anlaşmalar ve ikili anlaşmalar ile güvence altına alınmıştır. Lozan Anlaşması'nın Müslüman azınlığın diğer Yunan vatandaşlarıyla hukuken ve fiilen aynı muamele ve haklardan yararlanabileceğini öngören 40. maddesinin dışında 30 Ocak 1923 tarihli Mübadele Sözleşmesi'nin 16. maddesinde

"... Mübadele dışı bırakılacak bölgelerde oturanların... Mülkiyet haklarından serbestçe yararlanmalarına hiçbir engel çıkarılmayacaktır."

hükmü yer almaktadır. Bununla birlikte Türklere ait ekilebilir verimli araziler; üniversite açmak, sanayi bölgesi kurmak veya askerî sahaları genişletmek gerekçeleriyle istimlak edilmekte, istimlak bedeli olarak da çoğu zaman ekilemez bölgedeki bir çorak arazi verilmektedir. 1923'ten sonra Batı Trakya'daki arazilerin mülkiyet dağılımı Yunan devleti tarafından dramatik bir şekilde azınlık aleyhine değiştirilmiştir. Lozan Barış Konferansı'nın resmi istatistiklerine göre, 1923'te Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının elindeki araziler bölgenin %84'ünü oluştururken, günümüzde bu oran %25'in altına düşmüştür. Bunun en önemli nedeni ise Yunanistan yönetiminin kamulaştırma politikaları ve göçtür. Yetmişli yıllarda yaşanan yoğun göç nedeniyle Batı Trakya Türkleri, ellerinde bulunan toprakları çok düşük fiyatlarla satmak zorunda kalmıştır.⁹³

VAKIFLAR VE DİĞER TAŞINMAZLAR SORUNU

Batı Trakya Türklerinin sosyal alandaki önemli bir sıkıntısı da vakıflar sorunudur.

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

Vakıf deyince, Müslüman Türk cemaatine ait olan ve özellikle Trakya kentlerinde bulunan cami ve azınlık okulları ile bunların çalışma masraflarını karşılamak üzere bağışlanmış çeşitli taşınmaz mallar kastedilmektedir.⁹⁴ Vakıflar, 1967 cunta darbesi öncesi, yasa da gösterildiği gibi, her kentte veya köyde azınlık cemaati içinde dört yılda bir yapılan genel seçimlerle göreve getirilen Vakıf İdare Heyetlerince yönetilirdi. Ancak 1967'den günümüze kadar despotik yöntemler uygulanmakta olup vakıfların yönetiminde hangi kuralların geçerli olduğu meçhuldür. İçinden çıkılmaz bir düzensizlikteki vakıflar çalışmaz bir haldedir ve yavaş, ancak istikrarlı bir dağılım süreci içindedir. Mevcut bulunan cemaat yönetim kurulları sadece vakıfların mal ve gelirlerinin yönetiminde söz sahibidir. Bu yönüyle azınlığın vakıflar üzerindeki "idari özerklik" hakkı ihlal edilmektedir.⁹⁵

Vakıf malları kural olarak satılmaz, ancak yıllardan beri süregelen bu denetimsizlik içinde bazıları satılmıştır. Tabii bu koşullar altında azınlık mensupları tarafından vakıflara mal bağışlama da durmuştur. Müslüman Türk Azınlığının vakıfları, bazen Yunanistan'ın işine gelen kriterlerle tercih edilen kişilerin oluşturduğu tayinli heyetlerin, bazen yalnızca bir kişinin, bazen yeni tayin edilen birkaç kişinin, bazen tayinli müftülerin, bazen ve uzun süreler hiçbir yönetici bulunmaksızın bir veya iki memurun aracılığıyla ve gerçekte Devlet (Dışişleri Bakanlığına bağlı ilgili servisler) tarafından yönetilmektedir.⁹⁶

Vakıflarla ilgili Batı Trakya'da var olan bu durum aslında, bu konuda Yunanistan'ın uluslararası hukuka, azınlık haklarına ve LBA ile diğer sözleşme ve protokollere uymaması gerçeğini ifade etmektedir. Atina Antlaşması'nın 12. maddesi, aynı maddede belirtilen vakıfların Müslüman cemaati tarafından yönetilmesi ve vakıf mütevellileri ile bu vakıflardan yararlanan kimselerin hakla-

rının tanınmasını öngörmektedir. Bu hüküm 2345 sayılı kanunla geçerli kılınmıştır; böylelikle 2345 sayılı kanun Müftü seçimlerinin Müslüman cemaati tarafından yapılmasını öngörmesinin yanı sıra aynı zamanda vakıfların yönetim kurulu seçimleriyle ilgili hükümleri de içermektedir. Ancak 1967 yılında askeri rejim var olan vakıf yönetim kurullarını göreve getirmek suretiyle bu usulde değişiklik yapmıştır. Bir cunta rejimin almış olduğu bu karar halen değiştirilmemiştir. Üstelik albaylar tarafından tayin edilmiş bazı yöneticiler hala görev başındadırlar.

Bu konuda LBA'nın Siyasi Hükümler başlığını taşıyan I. Kısmının ilgili hükümleri de azınlık vakıflarının korunması ve her türlü tasarruftan azınlıkların yararlanmasını Hem Türkiye'nin hem de Yunanistan'ın ödevi olarak belirlemiş ve bunları uluslararası hukukun güvencesi altına almıştır. Oysa ne Türkiye ne de Yunanistan vakıflarla ilgili yükümlülüğünü uzun yıllar yerine getirmemiştir. Ancak Türk hükümeti Ağustos 2011'de önemli bir adım atarak Azınlık vakıflarına ait mülklerin iadesini öngören KHK'yi çıkararak bu konuda kendisine düşen görevi önemli ölçüde yerine getirdi. Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren KHK ile 5737 sayılı "Vakıflar Kanunu"na geçici bir madde eklendi. Bu maddeye göre; azınlık vakıflarının 1936 yılında beyan ettikleri tüm taşınmazlar, adlarına tescil edilecek.

1936 Beyannamesi'ne kayıtlı olmak şartıyla malikânesi açık olan yerler; kamulaştırma, satış ve değiş tokuş dışındaki nedenlerle Hazine, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Belediye ve İl Özel İdaresi adına kayıtlı taşınmazlar ile kamu kurumları adına tescilli olan mezarlık ve çeşmeler; azınlık vakıflarına verilecek.

Azınlık Vakıfları, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 12 ay içinde müracaat ettikleri takdirde ve Meclis'in olumlu kararından sonra bu yerleri adlarına kaydettirebilecek.⁹⁷

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

Batı Trakya Türk Azınlığı Türkiye'nin kararından sonra Yunanistan'ın da aynı şekilde adım atmasını bekliyor. Konu ile ilgili Habertürk'e konuşan Batı Trakya Türklerinin parlamentodaki temsilcilerinden PASOK Milletvekili Ahmet Hacıosman kendilerine ait vakıf mallarının idaresinin hâlâ Yunan yönetiminde olduğunu anlattı. Hacıosman,

“Ne yazık ki ecdadımızın, dedelerimizin bize bıraktığı vakıf arazilerinin idaresi hâlâ bizde değil. 2008 yılında, vakıf mallarının yönetiminin seçimle yapılması konusunda bir yasa geçti. Ancak bu yasa uygulanmadı. Ülkemizde, şu anda iktidardan talebimiz bir iki maddede değişiklik yapılarak bu yasanın uygulanması. Vakıf mallarımız, devletin tayin ettiği kişiler tarafından yönetilmekte. Bizim seçtiğimiz insanlar, bu eserlerimizi idare etsin istiyoruz.”

diyerek vakıflarla ilgili yaşanan gelişmelerin Yunan hükümeti üzerinde oluşturduğu beklentiye ifade etti.⁹⁸

Şu an vakıf idare heyetleri tarafından yönetilen vakıflar, azınlığın meşru gördüğü ve/veya seçtiği kişilerin yönetiminde olmayıp Yunan makamları tarafından atanan kişiler ve atanmış müftülerin elindedir. Azınlık vakıflarının var olan hukuki ve idari karmaşıklıktan ötürü mülklerini korumaları ve yeni mülk edinmeleri imkânsız bir hale gelmiştir.⁹⁹ Son çıkarılan 3647 sayılı yasa azınlığı tatmin etmemiştir. Vakıflarla ilgili özerkliklerini sağlamadığını, mevcut statükoyu devam ettirdiği gerekçesiyle azınlık yasayı tanınamıştır. Bu yasada okul ve cami vakıflarının ayrılmak istendiğini belirteren Mandacı görüşmemizde,

“Yunan yönetimi okul ve camiyi ayırmaya çalışıyor. Yunan devleti önce kendini sekülerleştirsin. Kendisini dahi sekülerleştirememiş olan devletin ikircikli bir tutumunu kabul etmiyoruz. Karar alma mekanizmalarında kilisenin önemi çok büyük. Azınlıkla ilgili herhangi bir açılımda kilisenin onayı

olmadan adım atılmıyor”

görüşünü savundu. Mandacı devamında,

“Azınlığa hak tanımak bir devletin büyüklüğünü gösterir. Mesela Erdoğan çok doğru yaptı. Osmanlı torununun a yakışan bir hareketti. Tebrik ettik kendisini. Hatta iki ülkenin başbakanlar düzeyinde çalışması için öneri götürdük.”

diyerek Yunanistan'ın bu konuda Türkiye'yi örnek alması gerektiğini belirtti.

Gümölcine Seçilmiş Müftüsü İbrahim Şerif görüşmemizde azınlığın vakıf kayıtlarının atanmış müftülerin elinde olduğunu ve bunları azınlıkla paylaşmadıklarını belirtti. Görüştüğümüz azınlık mensubu kişilere vakıf kayıtlarını sordüğümüzde bunları bilmediklerini ve atanmış müftüden herhangi bir vakıf kaydını istediğimizde müftünün bunu kendilerine vermediğini belirttiler.¹⁰⁰ Gümölcine'yi gezdiğimizde özellikle Eski ve Yeni Camii etrafındaki bazı vakıf mallarını ve arazilerini görme fırsatımız oldu. Bu arazilerin içinde vakıf senedine aykırı yapılan bazı dükkânları gösteren azınlık mensupları bunları hala yıktıramadıklarını ve girişimlerimiz için muhatap bulmakta zorlandıklarını belirttiler.

Yunanistan atanmış müftüler ve vakıf idare heyetleri eliyle azınlık vakıfları üzerinde tam bir denetim kurmakta ve vakıf mülklerinin akıbetleriyle ilgili şeffaf davranmamaktadır. Bu sorunun çözümü için esaslı bir reform yapılması ve vakıfların idaresinin suiistimale uğramayacak ve idari şeffaflık temin edilecek şekilde azınlığa verilmesinin bir an önce sağlanması ve vakıf mülklerinin herhangi bir kayba uğratılmaksızın kaydının yeniden yapılp tapularının düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu konuyla ilgili en son gelişme ise umut verici. İskeçe Bağımsız milletvekili Çetin Mandacı tapuları bulunmayan vakıf mallarının tapu ile ilgili sorunlarının yapılan

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

yeni düzenleme ile çözüldüğünü ve bu düzenlemenin “Yeni Yapı Yönetmeliği” isimli kanun tasarısına dâhil edildiğini açıkladı.¹⁰¹ Azınlık basını aracılığıyla elde ettiğimiz bilgilere göre tasarı kanunlaştı. Bu gelişmenin Yunanistan açısından oldukça olumlu bir adım olduğu söylenebilir.

SOSYAL VE EKONOMİK ALANDA YAŞANAN BAZI İHLAL VE OLAYLAR

-1978’de Gümülcine’de Türk azınlığın 4 bin dönüm toprağı sanayi sitesi için kamulaştırıldı.

-1980’den bu yana Vakıf İdaresi’ne seçilecek şahıslar yönetim tarafından atandı ve bugüne kadar Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı tarafından seçilen güvenilir şahıslar sürekli tasfiye edildi.

-1980’de Gümülcine-Yaka bölgesinde 3200 dönüm arazi Trakya Demokratikos Üniversitesi, 4300 dönüm arazi de askeri bölge için kamulaştırıldı.

-İskeçe’nin İnhanlı Köyü’nde 3200 dönüm arazi kamulaştırıldı, 100 Türk ailesi topraksız kaldı.

-1984’te 7000 dönüm cezaevi için kamulaştırıldı.

-1992 yılında yapılan toprak reformunda (anadasmo), Rodop İli Bekirli Camii’ne ait 36 dönüm vakıf malı, yasal olmayan bir biçimde, devletin mülkiyetine geçirildi.¹⁰²

-Mayıs 2000’de Yunanistan, Küçük Sungurlu’da Gümülcine Türk vakıflarına ait 70 dönüm araziye kamulaştırdı.

-2008’de vakıf arazileri hakkında, azınlığa ait arazileri yine azınlığın yönetmesini kabul eden karar uygulamaya konulmadı.

-İskeçe’nin Celepli köyünde Türklere ait vakıf arazisi üzerinde Yunanlı bir vatandaşın inşaat yapması üzerine köylüler vakıf arazisinin birilerine satılıp satılmadığı konusunda bilgi sahibi olmadıklarını söylediler.

Milletvekili Çetin Mandacı ve köylüler İskeçe Savcılığına suç duyurusunda bulundu.¹⁰³

-Batı Trakya Türklerinin yağlı güreş etkinliklerinin geleneksel olarak yapıldığı Seçek Yaylası’ndaki Mehmet Hilmi adına yaptırılan çeşme 24 Temmuz 2009’da yıkıldı. Yıkım kararının Doğu Makedonya Trakya Bölge sekreterliği tarafından alındığı belirtiliyor.¹⁰⁴

-Yenicemahalle’de ev yıkımları:

Gümülcine şehir parkı Osmanlı döneminden kalma eski bir Müslüman mezarlığı. Parkın kuzey doğusunda neredeyse tamamına yakını Azınlık insanına ait 30 ailenin yaşadığı müstakil evlerle çevrili. Parkın daha mezarlık olarak kullanıldığı dönemden kalma olan bu evler 1933 Gümülcine şehir planında yeşil saha olarak gösteriliyor. Parkla hiçbir bağlantısı olmayan bu evler bu günlerde Çevre Bakanlığına bağlı Rodop ili Kentsel Çevre Düzenleme Dairesi ve Gümülcine Belediyesi tarafından yıkılıp yerine yeşil saha yapılmak isteniyor. Mahalle halkı ise evlerinin yanında bulunan koskoca bir park olmasına rağmen evlerinin yıkılıp yerine yeşil alan yapılmasına bir anlam veremiyor. Bu amaçla istimlak edilecek evlere verilecek maddi tazminat miktarının ise kendilerine bırakın başka bir ev almayı karşılamayacağını arsasını bile temin edemeyecek kadar düşük olduğunu söylüyorlar.¹⁰⁵ Ancak son alınan kararlarla istimlak şimdilik durmuş durumda.¹⁰⁶

-Gümülcine’de azınlıklara ait vakıf mülkiyetinde olan bir araziye 2009 Temmuzunda bir kilise yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde kilisenin kaçak olarak inşa edildiği anlaşılmıştır ancak inşaatına devam edilmektedir.¹⁰⁷

-Kimliği belirsiz kişi veya kişiler, Rodop ilinin Şapçı (Sappes)-Maronya Belediyesi’ne bağlı İrcan (Arisvi) köyünde bir ağıla saldırarak ağıldaki 30 civarında koyunu boğazlarken bir başka ağılı da ateşe

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

Azınlık mensuplarının telef edilen koyunları ve vakıf arazisi üzerinde yapılan kilise inşaatı

verdiler. Saldırganlar ayrıca, aynı köyde iki traktör ve üç aracın lastiklerini kestiler. Saldırganlar öldürdükleri koyunlardan bir tanesini bile almazken koyunları boğazladıkları yerde bıraktılar. Kimliği belirlenemeyen saldırganlar ayrıca, aynı köyde bir başka ağıl da ateşe verdi. Ağıl içerisindeki koyunlardan kurtulamayanlar ve bir köpek yanarak can verdi. Saldırganlar köydeki 2 traktör ve 3 aracın lastiklerini de keserek patlattılar. Ağılın sahibi hayvan besicisi Kıpti Sarı Salih Fikret bu vahşet tablosu karşısında gözlerine inanamadı . Kafalarda onlarca soruların oluşmasına yol açan bu saldırılar köylüleri endişelendiriyor.¹⁰⁸

-Yunanistan’da başkent Atina’nın Nikea semtindeki Türk Şehitliği’ne kimliği belirsiz kişilerce çirkin saldırı düzenlendi. Boya atılan şehitliğe, ırkçı sözler yazıldı.¹⁰⁹

-Batı Trakya’da Yunanca bilmeyen yurttaşlar için Vatandaş Hizmetleri Kurumu’na hala Türkçe bilen personel alınmamıştır. Bu konuda bölgeyi ziyaret eden Papandreu’nun Türkçe bilen personel alınacağını belirtmesi sevindirici bir gelişmedir.¹¹⁰

AZINLIK İŞLERİNİN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI’NA BAĞLI OLMASI SORUNU

Sosyal ve ekonomik haklar alanında vakıfların dışında bir takım sorunlar daha bulunmaktadır. Bunlardan biri de hâlihazırda azınlık işlerinin Dış İşleri Bakanlığına bağlı olması meselesidir. Azınlığın Dış İşleri Bakanlığına bağlı olması ve özel Dışişleri (ve istihbarat) servislerince şeffaf olmayan yöntemlerle yönetilmesi ve denetlenmesi, azınlık mensuplarını yalnızca vatandaş olarak kaçak göçmen seviyesine ve hatta bazen daha aşağıya indirgemekle kalmamakta, aynı zamanda onları bir çeşit “rehine” durumuna sokmaktadır. Bu uygulama Batı Trakyalı Türklerin sosyal hayatta diğer Yunan vatandaşlarıyla eşit ortamda var olmasının önündeki pratik engellerden bir tanesidir. Uygulama LBA’nda belirtilen azınlıkların diğer vatandaşlarla eşit uygulamalara tabi olması yönündeki hükmüne de ters düşmektedir. Ancak bu konuda Yunan hükümeti umut verici gelişmeler ortaya koymaktadır. Elefterotipia gazetesine göre, Papandreu’nun çekmecesinde Türk azınlığıyla ilgili konuların Dışişlerinden alınıp İçişleri Bakanlığına bağlanmasını öngören bir rapor bulunuyor.¹¹¹ Bu projenin Papandreu hükümetinin istifası nedeniyle akamete uğramamasının ve gerçekleşmesinin Yunanistan’ın insan hakları

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

karnesine olumlu yansiyacağını belirterek bir an önce hayata geçirilmesini bekliyoruz.

YASAK BÖLGE UYGULAMASI

Yunanistan'ın "Yasak Bölge" uygulaması 1995 yılında kaldırılmış olmakla birlikte, Yunan politikalarının sınırlarını göstermesi bakımından önemli bir örnek oluşturmaktadır. Yasak Bölge, Batı Trakya'da güneyden kuzeye giderken Bulgaristan sınırına 8 km. kala başlar ve sınır boyunca Türkiye'ye doğru uzanır. Söz konusu bölge, 1953'te "Kuzeyden Komünist sızmasını önlemek" gerekçesiyle yasak bölge ilan edilmiştir. Türk Müslüman azınlığın yaşadığı bölgenin paralelinde Hıristiyanların yaşadığı bölge ise aynı yasak kapsamında değildi. Bu yasağın gerçek sebebinin Türk Müslüman azınlığı tecrit etmek olduğu yönünde ciddi kanıtlar vardır. Bir diğer sebebin de bununla bağlantılı olarak kendilerini Türk sayan Pomakların Türk azınlıkla kaynaşmasını önlemek olduğuna dair iddialar bölge halkı ve Pomaklar tarafından öteden beri dillendirilmektedir. Uygulamanın olduğu zamanlarda bölgeye girişler özel izinlerle yapılmakta saat 24.00 ile 8.00 arası bölge tümüyle kapatılmaktaydı. Bölgedeki 120 köyde yaşayan 40 bin Türk her fırsatta göçe zorlanmakta ve kendi ülkeleri içinde seyahat etmek hakkından yoksun bırakılmaktaydılar. Yakın köylerde yaşayan aileler birbirilerini ancak özel izin belgeleri ile görebilmekteydiler. Tam anlamıyla tecrit edilen bölge halkı en temel hak ve ihtiyaçlarını (eğitim hakkı, ticaret serbestisi, dolaşım hakkı, örgütlenme hakkı, seçme ve seçilme hakkı, basın hürriyeti) karşılayamamaktaydı.¹¹²

Yasak Bölge uygulamasının burada yaşayan halk üzerinde oluşturduğu baskı ve korku bu uygulamanın bir diğer boyutudur. Kendisiyle görüştüğümüz BTTDD Genel Sekreteri Av. Necmettin Hüseyin oralı oldu-

ğunu ve çocukluğunun bu bölgede geçtiğini belirttikten sonra bu bölgede yaşayan insanların polis ve devlet korkusuyla yaşadıklarını bizlerle paylaştı. Türkiye'de yaşamasına rağmen bu izlerle bir resmi dairede yahut bir polis gördüğünde karşılaştığını belirterek yasak bölge uygulamasının insanlar üzerinde çok olumsuz izler bıraktığını belirtti.

1995 yılında "Yasak Bölge" uygulamasının kalkmış olsa da, Yunan makamları bu bölgenin giriş çıkışlarını kontrol altında bulundurarak yerli ve yabancı şahısların girişlerini sınırlandırabilmektedir. Azınlık Türklerinin bir diğer sorunu da bu bölgedeki toprak ve taşınmazlık haklarına yönelik yapılan saldırılar ve haksız uygulamalardır.

İKTİSADİ ALANDAKİ SORUNLAR

Batı Trakya Yunanistan'ın en geri kalmış ve en fakir bölgesidir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere Batı Trakya'da yaşayan azınlığın çoğunluğu tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Hatta bölgede ticaret 1990'ların sonuna kadar Atina ve Selanik'ten gelen tüccarlar tarafından yapılmaktaydı. Ayrıca Maliye tarafından sürekli verilen cezalar azınlığın işletme açamamasına sebep olmaktadır. Bugüne gelindiğinde, az da olsa kırılmış olmasına rağmen, Batı Trakya Türk azınlığının ciddi

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

sayılacak yatırım ve işletmelerinin olmaması da Yunan politikasının bazen doğrudan bazen de dolaylı uygulamalarının bir sonucudur. Bölgede görüşme yaptığımız kişilerden, Batı Trakya'nın ülkenin en geri kalmış bölgesi olmasının bir diğer önemli sebebinin Yunanistan'ın 1980'e kadar buranın elden çıkma riski taşıdığını düşünmesi olduğu iddiasını duyduk. İddiaya göre Yunanistan sürekli istikrarsızlığın olduğu bölgeye bu sebeple 1980'e kadar ciddi yatırımlar yapmaktan kaçındı.

Yunanistan son zamanlarda bu alanda olumlu bir adım attı. Sadece Rusya'dan getirilen Pontuslu Rum göçmenleri kapsayan ve Batı Trakya Türk Azınlığı böyle bir kolaylığın dışında bıraktığı için büyük tepkilere neden olan ayırmacı ve ırkçı uygulama daha azınlık milletvekillerinin çabası sonucu kalktı. Söz konusu düzeltmeyle kaçak yapıcazalarına %80 indirim getiren uygulamaya Azınlık da dahil edilmiş oldu. Bu şekilde büyük bir mali külfet getiren ve Azınlık için büyük bir sorun teşkil eden ayırmacı uygulamanın önüne geçilmiş oldu.¹¹³

İSTİHDAM SORUNU VE MEMUR ALIMINDA KOTA UYGULAMASI

Batı Trakya Bölgesi'nde yaşayan azınlığın istihdam alanında yaşadığı sıkıntılar bir başka ayırmacılık örneği oluşturmaktadır. Yunan Ulusal İstatistik Servisi ENYE'nin Aralık 2006 itibariyle yayınlanan verilerine göre, Batı Trakya'da işsizlik oranı %12,4'tür.¹¹⁴ Bu bölgedeki istihdam sorununun birkaç sebebi bulunmaktadır. Bölgede uzun yıllar Yunan üniversitelerine öğrenci yollanamaması lise eğitiminden sonra eğitimi sürdürmeyen öğrencilerin memur olamadıklarından sigortasız ve güvencesiz işlerde çalışmasına yahut tarımda sıkışmasına sebep olmuştur. Yurt dışında, özellikle Türkiye'de, üniversite eğitimi alan kişilerin

diploma denkliğinde yaşanan sıkıntılardan dolayı bu kişiler, eğitimini aldıkları mesleği yapmada sıkıntı çekmektedirler. Uludağ Üniversitesi'nde veterinerlik alanında lisans eğitimi almış olan Cevat Abdurrahman diploması kabul edilmediği için resmi olarak veterinerlik yapamıyor. Abdurrahman ülkesinde denklik alabilmek için yediden fazla dersi tekrar vermek zorunda bırakıldığını ve sadece 1 dersten dolayı yıllarca denklik alamadığını görüşmemizde bize aktardı. Bunun gibi birçok örnek Batı Trakya'da azınlığın karşılaştığı durumun trajikomik bir boyutta olduğunu ortaya koymaktadır.

DEB Başkanı'nın bize aktardıklarına göre Yunanistan'da Müslümanlar özellikle belli mesleklere alınmamaktadır. Bunun bir AB ülkesinde yaşandığını belirten Çavuş, "biz bu ülkede polis olmayı hayal edemeyiz." dedi. Türkiye'de azınlıkların durumunun iyileşmesini gıptayla izlediklerini belirten Çavuş fakat, AB ülkesi olan Yunanistan'da azınlıklar konusunda hiçbir gelişmenin olmamasının kendilerini hayal kırıklığına uğrattığını sözlerine ekledi. PASOK'un azınlık politikalarındaki olumlu söylemlerinden hareketle politikalarını beğenip beğenmedikleri şeklindeki sorumuza ise sosyal demokrat olduğunu iddia eden PASOK'un "Türk" tabelalarını indiren parti olduğu şeklinde karşılık verdi. Yunan yönetimi bölgedeki işsizliğin çeşitli olanaklarla giderilmesi yerine daha da artmasına yol açacak bir takım siyasi manevralar yapmayı sürdürüyor. Örneğin 2008 yılında hükümet tarafından ülkede yaşayan Müslümanlar için kamu hizmetinde binde 5 kotası öngörülen bir yasa, ülkede kabul edildi. Sözde azınlığın faydasına düzenlenen bu yasa ayırmacılığın tescilli niteliğindedir. DEB Partisi Genel Başkanı Mustafa Ali Çavuş'la yaptığımız görüşmede Çavuş, Batı Trakya'daki memurların sadece % 1'inin Türk olduğunu, örneğin valilikteki 300 memur ile belediyedeki

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

200 memurdan sadece ikişer tanesinin Türk olduğunu bizlere aktardı. Yine bu konuda görüşüne başvurduğumuz isimlerden 7 yıl vali yardımcılığı yapmış olan, şu an ise Gümölcine Belediye Başkan Yardımcısı olan Mehmet Devecioğlu da memur alımlarındaki sıkıntıların hala aşılamadığını söyledi. Nüfusunun yarısına yakınının Türk olmasına rağmen Gümölcine’de Türk memur sayısının bu orandan oldukça uzak olduğunu belirten Devecioğlu vali yardımcılığı döneminde kendi uğraşları sonucu 3-4 Türk’ü memur olarak istihdam ettirebildiğini söyledi. Ayrıca İskeçe Valiliğinde 10 sözleşmeli personel dışında hiçbir resmi memur Türk değildir. İskeçe Belediyesi’nde ise sadece iki Türk memur bulunmaktadır. Yunanistan’ın böyle bir kota belirlemesinin hem eşitlik ilkesine aykırı olduğu hem de ayrımcılık barındırdığı ortadadır. MAZLUMDER olarak Yunanistan’a bu yasayı bir an önce kaldırması ve memur alımında azınlık bireylerini diğer vatandaşlarla eşit standartlara göre değerlendirmesi çağrısını yapıyoruz.¹¹⁵

Yunanistan, Batı Trakya’nın nüfus yapısını değiştirmek uğrunda en etkili yöntem olarak ekonomik baskıyı kullanmaktadır. Bilhassa, Türklerin tapulu yahut tapusuz topraklarının çeşitli vesilelerle ellerinden alınması, Türklere karşı ekonomik mücadelenin temelini oluşturmaktadır. 1923’te Batı Trakya’da toplam arazinin % 85’i Türklere ait iken bu oran günümüzde % 25’lere düşmüştür. 1922’de mübadeleyle bölgeye gelen Rumların Türklerin elindeki toprakları zorla almasıyla başlayan süreç azalmış olsa da devam etmektedir. Azınlığın elindeki arazilerin alınmasındaki başlıca gerekçe kamulaştırma olmuştur. Ancak bazen çeşitli gerekçelerle kamulaştırılan topraklar bu gerekçelerin dışında değerlendirilmiştir. Örneğin 1978 yılında Gümölcine’nin kuzeyinde bulunan 4300 dönümlük arazi askeri amaçla zorla kamulaştırılmıştır. Ancak üzerinde hiçbir

tesis bulunmayan arazi halen boş durmaktadır. Sadece yılda birkaç kez askeri araç eğitimi için kullanılmaktadır. Yine 1978 yılında Gümölcine’nin doğu kesiminde bulunan Seymen, Yahyabeyli, Ambarköy, Uysallı, Kır Vakıf, Çay Vakıf gibi Türk köylerine ait Gümölcine’nin en verimli ovasında 4300 dönüm arazi, sanayi bölgesi yapımı için zorunlu kamulaştırmaya tabi tutulmuştur. Ancak bu arazilerin bir kısmı yıllar sonra Yunanlı çiftçilere düşük fiyatlarla kiralanmıştır.

Bununla birlikte Yunanistan, Türklerin birbirlerine toprak satmasını engellemekte, çeşitli tapu ve kadastro oyunlarına başvura-

***Çeşitli bahanelerle
engellenen yardımlar,
tarım arazilerinin
kamulaştırılması veya
farklı yollarla başkalarına
satılması ve diğer kısıtlayıcı
bir takım uygulamalar
Batı Trakya azınlık halkını
ekonomik olarak sıkıntıya
sokmaktadır.***

rak, kasıtlı istimlâkle Türkleri topraksızlaştırmaya çalışmaktadır. Böylece temel geçim kaynağı toprak olan Batı Trakya Türkleri, topraklarından mahrum edilerek geçinemez bir duruma düşürülüp bölgeden göçe zorlanmaktadır. Nitekim bu yolla pek çok Türk, Batı Trakya’yı terk etmek zorunda kalmıştır.¹¹⁶

Yunanistan’ın AB’den gelen tarım kredilerini bölge halkına, gecikmeli de olsa, dağıtması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Ancak bu alanda Yunanistan’ın bu

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

bölgeyle ilgili tarım politikaları ve uygulamaları bölgede yaşayan azınlık yurttaşlarının haklarını hala yeterli seviyede koruyamadığını göstermektedir. Yunanistan'da tütün yetiştirilen bölgelerden tütüncülerin hiçbir sendikal örgütünün bulunmadığı tek bölge Trakya'dır. 1990'lı yıllarda Batı Trakya'ya eski Sovyetler Birliği ülkelerinden Yunan kökenli (Pontus Rumları) ve Rus göçmenler yerleştirilmeye başlamıştır.¹¹⁷ Tütün ekme izinleri azınlık rençberlerinden alınıp, göçmenlere verilmeye başlamıştır. Bu da Azınlık mensupları arasında işsizliğin artmasına yol açmıştır. Ayrıca yakın zamana kadar azınlık mensuplarına tarım işletmeleri için elektrik verilmemekteydi. Yunan hükümetleri, uzun yıllar, Trakya'daki çoğunluk mensubu Yunanlıları, azınlık Türklerinin mülkiyetindeki tarlaları (ve diğer taşınmazları) satın alabilenler diye, elverişli şartlarla verilen (düşük faizli, ödeme süresi uzun) kredilerle destekliyordu. Komplocu bir hava içinde ve gizli olarak dağıtılan bu kredilere "milli maksatlı" krediler adı verildi. Bu kredilerle, azınlık mensuplarının sahibi oldukları malları elden çıkarmaları ve Trakya'yı terk etmeleri kolaylaşıyordu. Böylelikle, çok sayıda taşınmaz mal ve tarım el değiştirdi, azınlık mensuplarından çoğunluk mensuplarına geçti. Yerel Yunanca basında "milli maksatlar" kredilerin dağıtımında büyük yolsuzluklar yapıldığı zaman zaman yazılmışsa da, bu kredilerin hangi kişilere, hangi Türkün malını satın almak için, ne kadar ve hangi şartlarla verildiği hiçbir zaman açıklanmadı. Zira konu, bir "milli sır" kabul edilmektedir ve ifşa edilmesi sakıncalı görülmektedir.¹¹⁸

Çeşitli bahanelerle engellenen yardımlar, tarım arazilerinin kamulaştırılması veya farklı yollarla başkalarına satılması ve diğer kısıtlayıcı bir takım uygulamalar Batı Trakya azınlık halkını ekonomik olarak sıkıntıya sokmaktadır. Yunanistan bu konuda Batı Trakya Türk azınlığına uyguladığı dolaylı

ekonomik baskıları tamamen ortadan kaldırmalı ve ekonomik alanda diğer yurttaşlarla eşit bir pozisyon sağlamalıdır.

DEĞERLENDİRME

Yunanistan sosyal ve ekonomik alanda vaat ettiklerinin yanında hala hiçbir ciddi girişimde bulunmamıştır. Vakıfların durumu, şehir planlamaları neticesinde doğan mağduriyetler, ekonomik alandaki baskılar, cami onarımında karşılaşılan engeller, insanların mallarına yönelik yapılan ırkçı saldırılar, kamulaştırma ve istimlak sorunları, kamu ve üniversite alımlarındaki kota uygulamaları, taşınmaz alımında sınır bölgesi uygulaması nedeniyle karşılaşılan sorunlar,¹¹⁹ gibi bir takım sorunlar hala sürmektedir. Bu sorunların yanında, nadir de rastlansa, kamusal hayattaki her türden ayrımcılık vakaları da sürmektedir.¹²⁰ Bu husus ABD Uluslararası Din Özgürlüğü 2010 Yunanistan Raporu'nda da dile getirilmektedir. Raporda Azınlık ile ilgili olarak Batı Trakya'daki Müslüman azınlığın kamu istihdam sektörü ile devletin sahip olduğu sanayi kuruluşlarında yeterli derecede temsil edilmediği ifade edilmektedir.¹²¹ AB'ye uzun yıllardan beri üye olan bir devletin azınlık haklarıyla ilgili hala ciddi denebilecek girişimlerinin olmaması oldukça şaşırtıcı ve üzüntü vericidir. Son yıllarda Papandreu hükümetinin bu yöndeki olumlu niyet ve söylemleri olsa da hükümetin azınlık politikasının genel çerçevesi ise net değildir. Sosyal alanda sıkışmış ve ekonomik olarak ülkenin gerisinde yaşayan bir halk olan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının diğer haklarının yanı sıra en acil ve hayati olarak giderilmesi gereken hakları sosyal ve ekonomik alandaki haklarıdır. Yunan hükümetinden beklenti, diğer haklarla beraber bu alandaki sorunları iyileştirecek ciddi bir politika geliştirmesi ve eyleme geçmesidir.

.....

Sosyal ve Ekonomik Haklar Alanında Yaşanan İhlaller

⁹³<http://www.batitrakya.org/bati-trakya/insan-haklari/ekonomik-hayat.html>

⁹⁴Her azınlık köyünün kendi küçük bir vakfı vardır ve küçük köy vakıflarının statüsü biraz değişiktir.

⁹⁵Turgay Cin, a.g.m. s. 159

⁹⁶<https://www.abttf.org/html/index.php?link=detay&id=65&arsiv=1&typ=1>

⁹⁷http://ulusalkanal.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=21886:erdoandan-qazinlik-vakiflariqna-jest&catid=56:tuerkiye4&Itemid=168

⁹⁸<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/555-yunanistana-cagri-bizim-mallarimizin-idaresi-de-bize-verilsin.html>

⁹⁹Bir Mütakabiliyet Hikayesi: Yunanistan ve Türkiye’de Azınlık Vakıfları, TESEV Raporu, 2010, s. 13.

¹⁰⁰Batı Trakya azınlığına ait olan vakıfların bir listesini TESEV’in “Bir Mütakabiliyet Hikayesi: Yunanistan ve Türkiye’de Azınlık Vakıfları” adlı raporunda bulabilirsiniz.

¹⁰¹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/636-milletvekillerimizin-cabala-ri-sonucu-azinligimizin-iki-buyuk-sorunu-cozuldu.html>

¹⁰²<http://www.millet.gr/haber.php?haberid=23898>

¹⁰³http://www.batitrakyalilar.com/dev/det_haber.asp?id=1641

¹⁰⁴http://www.batitrakyalilar.com/dev/det_haber.asp?id=1592

¹⁰⁵<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/10-yenicemahalle-halk-evlerinin-yklnmasna-kar-ayakta.html>

¹⁰⁶<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/123-yenicemahalle-istimlaknda-geri-adm.html>

¹⁰⁷<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/118-vakf-arazisi-uezerine-kilise-ina-ediliyor-.html>

¹⁰⁸<http://www.batitrakya.org/component/content/>

<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/476-bati-trakyada-turk-azinligin-mal-varligina-yonelik-saldirilar-artarak-devam-ediyor.html>

¹⁰⁹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/492-atinada-turk-sehitligine-cirkin-saldiri.html>

¹¹⁰<http://www.batitrakya.org/component/content/article/28-stelyo-berberakis/470-papandreu-sikintilar-giderilecek.html>

¹¹¹<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/256-yunanistandan-tuerk-aznlik-aclm.html>

¹¹²http://www.tbmm.gov.tr/komisyoin/insanhaklari/belge/kr_19BatiTrakya.pdf

¹¹³<http://www.batitrakya.org/component/content/article/6-bati-trakyadan-haberler/636-milletvekillerimizin-cabala-ri-sonucu-azinligimizin-iki-buyuk-sorunu-cozuldu.html>

¹¹⁴<http://www.mfa.gov.tr/bati-trakya-turk-azinligi.tr.mfa>

¹¹⁵<http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2009/127313.htm>

¹¹⁶Salim Gökçen, “Yunanistan’ın Batı Trakya Politikası”, s. 55

¹¹⁷http://www.tbmm.gov.tr/komisyoin/insanhaklari/belge/kr_19BatiTrakya.pdf

¹¹⁸<https://www.abttf.org/html/index.php?link=detay&id=66&arsiv=1&typ=1>

¹¹⁹<http://www.westtrakien.com/batitrakya/sorunlari/haklarininihlali.html>

¹²⁰<http://www.batitrakyalilar.com/dev/kronoloji/orgut-lenme.asp>

¹²¹http://aktueldergi.de/index.php?option=com_content&view=article&id=1678:abd-dileri-bakanl-din-oezguerlueue-2010-yunanistan-raporunu-yaaymlad&catid=14:amerika&Itemid=37

Vatandaşlıktan Çıkartılmalar

Yunanistan'ın Batı Trakya'da Türk nüfusu azaltma politikasının bir uzantısı olan vatandaşlıktan çıkarma uygulaması 1955 tarihli ve 3370 sayılı yurttaşlık Yasası'nın 19. Maddesine dayanmaktadır. Bu maddeye göre; "Yunan (Grek) etnik kökeninden olmayan bir kişi, geri dönme niyeti olmaksızın Yunanistan'dan ayrılırsa, bu kişinin Grek yurttaşlığını yitirdiğine hükmedilebilir. Bu hüküm, yurtdışında doğmuş ve oturmakta olan Grek olmayan etnik kökenli kişileri de uygulanır. Ana babasının ikisi birden veya hayatta olanı yurttaşlığını yitirmiş olan reşit olmayan çocuklardan yurt dışında yaşayanlarda yurttaşlığını yitirmiş olarak ilan edebilir. Yurttaşlık Konseyi'nin aynı yönde alacağı karara dayanarak bu konularda İçişleri Bakanlığı karar verir." ¹²²

Batı Trakya'da yaşayan Türk nüfusunu mümkün olduğunca azaltmayı amaçlayan Yunan yönetimi, bu madde ile yurtdışına giden bir azınlık üyesi hakkında resmen vatandaşlıktan çıkarma kararı verebilmektedirler. Yunanistan Anayasası'nın 4. maddesine göre her Yunan vatandaşı yurtdışına gitme ve yurda dönme özgürlüğüne sahiptir. Ancak bu maddeye rağmen 19. Madde ile birçok azınlık mensubu kendilerine hiçbir tebligat yapılmadan keyfi bir biçimde vatandaşlıktan çıkartılmıştır. Kanunda "geri dönme niyeti olmaksızın" ifadesi yer almaksızın Türkiye'ye gelip

bir süre sonra Yunanistan'a dönmek isteyen çok sayıda azınlık mensubu Türk, vatandaşlıktan çıkarıldıklarını sınır kapılarında öğrenmişlerdir. Bu kişilerin haklarını aramak için dahi Yunanistan'a girmelerine müsaade edilmemiştir. Vatandaşlık hakkını yitiren bir azınlığın bu tekrar kazanması neredeyse imkânsızdır. Yunan Vatandaşlık Yasası'nın 19. maddesi, 11 Haziran 1998'de çıkarılan hükümet kararnamesiyle kaldırılmıştır. Ancak, karar geriye dönük olarak uygulanmadığı için vatandaşlıktan çıkarılan Türklerin mağduriyeti devam etmektedir. 1998 yılına

ait Yunan resmi makamları bu tarihe kadar 60 bin kişinin vatandaşlıktan çıkarıldığını ifade etmektedir.

YDP Gümölcine (Rodop) Milletvekili İlhan Ahmet'in Nisan 2005'te Yunanistan meclisine vermiş olduğu soru önergesi ilginç sonuçlar ortaya koymuştur. Yunanistan İçişleri Bakanlığı, vatandaşlık yasanın 19. Maddesi uyarınca Batı Trakya ve On iki Adal-

larda 46.638 Türk'ün Yunan vatandaşlığından çıkarıldığını açıklamıştır. Vatansız duruma düşürülenlerin sonradan doğan çocukları da hesaba katıldığında bu yasanın 20-30 bin civarında dolaylı mağduriyete yol açtığı belirtiliyor. ¹²³

Yunanistan İçişleri Bakanlığı ayrıca Türk vatandaşlığı olduğu halde Yunanistan'da oturanların "vatansız" kimliği alabileceklerini

Kanunda "geri dönme niyeti olmaksızın" ifadesi yer almaksızın Türkiye'ye gelip bir süre sonra Yunanistan'a dönmek isteyen çok sayıda azınlık mensubu Türk, vatandaşlıktan çıkarıldıklarını sınır kapılarında öğrenmişlerdir.

Vatandaşlıktan Çıkarılmalar

ve yeniden Yunan uyruğuna girebilmeleri için başvuru haklarının olduğunu, bu başvurularınsa Vatandaşlık Kurulu tarafından değerlendirilebileceğini belirtmiştir. Yunanistan İçişleri Bakanlığı, açıklamasında daha vatandaşlık için başvuran ve istekleri reddedilen kişilerin yeniden başvuru haklarının bulunduğunu belirtmektedir. Kamu Düzeni Bakanlığı tarafından yayımlanan bildiri ise bugüne kadar 115 bin Batı Trakyalı Türk'e uyruksuz kimliği verildiği ifade edilmektedir. Yunanistan'da yaşayan mağdurlar, vatandaş olmamaları nedeniyle diğer yurttaşlarla eşit ekonomik ve toplumsal koşullara sahip değildirler. Bu kişiler ekonomik olarak bir takım süreçlere katılamamakta, bağımlı olarak yaşamakta, sağlık güvencesinden de yoksun bırakılmaktadırlar. Bu durum uygulamanın bir diğer dramatik boyutudur.¹²⁴

Yunanistan'ın sınırları içerisinde yaşamakta olan ve etnik olarak Yunan olmayan halklara karşı baskı ve asimilasyon politikaları, Yunanistan'a göre 47 bin, azınlığa ve diğer insan hakları örgütlerinin araştırmalarına göre 60 bin kişinin vatansız ya da vatandaşlık dışı bırakılmalarıyla sonuçlanmıştır. Bu, uzun yıllardır sürdürülen daha homojen bir Yunanistan yaratma çabalarının fiili tezahürü ve etnik temizliğin araçlarından biri olarak değerlendirilmelidir. Vatandaşlıktan çıkarılanların sayısının bugünkü Batı Trakya nüfusunun neredeyse üçte birini oluşturduğu düşünüldüğünde, sorunun ne kadar hassas olduğu anlaşılmaktadır.

BTDD yetkililerine Türkiye'nin vatansız duruma düşen kişileri ne oranda vatandaşlığa aldığını sorduk. Yetkililer belki vatandaşlığa geri almırlar diye düşündüğünden Türkiye'nin ilk başlarda bunları vatandaşlığa almak istemediğini ancak bir takım istisnalar dışında şu an Türkiye'de mukim olan Batı Trakya vatandaşlarının hemen hepsinin vatandaşlığa alındığını belirttiler. Vatandaşlığa alınmayan istisna kişilerin ise yanlış veya

hatalı belge ihdas ettiklerinden vatandaşlığa alınamadıklarını sözlerine eklediler.

GAZETECİ SELAHATTİN GALİP OLAYI

Yunanistan'ın vatandaşlıktan çıkarılma uygulamasının ırkçı ve azınlık düşmanı olduğunu ispat eden gazeteci Selahattin Galip'in vatandaşlıktan çıkarılma öyküsü bu meseleyle ilgili fazla söze gerek bırakmayacak mahiyettedir. Gazeteci Selahattin Galip aynı zamanda azınlık içinde aktivist kimliğiyle tanınan bir kişidir. Bir ziyaretten sonra Türkiye'den dönen Galip vatandaşlıktan çıkarıldığını öğrenir. Ardından karar ile ilgili Danıştay'a açtığı davayı kazanır. Vatandaşlığını tekrar kazandıktan kısa bir süre sonra ise yurtdışında Yunanistan aleyhine faaliyet gösterdiği iddiasıyla Vatandaşlık Yasası'nın 20. Maddesi uyarınca vatandaşlığı tekrar yitirilir. Yunanistan aleyhine faaliyet göstermesine delil olarak ise İstanbul'da bulunan BTDD ile ilişkisi gösterilir.¹²⁵

Yunanistan eski vatandaşlık yasanını kaldırmış olsa da yasanın altında yatan homojen bir Yunan halkı yaratma gayesinden vazgeçtiğine dair güçlü kanaatler uyandırmaktan hala uzaktır. Bu konuda Yunanistan'ın yapması gerekli en önemli şey yasayı mağdurların lehine yorumlayarak geriye yürütmesi yani mağdur olan kişileri vatandaşlığa geri almasıdır. Aksi durum bu ırkçı yasanın yazılı olmasa da hala devlet zihniyetinde var olduğu anlamına gelecektir.

¹²²Baskın Oran, "Batı Trakya'daki Müslüman Türk Azınlığı" s.213

¹²³Cem Şentürk, "Kanunlaştırılan Irkçılık: Yunan Vatandaşlık Yasasının 19. Maddesi İle Vatandaşlıktan Çıkarılmalar ve Mağdurların Sorunları", Bilimsel Araştırmalar Serisi No:2, s. 7.

¹²⁴Cem Şentürk, "Kanunlaştırılan Irkçılık: Yunan Vatandaşlık Yasasının 19. Maddesi İle Vatandaşlıktan Çıkarılmalar ve Mağdurların Sorunları", Bilimsel Araştırmalar Serisi No:2, s. 18.

¹²⁵Cem Şentürk, "Kanunlaştırılan Irkçılık: Yunan Vatandaşlık Yasasının 19. Maddesi İle Vatandaşlıktan Çıkarılmalar ve Mağdurların Sorunları", Bilimsel Araştırmalar Serisi No:2, s. 10.

Kronoloji

14 Eylül 1829 Edirne Anlaşması ile Yunanistan'a bağımsızlık verildi.¹²⁶

Mart 1878 Rus işgaline karşı Rodop'ta silahlı direniş başladı.

1912–1913 Balkan Savaşları. Batı Trakya Türkiye'nin elinden çıktı.

31 Ağustos 1913 "Garbi Trakya Hükümeti Muvakkatesi" kuruldu.

28 Ocak 1920 Misak-ı Milli kabul edildi ancak, Batı Trakya'nın hukuki durumunun belirlenmesi halk oylamasına (plebisit) bırakıldı.

23 Mayıs 1920 Batı Trakya'da Yunan idaresi başladı.

24 Temmuz 1923 Lozan Barış Anlaşması imzalandı.

1936 Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği kuruldu.

20 Nisan 1951 Türkiye-Yunanistan Kültür Anlaşması imzalandı.

2 Aralık 1952 Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Batı Trakya'yı ziyaret etti. Gümülcine'de Celal Bayar Lisesi açıldı.

27 Ağustos 1953 Yunanistan'dan göç edenlerin mülklerine, devletin el koymasını öngören 2536 sayılı yasa kabul edildi.

28 Ocak 1954 Azınlık Okulları Eğitim Kanunu (3065 sayılı Mareşal Papagos Kanu-

nu) yürürlüğe girdi.

7 Ocak 1970 Gümülcine Türk Gençler Birliği'nin Türk alfabesiyle yazılmış olan "Türk" ifadesi bulunan tabelası kaldırıldı.

21 Ocak 1972 Okul encümenlerinin yetkilerini ortadan kaldıran 1109 sayılı KHK yürürlüğe girdi.

3 Mart 1972 Hükümet genelgesiyle, okul isimlerindeki Türk ifadesi kaldırıldı.

Aralık 1972 Haberleşme ve yazışma ile basın ve örgütlerde Türkçe yer isimlerinin kullanılması 1260 sayılı yasa ile yasaklandı.

22 Aralık 1972 Tabakhane Camii, Yunan makamlarınca yıkıldı.

Şubat 1973 Türkçe radyo ve müzik dinlenilmesi, Türk filmi ve televizyonu seyredilmesi yasaklandı.

1976 Dedeağaç ve Susurluk Köyü Türk Okulları ile Miri Köyü Camii yakıldı.

1977 Azınlık okullarında sadece Selanik Özel Pedagoji Akademisi mezunlarının öğretmenlik yapmasını öngören 695 sayılı yasa çıkarıldı.

1978 Bakanlık kararnameleleri ile Türk okullarındaki Türkçe dersler ve dersliklerin sayısı azaltıldı.

15 Kasım 1983 KKTC'nin ilanının ardından Batı Trakya'da baskılar arttı.

Kronoloji

1-2 Aralık 1983 GTGB ve Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği tabelaları polis tarafından indirildi.

Kasım 1984 İsminde “Türk” ifadesi bulunan İTB, GTGB ve Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği mahkeme kararı ile kapatıldı.

2 Haziran 1985 Gümölcine müftüsünün ölümünün ardından Yunan hükümeti, yerine önce müftü naibi atadı. 1990’da da önce naip olan kişiyi müftü olarak atadı. Böylece bugüne kadar devam eden müftü sorunu ortaya çıktı.

28 Mart 1987 İskeçe Hürriyet Camii bombalandı.

20 Kasım 1987 Yunan Yargıtayı “Türk” ifadesinin resmi kullanımını yasakladı.

29 Ocak 1988 Gümölcine’de Türkler yürüyüş gerçekleştirdi. Bu yürüyüş, Batı Trakya Türk azınlığı tarihindeki ilk sokak gösterisi oldu. Yaklaşık 15 bin kişinin katıldığı mitingde, Yunan polisinin saldırıları sonucu 30 kişi yaralandı.

1989 Eski SSCB ülkelerinden, özellikle Gürcistan’dan Yunanistan’a göç eden Pontuslular, Batı Trakya’ya yerleştirilmeye başlandı.

18 Haziran 1989 Parlamento seçimlerinde Türkler, ilk kez bir bağımsız milletvekili çıkardı.

25 – 26 Ocak 1990 Milletvekili Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif “Türküm” dedikleri için hapis cezasına çarptırıldılar.

29 Ocak 1990 Yunan 6-7 Eylül’ü. Bir Yunanlının Türkler tarafından öldürüldüğü-

ne dair yalan haber üzerine Yunanlı fanatikler Türklere saldırdı. Türklere ait yüzlerce dükkân yağmalanıp tahrip edildi. Yunanlıların önünden kaçan Türkler GTGB binasına sığındı.

Kasım 1990 Türk azınlığın bağımsız milletvekili çıkarmasını engellemek için %3’lük baraj sistemi getirildi.

1991 Miçotakis’in Bölgeye Ziyareti ve yasalar önünde eşitlik (isonomia isopolitia) sözünü vermesi ve polis devleti uygulamasında yumuşama

24 Temmuz 1995 Sadık Ahmet şüpheli bir trafik kazasında hayatını kaybetti.

1996 Türklere cami ve evlerini tamir ettirme ile ev yaptırma izinleri verilmeye başlandı.

11 Haziran 1998 Yunanistan Vatandaşlık Yasası’nın 19. maddesi yürürlükten kaldırıldı.

27 Ocak 1999 İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Ağa, 1996 yılında yayınladığı bir mesaj nedeniyle, atanmış müftünün makam ve yetkisini gasp ettiği gerekçesiyle, 17 ay hapis cezasına çarptırıldı.

1 Aralık 1999 İskeçe Seçilmiş Müftüsü Mehmet Emin Ağa, 1998 yılında yayınladığı mesajda “İskeçe Müftüsü” dediği için, makam gaspında bulunduğu gerekçesi ile altı ay hapis cezasına mahkûm edildi.

15 Aralık 1999 AİHM, Gümölcine Seçilmiş Müftüsü İbrahim Şerif’in Yunanistan aleyhine açmış olduğu davada, Yunanistan’ı oy birliği ile mahkûm etti.

.6 Temmuz 2000 AİHM, İskeçe Eczacı-

Kronoloji

lar Derneği'ne beş yıldır üye alınmadığı için eczane açamayan bir Türk'ün açtığı davayı kabul etti ve Yunanistan'ı tazminat ödemeye mahkûm etti.

17 Ocak 2003 21 Mart 2001 tarihinde kurulan Rodop İli Türk Kadınları Kültür Derneği'nin 20 Eylül 2002 tarihinde Rodop İstinaf Mahkemesi'nde görüşülen "Kuruş Dilekçesi" davasının kararı açıklandı ve mahkeme ismindeki "Türk" kelimesi nedeniyle, böyle bir derneğin kurulamayacağını belirtti.

25 Nisan 2003 Yunanlı fanatikler tarafından Cuma günü sabah namazının ardından Mehmet Emin Ağa'yı hedef alan bir saldırı gerçekleştirildi.

7 Mart 2004 Genel seçimlerin yapıldığı gün İskeçe'ye bağlı tarihî Okçular Camii fanatik Yunanlılar tarafından yakıldı.

7 Şubat 2005 1984 yılından bu yana devam eden İTB'nin kapatma davası derneğin aleyhine sonuçlandı.

4 Eylül 2009 Okçular Camii yine kundaklandı.

21 Mart 2010 GTGB'nin camıları kırıldı.

20 Aralık 2010 Gündem gazetesine 150 bin, Millet gazetesine 120 bin Euro tazminat cezası verildi.

3 Şubat 2011 Alaca ve Uysallı Köyü Camilerine saldırı

8 Eylül 2011 Atina'ya cami yapılması Yunan Meclisi tarafından onaylandı.¹²⁷

.....
¹²⁶Bu kronolojinin düzenlenmesinde bizlere katkıda bulunan BAKEŞ Yetkililerine şükranlarımızı sunarız.

¹²⁷Bu kronolojinin hazırlanmasında <http://www.batit-rakya.org> adlı siteden faydalanılmıştır.

Sonuç Ve Öneriler

Türkiye’de azınlıklar meselesi gündeme geldiğinde çok hatırlanmayan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı, hem Türkiye’deki hem de Yunanistan ve özellikle AB ülkelerindeki insan hakları kuruluşları savunucularının ihmal ettiği bir bölgedir. Bir “ulusal azınlık” olan Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının vatandaşlık hakları önemli oranda düzelmişken hala azınlık statüleri Yunanistan tarafından hiçe sayılmaktadır.

Sorunun tarihsel temelleri Balkan Savaşları ile I. Dünya Savaşı’ndan sonrası gelişen süreçlere dayanmaktadır. Lozan Barış Antlaşması görüşmeleri sırasında Fransa’nın ve İngiltere’nin Fener Rum Patrikhanesi’nin İstanbul’da kalması yönündeki ısrarı ile Yunan tarafının İstanbul’da yaşayan Rum azınlığın mübadele dışı tutulmasını istemesi üzerine Türkiye de Batı Trakya Türklerinin mübadele dışı kalmasını istemişti. Mübadeleyle homojen bir ulus-devlet formuna kavuşmayı hedefleyen Türkiye, İstanbul Rumları ve Patrikhane konusunda başının sürekli ağrıyacağını bildiğinden Yunanistan’a karşı bir koz olsun diye Batı Trakya Türklerini mübadele dışı tutmayı başaramamıştı. Sonuçta her iki devlet LBA’da azınlıklarla ilgili bir takım yükümlülükler üstlenmiş oldu. Bu yükümlülükler ana hatlarıyla Türkiye ve Yunanistan’da yaşayan dinsel azınlıklara eğitim, din, hukuk gibi alanlarda özerklik tanırken azınlıkların vatandaşlık haklarından, diğer yurttaşlarla eşit oranda faydalanmalarına dair güvenceler sağlamaktaydı.

Ancak sonraki yıllarda antlaşmanın iki ülke tarafından sürekli ihlal edildiği görüldü. Her iki ülke de ihlalleri antlaşmada var olduğunu söyledikleri “mütekabiliyet” ilkesine dayandırmaktaydı. Yunanistan soruna, hala, insan hakları perspektifinden uzak sığ bir çerçeveden bakıyor. Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına yönelik gerçekleştirdiği haksız uygulamaları Lozan’ı çarpıtarak ve Lozan’da olduğunu iddia ettiği mütekabiliyet ilkesine dayandırarak meşrulaştırmaya çalışıyor.

Yunanistan ülkesi tarafından dahi “uysal” ve uyumlu oldukları kabul edilen Türk azınlığın engellenmiş bulunan azınlık haklarının verilmemesi nedeninin başında Yunanistan’ın bir dönem yoğun bir şekilde uygulayıp da başaramadığı asimilasyon politikası gelmektedir. Azınlığı “Yunan kökenli Müslümanlar” olarak tanımlayan Yunanistan, böylelikle azınlığın “Türk” kimliğini unutmasını amaçlamıştı. Yunanistan özellikle ekonomik ve dini baskılarla azınlığı ciddi oranda yıpratmış olsa da azınlığın direnme gücü sayesinde, asimilasyon politikasında muvaffak olamamıştır.

Azınlığın karşılaştığı ayrımcılığın ikinci temel nedeni dinsel farklılıktır. Yunanlılık kimliğinin içerisinde var olan güçlü dini söylem, Türklere karşı olan tarihsel hasımlığın din üzerinden somutlaşmasını da beraberinde getirmektedir. Buna ek olarak Batı Trakya’da yaşayanların Türklerin kalıntıları olarak görülmesi ise, Yunanistan’daki dinsel ayrımcılığın ve nefretin oluşmasındaki bir diğer sebebi yaratmaktadır. Bu yaygın nefret kendisini en çok (sözlü ve fiili saldırılar şeklinde) dini alanda dışa vurmaktadır.

Sonuç Ve Öneriler

Batı Trakya Müslüman Türk azınlığına dini, hukuki ve idari özerklik gibi Lozan'da tanınmış bir hak olan eğitim hakkı ve özerkliği meselesi azınlığın en güncel ve acil meselesi olarak değerlendirilebilir. Azınlığın eğitim hakkı meselesinde bulunduğu nokta hala insan hakları standartlarından uzak bir görünümde. Önemli bir kısmı eğitimsiz çiftçilerden oluşan azınlığın okuyan kesiminin de kaliteli bir eğitimden faydalanamaması bu bölgenin Yunanistan'ın eğitim seviyesi en düşük bölgesi olmasına neden olmuştur. Bu bilançonun oluşmasındaki baş sorumlu ise Yunan politikalarıdır.

Azınlık için ciddi bir yara olan SÖPA'nın kapatılıp yerine daha bilimsel ve nitelikli bir kurum olması beklenen Selanik Aristo Üniversitesi Pedagoji Fakültesi bünyesinde seçmeli ders uygulaması suretiyle öğretmen yetiştirilmesine başlanması ayrıca Türkiye'den ders kitapları getirilmesinin önündeki engellerin kaldırılması Yunanistan'ın bu alanda attığı ender somut adımlardan. Özellikle SÖPA ile ilgili atılan adım son yıllarda Batı Trakya Azınlığıyla ilgili atılan en önemli adımlardan biridir. Ancak Azınlık hala eğitimin özerkliği, anaokulları, öğretmen sorunu, azınlık liselerinin niteliksizliği ve yetersiz sayıda olması, eğitim araç gereçlerinin donanımsızlığı, bazı azınlık okullarının mülkiyeti meselesi gibi birçok sorunun çözüme kavuşmasını bekliyor. Özellikle çocuklarının ana dilini git gide unutmasından korkan ebeveynler her şeyden önce bu sorunun çözülmesini istiyor.

İnanç özgürlüğü alanında son 10 yılda Avrupa'da yükselen İslam ve yabancı karşıtı söylemin de etkisiyle, geleceğe dair bir iyileşmenin olacağını söylemek git gide zorlaşmaktadır. Yunan hükümetinin bu alanda yaşanan sıkıntıları çözmek için henüz ciddi bir politika üretememiş olması ve yaşanan sözlü ve fiili saldırıların üzerine gitme hususunda bir kararlılık gösterememesi bu kaygıların daha da derinleşeceğine dair kanaatleri haklı çıkarmaktadır. Yunanistan'da din üzerinden üretilen ayrımcı söylemin adreslerinden birinin de kilise olduğunu görüyoruz. Yunanistan'daki Hıristiyanlık vurgusunun ve İslam karşıtı söylemin besleyicisi konumundaki Ortodoks kilisesinin ülkedeki İslam karşıtı eylem ve saldırıların artmasında üzerine düşen yatıştırıcı olma görevini üstlenmemektedir. Müftülük problemiyle ilgili yasa değişikliğiyle ilgili haberler olumlu adımlar olarak görülse de azınlığı tatmin etmekten uzak olmakla birlikte atanmış müftü sorununu gerçek anlamda çözecek nitelikte değildir. Müftülük probleminin bir an önce azınlığın istediği şekilde giderilmesi ve dinsel mekânlara yönelik nefret saldırılarını gerçekleştirenlerin bulunup adalete teslim edilmesi çağrısını yapıyoruz.

Yunanistan'ın "Türk" sözcüğünü yasaklaması da açık bir insan hakları ihlalidir. Bu konuda Yunanistan'ın tek gerekçe olarak Lozan'daki ifadeyi göstermesi nesnellikten uzak olmasının yanı sıra çağdışı bir gerekçedir. Günümüzün insan hakları standartları ve ulusal azınlıklar konusunda kaydedilen ilerleme herhangi bir topluluğun kendisini istediği gibi tanımlayabilme hakkının olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Pomaklarla ilgili hem Türkiye'nin hem de azınlığın bazı problemleri yaklaşımını olduğunu belirtmeliyiz. Batı Trakya'da yaşayan Müslüman azınlığın hak arayışlarında Azınlığın ayrılmaz unsuru olan Pomakların Yunanistan'ın bölme politikalarına karşı Azınlık tarafından öne sürülen tezlerin Pomakların ırksal aidiyetleriyle değil tarihsel, kültürel ve hukuki olarak Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığının bir parçası olduğu daha öncelikli olarak vurgulanmalıdır.

Basının son zamanlarda maruz kaldığı davalar azınlığı susturmaya yönelik engellemeler

Sonuç Ve Öneriler

olarak algılanmaktadır. Bu bağlamda Hara Nikopoulou davasının yakın takipçisi olacağımızı belirtmek istiyoruz. Para cezaları ve saldırılar dışında azınlık basını ekonomik sıkıntılarla da mücadele ediyor. Azınlık artan saldırılar ve para cezaları nedeniyle ifade hürriyetini kullanmakta çekinmekte ve kendilerini oto sansüre tabi tutmaktadır.

İrkçı bir madde olan Vatandaşlık Yasası'nın 19. Maddesinin kaldırılması olumlu bir gelişmedir. Ancak Yunanistan bu maddeden dolayı vatandaşlıktan çıkarılanların tekrar vatandaşlığa kabul edilmesi için gerekli idari ve yasal düzenlemeleri hala gerçekleştirmemiştir. Bu konudaki somut adımların atılmasını yakından takip etmekteyiz.

Türkiye'nin geçtiğimiz aylarda vakıflar yasasını kabul etmesi Türkiye'de yaşayan azınlığa yönelik atılmış çok tarihi bir adımdır. Ancak Yunanistan Türk Vakıflarıyla ilgili adımlar atmaktan hala geri durmaktadır. Azınlık vakıflarının tümünden azınlığın eline verilmesi ve vakıf mallarının adeta yağma edilerek azınlığından elinden çıkarılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir. Bunların yanında istihdam sorunu ile kamu alanındaki ayrımcı uygulamalar da dâhil olmak üzere ekonomik alandaki bütün ayrımcılık ve baskı uygulamalarının kalkması gerekmektedir. Yunanistan'ın bu konuda daha önce attığı bazı olumlu adımları devam ettirmelidir.

Sonuç olarak Türkiye ve Yunanistan, azınlıklar meselesinde Lozan hükümlerini bir kenara bırakmadan ama sorunu mütekabiliyet meselesine indirgemekten de vazgeçerek ve insan haklarının geldiği noktayı esas alarak karşılıklı güven ilişkisi içinde çözmek zorundadır.

Birinci Dünya Savaşı'nın azınlık rejiminin dönemsel kaldığı gerçeğinden hareketle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelişen insan hakları kavramının, azınlık haklarında yeni ve daha makul bir perspektif taşıdığıın esas alınması gerektiği açıktır. Aksi durumda mesele siyasi boyutta keskin ama dramatik bir şekilde çözülmeye çalışılır ki bu da ne bu yola başvuran devletlere ne de azınlıklara bir yarar getirir.

Batı Trakya Türk azınlığının sorunlarının en pratik çözüm yeri AB'dir. Bundan ötürü AB'nin bu konuda adımlar atmasının sağlanması gerekmektedir. AB'nin bir dönem Avusturya'ya uyguladığı ilişkileri dondurma kararının Yunanistan için de düşünülmesi gerekmektedir. Türkiye de Yunanistan'a karşı gücü ölçüsünde, insan haklarını saklı tutmak kaydıyla, bazı yaptırımlar uygulamalıdır. Ayrıca Türkiye'nin LBA'nın uygulanması ve bir ulusal azınlık olarak Batı Trakya Türk azınlığının her türlü haklarının geri verilmesi için BM nezdinde daha aktif girişimlerde bulunması gerekmektedir.

ÖNERİLER:

Yunanistan,

- Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının haklarını Türkiye'deki Rum azınlığa endekslemekten vazgeçmelidir.
- Azınlık Vakıf mallarının idaresi ve kullanımı yönünde beklentilere cevap vermelidir.
- Vakıf idare heyetleri eliyle vakıf mallarının yağma edilmesinin önüne geçmeli ve ant-

Sonuç Ve Öneriler

laşmalara uygun olarak vakıfların idaresini azınlığın eline vermelidir.

- Basın özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırmalı ve bu konudaki ayrımcılığı sona erdirmelidir. İfade özgürlüğüne yönelik açılan davaların adilane bir şekilde gerçekleşmesinin takipçisi olmalıdır.
- Yunan hükümeti AB müktesebatına uyumlu azınlık politikaları izlemelidir.
- Azınlık bireyleri eğitim hakkından eşit derecede faydalanabilmelidir ve öğrenci adaylarının belirlenmesi şeffaf bir süreçte işlemelidir.
- Müftülük sorununu azınlığın istekleri doğrultusunda çözüme kavuşturmalı, Müslüman azınlığın kendi dini liderlerini belirleme hakkını iade etmelidir.
- Türk kelimesinin önündeki engelleri kaldırmalı ve dernekleşmede bu ismin kullanımının önünü açmalıdır. Bu konuyla ilgili verilmiş olan AİHM kararlarını derhal uygulamalıdır.
- Eğitim konusunda sorunları temelden çözecek en önemli adım olarak okulların denetimini gerçek anlamda azınlığa bırakmalı ve eğitimdeki ırkçı ayrımcılığa son vermelidir.
- Dini mekânlar ile azınlık malları ve okullarına yönelik artan saldırıların önüne geçmeli, bunların arkasındaki kişi ve örgütleri bulup yargılamalıdır.
- Ayrımcılık içeren % 3'lük seçim barajını kaldırmalıdır.
- Eski vatandaşlık kanununun 19. maddesinden doğan mağduriyetleri gidermeli ve vatandaşlıktan çıkarılan kişilerin haklarını iade etmelidir.

Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk Azınlık ve temsilcileri ise,

- Hak arama mücadelelerini daha yoğun bir şekilde gerçekleştirmeli ve bunu Avrupa ve Dünya kamuoyuna duyurabilmek için araçlarını buna göre belirlemelidir.
- Karar alma süreçlerinde herkesi dâhil edecek bir ortamı daha fazla yaratmalı, hesap verebilirliği sağlayacak kurumları güçlendirmelidir.
- Kendi içlerindeki muhalif düşünen kişi ve kesimlerle olan ilişkileri yeniden gözden geçirmeli ve kendi içlerinde ayrımcılık tehlikesine karşı tetikte olmalıdır.
- Hak arama mücadelelerini Yunanistan'daki diğer Müslümanlar ve etnik azınlıklarla (Makedonlar, Ulahlar gibi) işbirliği içinde sürdürmeli, bu gruplarla diyalogu üst seviyeye çıkarmalıdır. Yunanistan'ın ırkçı ve ayrımcı bir devlet olduğunun AB ve tüm dünya nezdinde tescil edilmesi için Yunanistan içindeki azınlık ve insan hakları gruplarıyla etkin iletişime geçmelidir.

Sonuç Ve Öneriler

Türkiye,

- Türkiye Batı Trakya sorununun çözümünü çıkmaza sokan “mütekabiliyet” kavramını gündeme getirmekten vazgeçmeli, sorunun çözümü için daha sağlıklı politikalar geliştirmelidir.
- Batı Trakya halkının azınlık ve insan hakları mücadelesini daha fazla desteklemeli ve Batı Trakya halkını sadece Yunanistan’la ilişkiler söz konusu olduğunda hatırlamamalıdır.
- Batı Trakya’daki siyasi yaşamı doğrudan belirleyecek hamlelerden uzak durmalı ve azınlığın bütün taraflarıyla eşit ilişki kurmalıdır.
- Türkiye’de yaşayan Batı Trakya halkıyla dayanışmayı sürekli tutmalıdır.
- Batı Trakya’daki Müslüman Türk azınlığın hakları için BM ve AB nezdinde girişimlerini en üst düzeyde gerçekleştirmelidir.

Son olarak Avrupa Birliği ise,

- Bazı bölgeler söz konusu olduğunda gösterdiği çifte standarda son vermeli ve Yunanistan’ı şımarık çocuğu olarak görmekten vazgeçmelidir.
- Türkiye’deki, başta Rum azınlık olmak üzere, azınlıklarla ilgili gösterdiği hassasiyeti kendi üyesi olan Yunanistan’daki Batı Trakya Türkleri için de göstermelidir.
- Batı Trakya Müslüman Türk halkıyla beraber Yunanistan’daki diğer azınlıkların karşılaştığı büyük haksızlıklar nedeniyle bu ülkeye olan tepkisini daha somut araçlarla ortaya koymalıdır.
- Müktesebat kararlarına uyum sağlanmadığı durumlarda AB mekanizmalarını devreye sokmalıdır. Gerektiğinde Yunanistan’a somut yaptırımlar uygulamaktan kaçınmamalıdır ve Yunanistan’ın Batı Trakya Müslüman Türk azınlığı özelinde benimsediği ırkçı ve ayrımcı tutumu açıkça mahkûm etmelidir.
- Bir dönem Avusturya’ya ırkçılık konusunda gösterdiği tepkinin bir benzerini Yunanistan’a da göstermelidir. Yunanistan’ın ırkçılık ve her türlü ayrımcılığın içine batmış bir ülke olduğunu açıkça ortaya koymalıdır.

Ekler

EK I: Raporla İlgili Görüşülen Kurum, Basın Organları ve Şahıslar

KURUMLAR

Batı Trakya Türk Dernekleri Federasyonu
IRCICA
Gümülcine Başkonsolosluğu
Dostluk Eşitlik ve Barış Partisi
Gümülcine Seçilmiş Müftülüğü
Batı Trakya Türk Azınlığı Danışma Kurulu
BAKEŞ
Gümülcine Türk Gençler Birliği
Yüksek Tahsilliler Derneği
Büyük Müsellim Köyü Kültür ve Folklor Derneği
Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneği
Uhuvvet Kültür ve Eğitim Derneği

BASIN YAYIN ORGANLARI

Gündem Gazetesi
Birlik Gazetesi
Joy FM

ŞAHISLAR

Halit Eren IRCICA Genel Direktörü
Av. Necmettin Hüseyin BTTDD Genel sekreteri
Mustafa Sarnıç Gümülcine Başkonsolosu
Çetin Mandacı PASOK İskeçe Milletvekili
Ahmet Hacıosman PASOK Rodop Milletvekili
Mustafa Çukal Mustafaçova Belediye Başkanı
Mustafa Ali Çavuş DEB Partisi Genel Başkanı
Mehmet Ali Devocioğlu Gümülcine Belediye Başkan Yardımcısı
Cevat Abdurrahman Büyükmüsellim Köyü Derneği Başkanı
İbrahim Şerif Gümülcine Seçilmiş Müftüsü
Ahmet Mete İskeçe Seçilmiş Müftüsü
Pervin Hayrullah BAKEŞ ve Yüksek Tahsilliler Derneği Üyesi
İbrahim Trakyalı BAKEŞ Koordinatörü
Cemil Kabza BAKEŞ Yönetim Kurulu Başkanı ve Yazar (Gündem Gazetesi)
Ahmet Davut Joy FM Program Yapımcısı

Ekler

Elmas Hüsemoğlu GTGB Kadınlar Kolu Bşkanı
Hülya Emin Gündem Gazetesi Sahibi ve Yayın Yönetmeni
Ozan Ahmetoğlu DEB Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve Yazar (Gündem Gazetesi)
Koray Hasan GTGB Başkanı ve öğretmen
İsmail Varımlı Eski Vakıf İdare Heyeti Üyesi
İlhan Tahsin Birlik Gazetesi Yazarı
Sadık Sadık Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneği Başkan Yardımcısı
Mustafa Baş İmam
Abdullah Ahmet Ali İmam
İmam Hüseyin
Özcan Hüseyin Nuri Sanat Tarihçisi, Yazar
Gümölcine Medresesi Öğrencileri
GTGB üyesi Öğrenciler ve Öğretmenler

Ekler

EK II: Batı Trakya Azınlık Temsilcilerinin (BAKEŞ, BTAYTD ve Din Görevlileri Derneği) Hazırladığı 3647 Numaralı Kanunla İlgili Değişiklik Önerileri

3647 NUMARALI KANUNLA İLGİLİ DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ

(Batı Trakya Müslüman Azınlıkların Vakıf ve Mülklerinin yönetim ve usulü)

Bizler aşağıda belirtilen değişiklikleri teklif ediyoruz;

3. Maddenin 4. Bendi Bölüm a

“Cami, mescit, okul, yatılı okul, köprü, misafirhane gibi yerlerin ve diğer kutsal mekânların bakım ve onarımı ayrıca mezarlıkların korunması ve vilayet sınırları içerisindeki azınlık okullarının işlevselliğinin artırılması.”

Bilindiği gibi Vakıflar, gönüllülük esasına dayalı yardımlara dayalı kurumlardır. Bizce, Cami, mescit, okul ve vilayet sınırları içerisindeki azınlık okullarının işlevselliğinin artırılması meselesi insanların yararı doğrultusunda kurulan Vakıfların gelir yönetmeliği çerçevesinde değerlendirilmelidir.

3. Madde 4. Bendi

Okul yönetiminin/komitesinin görev ve yetkilerini düzenleyen 6209 ve azınlıkların eğitimini düzenleyen 692 numaralı kanunlara göre Vakıf yönetim kurulu yerel yönetimlerle eşit düzeyde okulların ve mezarlıkların bakım ve sürdürülebilirliğinden sorumludur. Ayrıca Vakıf yönetimi Vakıf okullarının işlevselliğinin genişletilmesinden de sorumludur. Bu yüzden “okul” ibaresi 4. Paragrafın ilgili bölümüne eklenmelidir.

Cami, mescit, okul, yatılı okul, köprü, misafirhane, ve diğer kutsal yerlerin bakım ve onarımı ayrıca mezarlıkların korunması ve vilayet sınırları içerisindeki azınlık okullarının işlevselliğinin artırılması.

Mevcut yasaya göre; cami ve okulların bakım ve onarımı ibaresi ile kutsal yerlerin yapım ve yönetimi, her zaman Eğitim Bakanlığının görüş ve fikirleri alındıktan sonra Vakıf Yönetimi Kuruluna bildirilmelidir.

3. Maddenin 5. Bendi

Değişiklik önerimiz aşağıdaki gibidir;

Hangi sebeple olursa olsun, Mortgage yapılandırması, tazminat sistemiyle blok katların bakım ve onarımı, taşınmaz mülklerin geliri, diğer Vakıfların maddi katkıları ve şehirlerdeki kutsal yerlerden gelen aidatlar gibi konuları içeren Vakıf mülkleri gelirlerinin sevk ve idaresi meselesi Müftünün mutabık kalmasından sonra oluşur.

Biz “Taşınmaz mülklerin satışı” ile ilgili herhangi bir düzenlemeyi kabul etmiyoruz; çünkü Kutsal İslam Şeriatı ve Lozan Antlaşması Vakıflara ait taşınmazların satışını açık bir şekilde yasaklıyor.

Sonuç olarak bu ifade şeklinin (Taşınmaz mülklerin satışı) çıkarılmasını istiyoruz.

10. Maddenin 1. Bendi

Değişiklik önerimiz aşağıdaki gibidir;

“...Yönetim Kurulu 11 üyeden oluşur...”

Yönetim kurulunun en az 11 kişiden oluşması gerekiyorken 10.Maddenin 5. Bendinde bu

Ekler

sayı 5 olarak veriliyor. Çünkü aynı kanunun 12. Maddesine göre; Vakıf yönetim kurulu için İktidardaki Partiden en az 4 kişi gerekmektedir. Yerel yönetmelik ve tüzel kişiliğe göre; Eğer 3 lü koalisyon seçime katılırsa, seçimlere katılan koalisyon partilerin her bir başkanı yönetimde 1 koltuğa sahip oluyor. Ama yerel yönetim ve tüzel kişiliğine göre, muhalefetten herhangi bir kişi yönetim kuruluna üye olamaz. Buda yaklaşmakta olan seçimlerde vekaleten atanan grupların oluşumundaki zayıflığa sebebiyet vermektedir.

10. Maddenin 2. Bendi

10. Maddenin 2. Bendi, Özel Yönetim organlarının şekillendirilmesinde Bölge Genel Sekreterliğinin müdahalesini haber vermektedir. Kutsal İslami Şeriat esaslarına göre şekillenen evkafalara Gayri-Müslim müdahalesi hukuki değildir ve çoğunluğun tepkisine sebebiyet vereceği öngörülmektedir. Bunun yanında, yukarıda da belirttiğimiz gibi bu madde Vakıflarımızın bölünmesine de yol açar niteliktedir. Bilindiği gibi Vakıflarımız zengin değildir ve ancak bölünmediği sürece ayakta kalabilir. Dolayısı ile sözü edilen sebeplerden ötürü bu madde çıkarılmalıdır. Bölge Genel Sekreteri, 10. Maddenin 2. Bendinde yer alan şu noktalardan hareketle;

a) Bölge Genel Sekreterliğinin özel yönetim komite kurma olasılığı, Lozan tarafından verilen özerk idare hakkıyla bağdaşmamaktadır.

b) “Her bir Vakfın dini amaçlarının yorum ve değerlendirmesi; belirsiz bir durum söz konusu olduğunda özel yönetim komiteleri tarafından değil de Bölge Genel Sekreterleri tarafından onanmalıdır”.

“Farklı yönetim komiteleri ile Vakıf özel grupları oluşturma” amacına bağlı olarak karar verilebilir.

Bu sebeplerden ötürü 10. Maddenin bu bendinin çıkarılmasını talep ediyoruz.

14. Madde

14. Maddenin 2. Bendinde yer alan “Faiz getiren banka hesabı” ibaresi “faiz getirmeyen banka hesabı” şeklinde değiştirilmelidir.

İslam Şeriatında faiz içeren banka hesabına para yatırmak Kuran’a göre yasaktır; çünkü Kuran açıkça faizi yasaklamaktadır.

17. Madde

Değişiklik önerimiz aşağıdaki gibidir;

“Vakıf yönetim veya komite üyelerinin görevde kalma hakkı 4 yıldır”.

Bize göre ihtilaf arz eden 4 yıl görevde kalma meselesi yasaldır; çünkü bu yolla daha fazlasını önerebilirler. Ayrıca önerilen görev süresi Belediyeler ve Yerel yönetimler yasasında öngörülmüştür ve ona da uygundur.

19. Maddenin 1. Bendi

Değişiklik önerimiz aşağıdadır;

“Kontrol ve yönetim Vakıf komitesi veya yönetimi tarafından icra edilir”.

Bizler, Vakıfların ilgili vakıf yönetiminin ve komitelerin hükmüne bağlı kalmasını istiyoruz, çünkü Vakıflar İslam hukukuna göre kurulmuş kurumlardır. Ayrıca Okul Vakıflarının da gözetim kurulunun hükmüne bağlanmasını istiyoruz. Aksi takdirde, Vakıfların hayatta kalmaları mümkün değildir. Ayrıca bu yasada yer alan okul yönetim görevleri de halen daha devam

Ekler

etmektedir.

Bilindiği gibi mevcut yasalara göre, seçilen yönetim komitesinin Okul Vakıfları üzerinde yetki hakkı vardır. Bu madde taslak halindeki mevcut madde ile Őuan ki mevcut yasanın 2. Ve 3. Maddelerini harmanlamaktadır.

Bu yüzden sorun teşkil eden 2. Bendin kesinlikle çıkarılmasını talep ediyoruz.

Sonuç olarak yönetim komitesinin aşağıdaki kurumları dinleyip, hesaba katmasını öneriyoruz;

- 1) Batı Trakya Azınlığı Yüksek Tahsilliler Derneği**
- 2) Batı Trakya Azınlığı Kültür ve Eğitim Şirketi (BAKEŞ) Temsilcileri**
- 3) Batı Trakya Camileri Din Görevlileri Derneği Temsilcileri**

EK III: Batı Trakya'daki Türk Azınlık Okullarının Kapatılmasıyla İlgili MAZLUMDER'in yapmış olduğu Basın Açıklaması

MAZLUMDER'den Yunan Hükümetine Tepki!

**20 Nisan 2011 Çarşamba
İstanbul Şubesi**

İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği MAZLUMDER geçtiğimiz günlerde yunan hükümetinin Batı Trakya'daki okulların bir kısmını kapatan kararına tepki gösterdi.

MAZLUMDER Genel Başkanı Ahmet Faruk Ünsal konuyla ilgili açıklamasında, “Yunan hükümetinin aldığı bu karar; Lozan anlaşmasının 40. Ve 41. Maddeleri başta olmak üzere, 1951 Türk-Yunan Kültür Anlaşması, 1968 Türk-Yunan Protokolü gereğince özel ve özerk statüde olan bu okulların kapatılması söz konusu ikili anlaşmaların ihlali anlamına gelmektedir. Batı Trakya azınlığına danışılmadan alınan bu kararlar ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1. Protokol 2. Maddesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 26. Maddesi, Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin 13. Maddesi ihlal edilmiştir” dedi.

Ünsal ayrıca “ikili anlaşmalar başta olmak üzere uluslararası temel sözleşmelerin ihlali anlamına gelen bu kararlar beraber Batı Trakya'da güvensizlik ortamının artacağından endişeleniyor ve Batı Trakyalıların ihlal edilen haklarıyla ilgili başta Yunanistan Hükümetini ve uluslararası toplumu göreve çağırıyoruz” açıklamasında bulundu.

Yunanistan hükümeti, Nisan ayı başında azınlık okullarını ekonomik kriz sebebiyle ülke genelinde yaptığı bu düzenlemenin dışında tutacağını söylemiş ancak ilerleyen haftalarda Türk okulları da bu düzenlemeye dahil edilmişti.

MAZLUMDER Basın Bürosu

MAZLUMDER Genel Başkanı Ahmet Faruk Ünsal'ın Batı Trakya azınlık okullarının kapatılmasıyla ilgili açıklaması:

Batı Trakya'da Azınlık Okullarının Kapatılması Uluslararası Hukukun İhlalidir!..

Geçtiğimiz haftalarda Yunanistan hükümeti ülke genelinde ekonomik kriz sebebiyle 1933 okulu birleştirerek bu sayısı 877'ye düşürme kararı almıştır. Kararın alındığı Nisan ayının ilk günlerinde azınlık okulları bu sürecin dışında tutulmuş ancak daha sonra Eğitim Bakanlığı'nın tasarrufuyla söz konusu proje azınlık okullarını da kapsamıştır. Alınan bu karar gereği önümüzdeki eğitim yılından itibaren Batı Trakya'daki Türk ilkokullarının sayısı da 57'den 22'ye düşürülmüştür.

Bu karar sonucunda azınlığın tarihi ilkokullarının önemli bir kısmı kapatılacaktır. Söz konusu kararlar ilgili olarak Batı Trakya Türkleri, bakanlığın aldığı bu kararda kendilerine danışılmadığını ifade ederken, bu karar sonucunda bazı mahalle ve köylerin okulsuz kalacağından endişe etmektedir.

Yunan hükümetinin aldığı bu karar; Lozan anlaşmasının 40. Ve 41. Maddeleri başta olmak üzere, 1951 Türk-Yunan Kültür Anlaşması, 1968 Türk-Yunan Protokolü gereğince özel ve

özerk statüde olan bu okulların kapatılması söz konusu ikili anlaşmaların ihlali anlamına gelmektedir. Batı Trakya azınlığına danışılmadan alınan bu kararlar ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1. Protokol 2. Maddesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 26. Maddesi, Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin 13. Maddesi ihlal edilmiştir.

Batı Trakya'da bulunan azınlığa yönelik din ve vicdan özgürlüğü, ifade özgürlüğü bağlamında yaşanan ihlalleri de göz önünde bulundurduğumuzda Yunan hükümetinin, azınlığın görüşüne başvurmadan aldığı bu karar bölgedeki güvensizlik ortamını arttıracaktır.

Başta ikilli anlaşmalar olmak üzere uluslararası temel sözleşmelerin ihlali anlamına gelen bu kararlar beraber Batı Trakya'da güvensizlik ortamının artacağından endişeleniyor ve Batı Trakyalıların ihlal edilen haklarıyla ilgili başta Yunanistan Hükümetini ve uluslararası toplumu göreve çağırıyoruz.

Ahmet Faruk Ünsal
MAZLUMDER Genel Başkanı

